ATEITIS

MĖNESINIS

MOKSLEIVIŲ

LAIKRAŠTIS

Nr. 2.

1924 m. Vasario mėn.

TURINYS.

		psl.
1.	Visuomenės gyvenimo ydos ir mūsų uždaviniai, *Z.*	65
2.	Milžinų šešėliai, *Neries.*	71
3.	Po ąžuolu, *Vyt. Svajonio*	72
4.	Mano Meilė, *Pirmosios Žibutės*	72
5.	Gyvenimo jūroje, *Sapnužio*	73
6.	Minties jėga, *St. T.*	75
7.	Ateis pavasaris, *V. Montvilo*	76
8.	Katalikiškosios studentijos uždaviniai Lietuvoje, *J. M.*	77
9.	Svaiginamieji gėrimai kaipo priemonė pasismaginti, *P. P-klis*	79
10.	Esi išgelbėtas!.. *J. Keliuočio*	87
11.	Gimtinis kaimas, *Vargo Sūnaus*	96
12.	Našlaitės rauda, *Simasužio*	96
13.	Monopolis, *K. ir V.*	97
14.	Intelektualis gyvenimas, lietuvinta *Ed. Turausko*	100
15.	Keturi istoriniai obuoliai, *Kaz. Barkausko*	111
16.	Ateitininkų gyvenimo kronika.	113
17.	Knyga ir menas	116
18.	Mūsų veikimas	121
19.	Redakcijos atsakymai	128

Redakcijos ir Administracijos adresas:

Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 3.

Kalb. val. 12—1 val. šeštadieniais.

Draugai-ės! Ar skaitėt ir ar turite įsigiję

„ROMUVĄ",

tautinės kultūros ir pilnutinio gyvenimo laikraštį.

„ROMUVA" yra rimtas mūsų sendraugių (prof. dr. Šalkauskio, prof. Pr. Dovydaičio ir k.) rašomas ir leidžiamas mokslo žurnalas.

Kaina moksleiviams **1 nr.—1 lit. 50 c. 2 nr.—2 lit.**
Nemoksleiviams **1 nr. — 2 lit. 2 nr. — 4 lit.**

Adresas: **Kaunas, Laisvės Alėja 3 nr. „Romuvos" Administracijai.**

ATEITIS
MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ LAIKRAŠTIS

Nr. 2. 1924 m. Vasario mėn. XIV.

Visuomenės gyvenimo ydos ir mūsų uždaviniai.

Mūsų visuomenės gyvenime kas kart dažniau pastebima nelemtų reiškinių, del kurių tenka susirūpinti sąmoningai į ateitį žiūrinčiam mokslus einančiam jaunimui. Svarbu iš vienos pusės sau gerai išsiaiškinti tų blogenybių pragaištingumą, kad būtų paskui karšto noro ir griežto pasiryžimo uoliai saugotis jų įtakos; iš kitos gi pusės reikalinga nusistatyti, kokių naujų priemonių imtis ar bent kaip senuosius veikimo būdus sustiprinti, kad šiaip ar taip ką pozitinga padarius, kieno naudingumas mūsų visuomenei atlygintų ir net persvertų minėtą pragaištingumą.

1. Pirmučiausia, pragaištingu reiškiniu reikia laikyti įvykusį pas daugelį demokratinės sąmonės krizį. Kaipo priežastis esančių mūsų valstybės gyvenime netobūlumų, silpnybių ir ydų daugelio nurodoma demokratinė tvarka. Atpigę javai ar gyvuliai, išgirsi del to ne vieną dejuojant, kad nėra vieno šeimininko, kurs tėviškai atsidėjęs rūpintųsi valdinių gerove. Negalint į kelias savaites ar į kelis mėnesius pravesti visame krašte žemės reformos. atsiranda negavusiųjų dar žemės tarpe rūgojančių, kad, girdi, valstybės tvarka pas mus nustatyta tik ponų naudai. Laukiančių iš tikro pas mus Mussolinių, karaliaus ar komisarų laikų yra, tiesa, sulyginamai

visai maža saujelė. Daugiau yra tokių, kurie, iš kraštutinės dešinėsės ir kairėsės, girdėdami įvairių ant esamos tvarkos užsipuolimų, palengva atšala savo demokratiniuose pilietiniuose rūpesčiuose ir pasitraukia nuo visuomeninio darbo. Yra ne maža tokių, kurie, pirmiesiems valstybinės kūrybos užsikarščiavimams praėjus, vėl užsidarė savo asmeninių reikalų siaurame užkampyje. Mat rusams vergavimo gadynė daugelio lietuvių sielose paliko itin ryškių pėdsakų: nemėgimą sutariamai savitai organizuotai dirbti, įpratimą už visa, kas visuomenėje yra negera, atsakomybę, kaltę versti vien ant valdžioje stovinčių žmonių. Toji vergo psichologija daugeliui kliudo ir dabar suprasti, kad demokratinėj valstybėj už visuomenės ir valstybės padėtį solidariai atsakomingi, ar nori ar nenori, visi piliečiai. Kazokų nagaikos globa ir caro žandarų mūsų krašto rusinimo rūpesčiai, beabejo, mūsų žmonėms nepatikdavo, bet daugelį ir mūsų žmonių visai atpratino visuomenės reikalais sielotis; nenuostabu tad, kad daug ką dabar paraginus prie visuomeninio darbo, išgirsti, tegu, girdi, tais dalykais užsiima tie, kurie iš to duoną valgo, kurie yra valdžioje.

Sunku norėti, žinoma, rojaus padėties nesenai atgijusioje mūsų valstybėje, kurios plotuose per kelerius metus ėjo žiaurus naikinimo darbas, kurios grobuoniški kaimynai didelę dalį atplėšę nenustoja plėšikiškai dantis galandę, kaip čia klastos, kardo ir ugnies pagalba visa pagriebti. Sunku laimingoms visuomenės gyvenimo sąlygoms susidaryti, ir delto, kad daugelis gyventojų dar nepajėgia įsigyventi į rolę susipratusių demokratinės respublikos piliečių. Tenka daugiausia vilties dėti priaugančioje kartoje, ypač mokslus einančioje jaunuomenėje. Malonu matant, kaip ateitininkai įvairiose vietose rūpinasi ir patys tinkamai pilietinę sąmonę nusistatyti ir šiame dalyke pavasarininkams broliškai padėti. Darbo čia, žinoma, reikia ne maža. Bet ką gi padarysi, vien gero noro neužtenka, kad būti geru piliečiu: reikia daug apie įvairius valstybės ir visuomenės dalykus nusimanimo ir atatinkamų socialinių dorybių įgyjimo, kad būtų galima, kaip reikiant, dvidešimtojo amžiaus piliečio pareigas atlikti. Čia nepakanka atskirai sau darbuotis, bet reikia bendrai kuopose tuos dalykus išaiškinti, priprasti būti naudingu kuopos nariu, kad būtų pagrindo tikėtis pajėgsiant orientuotis ir tinkamai darbuotis visos valstybės reikaluose. Kuomet mūsų krašte dar nebuvo laiko įsigyventi geroms pilietinėms tradicijoms, tai juo yra didesnio reikalo rūpintis kiekvienam jaunuoliui piliečiui atatinkamu savo socialiniu išsilavinimu ir išsiauklėjimu.

Deja, yra vietų, kur, rodos, patogios būtų sąlygos ateitininkų kuopai klestėti, o tuo tarpu vos ji šiaip taip vegetuoja, nes moksleiviai daug kuo rūpinasi, tik ne tuo vienu iš svarbiausių visuomenės nario uždaviniu, kaip įsigyti iš pradžių siauresniame plote reikalingą socialinę nuovoką ir nuotaiką, kad paskui nebūti nenaudingu pastumdėliu valstybės ir visuomenės reikaluose. Sunku katalikiškai visuomenei susilaukti paguodos iš tokio, kurs būdamas moksleiviu, nepaiso ateitininkų idealų, kuriam ne galvoj rūpesčiai,

kaip savo kuopoj bendrai su draugais pačiam socialines prievoles išsiaiškinti ir kitiems, kur tik rasis progos padėti visuomeniškai susiprasti.

2. Žymėtinas taip pat nuo kurio laiko skaudus organizacijų krizis. Tiesa, paskutiniais laikais paaiškėjusios apčiuopiamos medžiaginės naudos masinami gausiai žmonės steigia įvairiose Lietuvos vietose ūkininkų sąjungos skyrius. Taip pat, Cento Valdybos energijos dėka kursų atakomis judinami pavasarininkai. Yra vietų, kur ateitininkai uoliai padeda pavasarininkams. Bet, bendrai ėmus, rodos, neapsiriksiu pasakęs, kad daugiau, kaip pusė, yra kuopų bei skyrių, kurie visai mažai gyvybės terodo. Vienur stinga apšviestesnių žmonių, kitur stoka gerų norų ir socialinio susipratimo vietinės inteligentijos tarpe, kitur kaž koks lepšiškumas tų, kurie, rodos, galėtų darbuotis, palaiko kuopą ar skyrių merdėjimo stovyje. Blogai veikiančios organizacijos netik tuo nenaudingos, kad jos neatlieka pasiimto darbo, bet yra labai kenksmingos, kaipo diskredituojančios apskritai organizacijos vertę apylinkės žmonių akyse. Vienos neveiklios draugijos pavyzdį paseka kitos ir tokiu būdu įprantama nežiūrėti rimtai į organizacijos gyvenimo reikalus. Susidarius tokiam ūpui įvairių draugijų atžvilgiu, paskui panašiai nusistatoma ir plačiausiais valstybės ir visuomenės klausimais. Tas prie organizacinio darbo atšalimas pastebima vienur kitur ir ateitininkų tarpe. Tuo tarpu ateitininkams kaip tik reiktų visur imtis iniciatyvos geresnę draugijų atžvilgiu madą rūpintis savo kuopos pavyzdžiu įgyvendinti, o ne sekti paskui kitas tinginiaujančias organizacijas. Juk išeina šlykšti karikatūra, kuomet draugija, pasiėmusi sau kilnų obalsį „visa atnaujinti Kristuje“, pasirenka sau įsisenėjusią neveikimo madą ir palengva rengiasi visai akis užmerkti. Ateitininkų organizacija paisydama savo aukščiausio obalsio dvasios privalo nuolat savo pažanga rūpintis, jeigu ji jam nori būti ištikima.

3. Dažnai norima pasiteisuoti nuo rūpesčių pasaulėžiūros reikalais, teisinantis, kad, girdi, mano turima prieš akis specialybė ne filosofija ir ne teologija, bet literatūra, mokytojavimas, medicina, teknika, advokatūra ir t. t. Bet kaip kūno reikaluose, niekas vardan savo specialybės neturi teisės visai šalintis, pavyzdžiui, nuo valgio, nuo miego, taip ir dvasios reikaluose yra visus saistančių prievolių, nuo kurių nepaliuosuoja jokia specialybė. Kiekvienas žmogus, ar jis bus advokatas, medikas, inžinierius, ar kitoks koks specialistas, privalo gerai susipažinti su tikėjimo ir asmeninės bei socialinės doros klausimais, įgyti, kiek galėdamas, giliau pagrįstos pažiūros į pasaulį ir į gyvenimą. Dabar visuomenės gyvenime eina kova už pasaulėžiūrą, kiekvienam teks susitikti su įvairiomis religijos ir doros klausimuose nuomonėmis; taigi, kad čia nepasidavus, kartais labai gudriai masinančiais obalsiais pridengtų klaidų įtakai, reikia būti įsigijusiam tvirtą šviesą doros ir religijos srityje nusistatymą.

Ypač dabartiniais laikais kataliko inteligento uždavinys labai nelengvas. Reikia iškovoti inteligentijos tarpe ne tik tą katalikų pasaulėžiūrai teisę, kad su ja būtų susipažįstama tų, kurie nori ją kritikuoti, bet ir kad ji būtų gerbiama. Reikia rūpintis, kad girtinas ir parėmimo reikalingas liaudies veržimasis prie apšvietos, nebūtų katalikybės priešų savotiškai nukreiptas. Neužtenka čia kunigų rūpesčio, reikia kad ir pasauliečiai, kuriems brangūs Kristaus idealai, nepasigailėtų čia savo darbo ir išlaidų. Kai kuriose srityse kaip tik pasauliečiai gali daugiau religijos labui pasidarbuoti, negu kunigai; na o jei taip gali, tai ir privalo.

Taigi, labai svarbu, kad ateitininkų kuopose būtų gyvai domimasi religijos ir doros, apskritai pasaulėžiūros klausimais. Čia nepakanka kad ir neblogu gimnazijose religijos ir doros mokslo dėstymu naudotis. Būtinai ir būtinai reikia moksleiviams savo tarpe uoliai tos srities dalykus nagrinėti, ypač tuos, kuriuos priešai stengiasi savotiškai nušviesti ir kurie turi aukštesnį sąryšį su svarbiais visuomenės reikalais. Pasaulėžiūros dalykų vispusiškai, kiek galima, gilesnis išsiaiškinimas — tai vienas iš svarbiausių ateitininkų organizacijos uždavinių. Be to, susirūpinimas pasaulėžiūra duos ir visam kitam darbui dorinio idealizmo spalvą, dvasios kilnumo žymę.

Be to, ir įvairiose specialybėse, kaipo tokiose, dažnai užmirštama apie jų sąryšį su religija. Imkime pavyzdžiui, mokytoją; juk pedagogika yra būtiname sąryšyje su dora ir religija. Medikui turi rūpėti religijos dalykai; jis privalo pavojinguose gyvybei ligoje momentuose pranešt ligoniui, kad laikas galutinai susitvarkyti savo sąžinės reikalus; savo įvairiuose pacientui patarimuose gydytojas privalo paisyti doros ir tikybos reikalavimų ir jokiu būdu nedaryti ir nerekomenduoti, kas jiems būtų priešinga. Katalikui literatui turi ypač rūpėti kuo labiausiai perimti savo dvasią kilniais doros ir religijos motyvais. Eilėse ir apysakose katalikų literatų kaip tik būtų uždavinys parodyti, kad dailioji raštija gali rasti turinio, tinkančio gražios formos rūbams, ir be seksualinės srities pagalbos. Inžinierius, teknikas turėtų mokėti atremti katalikų Bažnyčiai kartais daromą priekaištą, būk ji kliudžiusi jų šakų mokslams vystytis; o kad tai lemtai būtų galima padaryti, reikia apskritai gerai doros ir religijos dalykus žinoti. Gamtininkas ypač dažnai susitinka su religija, nes gamtamokslio vardu daug priekaištų bandoma katalikų Bažnyčiai daryti. Kataliko gamtininko uždavinys, tarp kitko, turėtų būti ir tame, kad aiškiai išrodyti, jog visai be pagrindo gamtamoksliu operuojama prieš katalikų religiją. Labai aišku reikalingumas istorikui būti susipažinusiam gerai su doros ir religijos, su pasaulėžiūros klausimais. Jau pačių faktų sugrupavime dažnai pas istorikus pastebima tokios ar kitokios jų pasaulėžiūros įtaka, kurios dėliai šis ar tas nutylima, kita kas žymiau paakcentuojama, vėl kaip kas į tam tikrų spėliojimų rėmus įstatoma. Juo labiau pasirodo pasaulėžiūros kryp-

tis, kuomet istorikas rūpinasi faktų sąryšį išaiškinti; kitaip paprastai, antai, humanizmo ir reformacijos laikus nušviečia katalikas istorikas, kitaip protestantas. Kai kurių, šiaip rodos, rimtų istorikų nekatalikų net ir faktų pripažinime vadaujamasi pasaulėžiūros pagrindais: pavyzdžiui, kurs savo filosofijoj yra nusistatęs, kad stebuklų būti negali, tai ir istorijos šaltiniuose jis nelaikys patikėjimo vertais stebuklingų įvykių aprašymus. Savaime aišku sąryšis teisės su dora ir religija ir per tai aiški prievolė teisininkui gerai įsigilinti į pasaulėžiūros dalykus. Reikalinga tai visa moksleiviui turėti omenėje jau renkantis specialybę. Ten kur kuopose nesistengiama pasaulėžiūros klausimų nagrinėti, pasirodo kenksminga tokio apsileidimo išdava, kuomet jų buvę nariai be nuovokos pasirenka universitetinių studijų eigą. Naiviai manydami, kad jų pasirinktoji mokslo šaka nieko bendra su religija neturi, žiūrėk, be kritikos ryja profesoriaus žodžius, nors jais dažnai tendencingai priešingai katalikybei nušviečiama svarbūs istorijos įvykiai ir žymūs literatūros kūriniai. Ir kaip jie pajėgs tendencingą profesoriaus nušvietimą sukritikuoti, jeigu jie pasaulėžiūros dalykuose giliau nėra pratę orientuotis*)! Pagalios, kad visada tendenciją būtų galima pastebėti, reikia jau pačiam su tais dalykais būti pirma gerai susipažinusiam. Be kritikos gi įsidėti atmintin priešingi katalikybei faktų ir dalykų nušvietimai paskui turi savo neigiamos įtakos žmogaus sielos gyvenime; toji neigiama įtaka gali palengva žmogų privesti net nejučiomis prie visiško tikėjime atšalimo. Mat įsidėti atmintin dalykai veikia mūsų sieloje, nors aiškiam sąmonės plote jų jau ir negalima būtų pastebėti. Iš čia aišku, kaip labai svarbu katalikui moksleiviui su dalyku, kurs gali būti įvairiai įvairių pasaulėžiūrų atžvilgiu nušviestas, pirma bent pasistengti gerai susipažinti iš tinkamai kataliko parašyto veikalo arba, kur tik galima, klausant to dalyko pas kataliką profesorių. Su taip svarbiais sielai religijos ir doros turtais žaisti negalima! Kas čia pasakyta apie universitetines studijas, tai juo labiau liečia gimnazijos ir įvairias viduriniąsias mokyklas: moksleiviui kur kas sunkiau, negu studentui, kritiškai nuspręsti, pavyzdžiui, nekataliko istoriko išvedžiojimų vertę apie katalikų Bažnyčios rolę tose ar kitose istorinėse aplinkybėse, arba literatūros mokytojo priešingų katalikybei ekskursijų vertę į pasaulėžiūros sritį, beaiškinant tuos ar kitus literatūros veikalus. Jeigu jau kam per nelaimę tokioj mokykloj visgi tektų būti, tai su patrigubintu uolumu vietos moksleiviai turėtų savo kuopoje dažnai giliai ir plačiai pasaulėžiūros klausimus nagrinėti. Kaip kur betgi šiame dalyke yra nedovanotino apsileidimo! Taip ilgiau būti negali!

4. Netikęs taip pat vienur kitur įsigalintis paprotys šalintis nuo visuomeninio darbo išvadžiojant, kad, girdi, mano specialybė ne visuomenės mokslai ir ne visuomeninis veikimas. Bet kaip kiek-

*) Juo labiau, jeigu dar gimnazijoj bus turėję nekataliką istorijos ar literatūros mokytoją.

vienos matomos, protą turinčios esybės pirmutinė specialybė turi būti stengtis tapti pilnoje prasmėje doru žmogumi, taip ir rūpintis būti tinkamu visuomenės nariu kiekvieno žmogaus neapleistina prievolė. Galima čia sau svajoti apie tuos tokiems egoistams tur būt išrodančius laimingais laikus, kuomet caro tarnai rūpinosi valdinius paliuosuoti nuo visuomeninių rūpesčių, bet toks dvasios ištižėlių nusistatymas gali susilaukti tik greitą pasmerkimą iš dorų žmonių tarpo. Juo labiau mūsų krašte šiais istoriniais laikais reikalinga visiems piliečiams pagal visas išgales rūpintis visuomenės dalykais. Maža mūsų tauta, nedidelės mūsų fizinės pajėgos; taigi juo labiausiai turime solidariai dvasios turtais remtis, dvasinę kultūrą kuo labiausiai plėtoti, socialinę nuovoką, darbe sutarimą, ankštą bendradarbiavimą kuo labiausiai didinti. Reikia suvienytomis jėgomis dirbti ir tam, kad atsispirtume kaimyninių tautų plėšiškiems apetitams ir tam, kad vidaus gyvenimo kūrybą tinkama vaga galingai pavaryti. Kaipo atgijusios mūsų valstybės pradžioj dabar labai svarbu gerai sutariančioms darbuotojų eilėms duoti tinkamą visuomenės gyvenimui krypsnį; panaudoti reikia visuomenės lankstų ūpą, kurs po baisiajam karui dar nespėjo į sunkiai pajudinamas formas susikristalizuoti. Maža tokių patogių gilioms visuomenės gyvenime naudingoms reformoms pravesti žmonijos istorijoj periodų, kaip baisiojo karo viesulų sujudinta mūsų gadynė. Kokį antspaudą šiais laikais sugebės mūsų darbuotojai duoti mūsų visuomenės gyvenimui, toks gal ilgai, labai ilgai per dešimtis, o gal kame ir šimtus metų pasiliks neišdilęs.

Turint tai omenėje, ar ne keista, kuomet matome tai vienur tai kitur lietuvius katalikus moksleivius nesirūpinančius net ateitininkų kuopos gyvenimu ir apylinkės pavasarininkų likimu. Užsidarę siauruose kokių nors specialybių rateliuose, jie naiviai mano, kad ir nėra prievolės, ką daugiau daryti. Turintieji daugiau gabumų egoistiškai asmeninės karjėros dėliai žiūri, kad tik visame nekataliko mokytojo ūpui įtikti ir lengviau pas jį gerą pažymėjimą gauti. Mažiau gabūs paseka arelius ir tokiu būdu prieinama prie padėties, kad atsiranda progos statyti klausimą, ar ne geriau ateitininkų kuopą likviduoti. Labai skaudu, kad tenai, kur ateitininkų kuopa, galėdama turėti tiek daug jėgų ir užimponuoti kitoms kuopoms savo dideliais veikimo rezultatais, taip nenaudingai ir negarbingai tęsia savo vegetavimą. Žinoma, yra daugiau kur kas kuopų, kur darbas eina pilna energijos vaga; bet dirbančiųjų kuopų nuopelnais negi galima, tiesos laikantis, savo apsileidimą padengti. Negarbės žymes galima užtrinti tik pridėtu ir uoliai varomu organizuotu savo kuopoje veikimu.

Pažymėtina, kad ypač tos kuopos nelinkusios į darbą savo tarpe ir į visuomeninį apskritai, kur silpnai dalykai stovi su pasaulėžiūros klausimų nagrinėjimu. Iš tikro sunku praktikos gyvenime rodyti idealizmą, kuomet dorinis idealizmas neturi pagrindų kilnių pasaulėžiūros tiesų sieloje įsigalėjime.

5. Iškėliau čia tas kelias ydas aikštėn tam, kad tie, kurie ką nors panašaus savo kuopos gyvenime mato, kuo greičiausiai pasirūpintų kas bloga pataisyti. Taisymo iniciatyvos privalo imtis kiekviens, kurs supranta, kad iki šiol jo kuopoj ne visa buvo tvarkoj, kurs turi savo sieloj tiek kilnumo, kad jam rūpi ne vien egoisto rolėje per gyvenimą pereiti, kurio krūtinėj dar plaka karštai Dievą ir tėvynę mylinti širdis. Pirmučiausia, reikia susidaryti iniciatyvos grupei ir paskui susistatyti planą pravesti kuopoje, ir jos nutarimuose ir jos gyvenime.

Reikia stengtis, kad ne tik visos kuopos, bet ir visi kuopų nariai palaikytų savo nusistatymu ir veikimu gerą ateitininkų vardą. Kad tai pilnai pasiekti, neužtenka tiktai taisyti ydas, bet reikia rūpintis karts nuo karto šiokių tokių pagerinimų savo bendrame veikime įvesti. Gyvenimas ant vietos nestovi; jeigu nenorime, kad jis eitų blogyn, tai nesigailėkime pastangų, kad jis eitų geryn!

Ž.

Neris.

Milžinų šešėliai.

Kada žemė prisiglaudžia
Po juodais sparnais nakties,
Kai gamta nurimus snaudžia,
Iš nežinomos šalies,

Iš tylaus šešėlių krašto
(Kur jis randas, ar žinai?
Ten mūs mintys nesibasto)
Slenka šmėklos — milžinai...

Išdidžiai galingai žengia.
Blizga ginklai ir šarvai.
Sunkūs šalmai galvas dengia
Iš po jų — akių žaibai...

Brangią žemę jie pažino,
Ten, kur Nemuno šalis...
Ten, kur kalnas Gedimino
Ir sena garsi pilis.

Tame kalne, štai, sustojo,
Rūsčiai pilin pažiūrėjo...
Kalavijais užsimojo —
Škaudų kerštą pažadėjo.

Po ąžuolu.

Žarijos išblėso, užgeso ugnis.
O aukuras griūva ir griūva ...
Nutilo jau lapų tylus šlamėsys —
Senovės maldykla jau pūva.

Palauki dar mirksnį
Ir viskas išblės,
Tik šypsančiu žvilgsniu
Griūvėsiai kalbės.
Čia meldėsi tauta,
Rymojo dievai —
Čia degė sukrauta
Auka amžinai ...

Taip gęsta krūtinėj ir mūsų linksmybė,
Iš kur tai iš sielos bedugnės šaltos
Lyg vėtra iš tolimos tyrų platybės,
Alsuoja vis gėla kančios amžinos ...

Ir žvaigždės užgesta,
Kur šauksi — tyla,
Tik girdžias kaip ošia
Krūtinėj kančia.
Mes alkstame džiaugsmo,
Mes norim nurimt,
Ir nerimo šauksmą
Gelmėj paskandint ...

Vyt. Svajonis.

Pirmoji Žibutė.

Mano Meilė.

Mano meilė — saulės kasos
Debesėlių ūkanoj,
Sidabrinės ryto rasos
Spindulėlių šypsenoj.

Mano meilė — gėlės baltos,
Gėlės skaisčios dyvinai...
Iš tolių dausų atkeltos,
Kur naktis ir dienos šaltos,
Sniego blizganti kalnai...

SAPNUZIS.

Gyvenimo jūroje.

(Sk. Išganymo draugui).

— Gyvenimo drauguži, ar regi kokia rami šiandien mūsų didžioji jūra? Koks aiškus ir neraukšlėtas jos veidas? Kaip ji, saulutės spinduliais pasipuošusi, meiliai glosto krantus ir uolas, lyg prašydama jai dovanoti už tas bangas, kokias ji vakar kėlė ir siuntė draskyti krantus? Kelkime, mielasai, mūsų valtį į jūružę ir, padavę kits kitam rankas, irkimės į žibančią saulės ir žvaigždžių šalį! Tu sėsi prie valties vairo, o aš, paleidęs būres, žiūrėsiu kelio, ir mes plauksim gilumon...

Štai ir būrės suplasnojo! Jau ir inkaras luote. Mes, atrišę savo valtį, pasileidome į jūrą, nusiirėme į kraštą, kur bučiuoja bangos dangų, kur žvaigždelės irstos, maudos, su klajūnais debesėliais naktį žaidžia ar vėl vaikos, tai paskenda į gilumą kaž ko ieško, kaž kam šviečia... Ir mums noris ten nuplaukti, kad bent vieną tų žvaigždelių ar pasiekti, ar pagauti!

— Sudiev, krantuži, mes negrįšim pas tave! Tu mums nusibodai savo smiltynais, savo uolomis; jos patenkint mūs negalėjo,— mūsų širdys jūron veržės, o dabar į okeaną... Tu tolsti ir mes tavęs greit nematysim, tave pakeis graži saulėta šalelė su skaičiais žibančiais krantais, — tik mums perplaukti jūres!

Krantas išnyko. Mūsų laivelis vis gilyn ir gilyn į jūrą... Pakilęs vėjelis pučia būres ir gena valtį, bet kartu šiaušiasi jūra, pradeda banguoti. Jau ji nebetokia kaip iš ryto: šniokščia, putoja. Bangos šelsta ir meto mūsų taip mažyti, mažytį, palygyninus su bangoms, luotelį. Bet draugužio stiprios rankos valdo vairą, ir mes drąsūs! Jis drąsus, o aš bijau...

— Drauguži, pilkosios miglos tirštėja! Tamsioji naktis savo mieguistą sparną ant šviesiųjų skliautų tiesia ir mirksiančias temdo žvaidždes!.. Dangus vis tamsėja ir debesys renkas! Iš lengvo palengvo jau kyla audra... Drauguži, audra!.. ar girdi?

Dienos metu atėjo nelaukta ir neprašyta naktis, užgulė su audroms ir žaibais jūra, sujudinus nuo dugno krašto jos vandenis. Vilnys verčiasi vieną per kitą, skandina ką tik sutikdamos ir draskydamos krantus, kuriuos prieš valandėlę bučiavo ir glostė, o atsimušusios į uolas grimsta gilumon niekada iš ten nebegrįšdamos. Ir nieks tokiomis dienomis nemėgina į jūrą plaukti. Ką apvylė rytas ir jūroje užklupo audra, tam retai jau pavyksta išvysti betekančią saulę.

— Nuleiski, drauguži, nuleiski būres—jau irtis mums niekur netenka! Man tamsiosios miglos išgraužė akis ir kelio į šalį žvaigždėtą surast negaliu... Pažvelk, kaip bangos šelsta, siunta vėjai ir į nerimstančią valtį sunkias vanduo! Gana mielasis, gana vairuoti, lai neša valtį, kur tik nori...

— O Dieve, kur laivą suki! Ar miglos tau protą sumaišė, audra tau pakirto jėgas? Ziūrėk, ten prišaky uolos, ten šypsos granitas, į šaltąjį guolį vilioja, ten mūsų kapai... Drauguži, mesk vairą, pakelki į dangų, jei sveikos, akis, — man miglos senai jas išgraužė!..

Bet keistas jisai! Jo veidas ramus. Iš rankų jo vairo išmušti jūra nepajėgia. Jis pilnas vilties... Jo šypsosi lūpos ir juokias skruostai, o žėrinčios akys tik mėto į tolį žaibus.

— Silpnos, mano drauge, tu valios esi. Krante neužgrūdinęs savo jėgų, kam į jūrą mane vadinai, jei vienas smiltyne paskęsti galėjai? Prie pirmo pavojaus tu ginklą meti ir audroms be kovos pasiduoti manai, nežiūrėdams kieno ateitis Ar gi tu nematai, kaip ten aušta dangus ir kaip debesys slenka žemyn? O tenai, vai, tenai — eikš, drauguži, arčiau — ar žinai kas ten auksu nudažė bangas ir skaisčiais spinduliais mums bučiuoja skruostus, kodel būrės taip tvasko ir žiba jūra?.. Tai saulutė šviesi skuba mus pasitikt. Ar meni, mano drauge, kai vakar mes ją ten palikom krante, ar meni?

— Taip menu. Ji mane išviliojo į jūrą. Aš maniau pasiliks amžinai, bet ji atsiuntė baisiąją naktį.

— Be nakties juk nebūtų ir ryto? Be audros, kas atskirs gražią giedrą? Ji nusileido ir nusileis dar nesykį, bet buvo ir bus šviesių žvaigždžių glėby. Tiesk būres, rodyk kelią toliau, mes pasieksime dangų ir saulę!..

Nutilo vėjai. Prasiblaivė dangus. Su tekančia saule ir auštančiu rytu nurimo jūra ir lygiai kaip prieš audrą glostė mūsų laivelį, skendo saulės tvane ir žibėjo. Ramiau nei krante. Tik, nesant vėjeliui, irklais pliuškinam vandenius ir trukdom ramybę.

— Drauguži! Aš prasikaltau nenorėdamas su audra kariauti, žaibais galinėtis. Tave išvežiau į jūrą, pats nemokėdams irtis. Aš pasirodžiau, kaip ir daugelis, drąsus krante, bet ne jūroj... Duok ranką, užtrauksime pergalės giesmę, pasveikinsim aušrinę, kad mums sektųsi pagauti saulė ir nusiirt pas žvaigždes!

Praskambėjo giesmė ir su vilnių kalba susiliejus nuskrido į sritį žvaigždžių. Ten pasakė ji joms, kad tarp jūrių bangų, tarp vandens ir dangaus, ten kovoj su audroms du pasaulio draugai kelia mintį į jas, skuba saulių glėbin..,

St. T.

Minties jėga.

Mąstyti — protingos esybės — žmogaus ypatybė. Mintis žmogų iškelia į padanges, darydama jį pasaulio viešpačiu.

Didi žmogaus minties jėga! Išmatuokime skersai ir išilgai pasaulį, nusileiskime į žemės gelmes, pakilkime į žvaigždynus, — nerasime vietos, kur nesiektų žmogaus mintis. Žmonijos gyvenimas, civilizacija, kultūra, — tai rūmas, minties pastatytas. Mąstymas — pavasaris, gaivinąs, kaip pavienios asmenybės, taip visos žmonijos gyvenimą.

Jaunimas — tai jėga, nešanti tautos ir žmonijos pažangos švyturius. Todel jis — jaunimas — turi branginti skaisčią mintį.

Jaunuolio mintis privalo būti žaibu, perveriančiu tamsius debesis, žvaigžde, spindinčia aukštybėse. Krikščionijos šventieji — prakilniųjų minčių švyturiai.

— Duokite man kilniųjų minčių, aš noriu vien jomis gyventi, — toks privalėtų būti kiekvieno jaunuolio troškimas.

Zmonija, išėjusi iš Dievo, anot Dantės, spiraliais keliais grįžta atgal pas Jį. Žmonija, nors trukdoma, savo instinktu siekia galutinojo tikslo — sudvasėjimo. Tuomi evangelijos keliu žmoniją veda mintis.

Bet materialis pasaulis į aukštesnį dvasinį stovį persireformuos pavienių asmenybių reforma. Per individą — prie žmonijos pakilimo. Per skaisčią, kilnią mintį — prie individo tobūlėjimo!

Žmogaus kūnas ir dvasia turi savytarpią įtaką į vienas antrą. Žmogaus kūnas, tai medžio šaknis, dvasia tai lyg lapai ir žiedai. Šaknys iš žemės čiulpia syvus, kad palaikytų liemenį, šakas, lapus ir žiedus. Lapai ir žiedai iš oro traukia gaivalus, reikalingus liemens ir šaknų gyvybei.

Žmogaus dvasia minties pagalba, kaip tie lapai ir žiedai, ne vien sau, bet ir kūnui įtraukia reikalingų jėgų. Žmogaus kūnas kinta. Gi dvasia, veikdama į kūną suteikia jam iš dvasinio pasaulio įtrauktų pirmapradžių, kurie neregimai kristalizuojasi mūsų kūne ir kraujuje. Kas nuolat mirksta tuose pačiuose paklydimuose, nuodėmėse, to dvasia kūnui suteikia atatinkančius blogus pirmapradžius. — Toks žmogus kūnu ir dvasia netobūlėja, neplaukia žmonijos kilniojo instinkto — pažangos — srove. Čia vien kilnios mintys gali išgelbėti.

Bendraująs su skaisčiomis mintimis tobūlėja kūnu ir dvasia. Tuo keliu žengė Senojo Įstatymo didvyriai „bendraują su Dievu“; jų kūnai fiziškai gyveno stebėtinus skaičius metų. Štai skaitome Šv. Rašte apie Enochą (Genez. V, 23-24), gyvenusį 365 metus. Jis buvo tobūlas žmogus. Jo dvasia turėjo užtektinai jėgos sudva-

sinti kūną, kad buvo nematomas. Tokių pavyzdžių Biblijoj nemaža. Stebėtina žmogaus minties jėga!

Miege valandėlę pailsėjus, apsiplovus, rytmety mintis vėl atbunda jauna, gyva, laki... Tuomet ji vėl tiesia sparnus pakilti ir lėkti į tą šalį, kur protingojo visatos Tvėrėjo jai yra įsakyta... Laiminga ji bus, jei į gyvenimo purvus neįklimps.

Vyt. Montvila.

Ateis pavasaris...

Ateis pavasaris: miškai ir sodai pasipuoš
Žalių audimų rūbais prakilniais;
Pakalnėse žiedai, kaip jūra, supsis ir banguos —
Švelnus vėjelis atlinguos laukais...
Pavasario naktis atvers plačiausią šalį —
Užburtą grožiu žvaigdžių karaliją;
O dieną po pakrypusios bakužės langu
Šypsosis saulės žydinti lelija...
Kvapai gegužio atgaivins mieguistą sodžių
Ir apsvaigins kiekvieną jauną sielą...
Tada ir aš atversiu žmogui savo širdį,
Nes bus ir man jauku, gražu ir miela.

Simasužis.

Katalikiškosios studentijos uždaviniai Lietuvoje.

Nors pasaulinis karas faktinai skaitoma pasibaigusiu, tačiau karo ūpas dar toli gražu nėra visai atslūgęs. Reikia tik vienos kitos kibirkšties, kad tas truputį apgeseęs ugniakalnis vėl pradėtų liepsnoti. Diplomatinės kovos šiandien siekia aukščiausio laipsnio. Beveik nėra šalies, kur normaliai eitų gyvenimas. Visur tik perversmai, kriziai ir t. t.

Tačiau karo išvargintos ir nualintos tautos trokšta taikos, ramybės, trokšta kaž ką naują, kas pakeistų tą nenormalinę padėtį.

Šita nelemta padėtis davė progos įvairios rūšies socialistams bandyti savo utopijas gyvenime vykinti.

Eksperimentai moksle duoda pageidaujamų vaisių, kada eksperimentus daroma tam tikrais aparatais arba cheminiais elementais, bet kada manoma daryti eksperimentus su ištisomis tautomis, tai tokį eksperimentą galima pavadinti daug daugiau negu beprotybe. Šitokie eksperimentai galima įsivaizduoti tik šiais laikais, kai karo demoralizacija atėmė tautoms sveiką sąmonę. Kam šiandien yra neaišku, prie ko socializmo garbintojai savo eksperimentais privedė rusų tautą? Prie ko buvo privedę socialistų reformos Italijos, Austrijos, Vengrijos ir Bulgarijos ekonominį gyvenimą ir galų galę ką šiandieną matome Vokietijoje. O vis del to socialistai nė nemano prisipažinti kalti esą ir varo savo pražūtingą darbą toliau. Gal dar ilgai būtų siautęs tautų tarpe socializmo slibinas, jeigu nebūtų iš pačių tautų tarpo sveikasis elementas jam pasipriešinęs. Nors karo išvargintos, tačiau pasijutę ant bedugnės kranto, tautos, griebėsi atstatyti tai, kas karo ir socializmo pasėtos demoralizacijos buvo sugriauta. Pirmoji karan stojo katalikiškoji visuomenė.

Kovoj socialistams eina talkon gana galinga šiuose laikuose masonerija ir internacionaliniai biznieriai, kurie savo kapitalais kartais įstengia pavergti net sveikąją tautos dalį (pav. Šveicarijoj), bet vis delto ir šios sujungtos pajėgos nepajėgia nustelbti sveiko tautinio, daugiausiai katalikų, varomo judėjimo, kuris pasireiškia beveik visoje Europoje. Visur jaučiama atgimimo dvasia. Austrijoj, Italijoj, Čekijoj, Vengrijoj, Ispanijoj ir kitose šalyse toji srovė yra jau tiek stipri, kad nesibijo jokios priešų pajėgos. Visi tautinio nusistatymo, neatsižvelgdami į luomų ir padėties skirtumus, jungiasi į stiprias organizacijas ir organizuota pajėga eina prie visuotinojo atgimimo. Šitokios tvirtos organizacijos, kuriose dirba ir kurioms vadovauja katalikiškoji inteligentija, o ypatingai studentija, yra kiekvienos tautos ir valstybės viltis. Paskutiniu laiku viršminėtų šalių katalikiškoji studentija pasistatė sau tikslo žut būt įgyvendinti savo tautose tą sveiką atgimimo idėją, ir jų darbai rodo, kad tas jiems pilnai pasiseks. Pas mus, Lietuvoje, socializmo banga yra taip pat nebe naujiena. Socialistai su savo teorijomis jau bando net griauti tą viską, kas mums, kaipo lietuvių tautos vaikams amžių yra duota ir kas mums kaipo tikintiesiems yra šventa.

Pasaulinio karo audra blaškė mūsų tautą po Rusijos platybes, o mūsų gimtinės plotus arė granatomis vakarų kulturtregeriai. Tas viskas išsiūbavo mūsų visuomenę ir ji dar iki šiai dienai neįstojo į normalines gyvenimo vėžes. Tokia padėtis davė progos ir mūsų socialistams savo darbą pradėti.

Prieš karą ir karo laiku mūsų visuomenė maža turėjo katalikiškosios inteligentijos, kuri įstengtų sustabdyti pražūtingą mūsų tautai socializmo įtaką. Jeigu ir buvo opozicija socializmo plėtimuisi Lietuvoje, tai tik intuitiviniu būdu daugiausiai iš pačios liaudies tarpo ir tai tik svarbesniuose atvėjuose, gi sistematingos kovos nebuvo. Socialistai tuo pasinaudoję gana žymią visuomenės dalį patraukė savo pusėn ir, turėdami savo rankose beveik didesnę pusę liaudies mokyklų, ten skiepija savo nusistatymus.

Manau, kad Lietuvos katalikiškoji visuomenė pilnai supranta padėties rimtumą, bet kodel laukia? Ir laukia dar tokiame momente, kada tas darbas pilnai yra galimas. Šiandien lietuvių katalikiškoji visuomenė turi gana žymų inteligentų skaičių, o ypatingai — turi naujosios kartos studentiją, kuri privalo pradėti ir baigti kovą su internacionaliu masonėrijos socializmu. Štai koks darbas stovi prieš mus. Tai nebus kova del vieno kito nusistatymo, bet bus tik dalyvavimas bendrame fronte, kuris yra statomas į kovą visame pasaulyje del pavienių tautų egzistavimo ir del bendro tarptautinio ir tarpvalstybinio solidaraus sugyvenimo. Ši kova yra sunki, nes socializmas masonėrijų padedamas giliai įsišaknijo kapitalo pavėsiuje, bet jeigu mes mylime savo tautą, jeigu mes matome kaip nuo socializmo nuodų vargsta pasaulis, tai privalome būti pasiryžę laimėti. Lig šiol studentai ateitininkai, dalyvaudami visuomeniniame darbe, varė šitą darbą toli gražu ne nuosekliai, t.y. tik tam tikrais periodais, o likusį laiką leisdavo socialistams laisvai veikti. Toks darbas neduos pageidaujamų vaisių; čia reikalinga sistematingo intensyvaus ir nepertraukiamo veikimo. Šis darbas daug daugiau negu koks nors kitas reikalauja išsilavinimo ir prisirišimo. Todel mūsų šventa priedermė būti prisiruošusiais visuomeniniam darbui ir tas prisiruošimas tinkamai panaudoti. Kiekvienas ateitininkas-ė privalo būti ir uolus-i visuomenininkas-ė. Bet to negana. Neužtenka vien studentams ateitininkams tuo susirūpinti, bet reikalinga ir visą katalikiškąją inteligentiją traukti į tą darbą, nuo kurio priklausys mūsų tautos likimas. Sujungę visas inteligentines pajėgas, mes turime eiti į liaudį, turime išaiškinti jai gresiantį socializmo pavojų, kad ir ji ne vien tik iš intuicijos, bet sąmoningai stotų prieš siaučiančią socializmo bangą. Suglauskime katalikišką visuomenę į tvirtos organizacijos eiles ir dauginkim tas eiles, kad nė vienas lietuvis katalikas neliktų vėjo lankstomas. Šitokia sistematinga kova yra vedama užsienio katalikų šalyse, taip kovosime ir mes, o kada mes savo visuomenės akis galėsime pakelti aukščiau dabar supančio ją socialistinio rūko, tada ir kova bus lengvesnė ir laimėjimas bus arčiau. Dabar gi į darbą.

J. U.

P. P-klis.

Svaiginamieji gėrimai kaipo priemonė pasismaginti.*)

Pasismaginimas (Genuss) yra sąmoningas džiaugsmo, pasitenkinimo jausmas. Džiaugsmas ir liūdesys — psichinės funkcijos, kurios rišas su jutimais, pastebėjimais, įsivaizdavimais. Tie patys pajutimai, esant įvairioms apystovoms, sukelia džiaugsmą ar liūdesį.

Aukščiausias žmogaus džiaugsmas yra grynai psichinės kilmės. Paprastai prie elementarių pasismaginimų prisideda įvairios minčių asociacijos. Pavyzdžiui, džiaugiantis rožės spalva ar kvepėjimu, susijungia regėjimo ir kvapo įspūdžiai. Neretai čia esti ir toliau siekiančių asociacijų: vasaros prisiminimai, mintys apie mylimą asmenį ir kita. Pasismaginimo teikia ir gražios vietos reginys, gražių ar brangių žmonių pamatymas. Sukelia džiaugsmo miško ar jūros užesys, paukščių čiulbėjimas, daina ar muzika. Šiems sudėtiniams pajutimams sudaro pamatą spalva, pavidalas ar balsas. Gryniausio dvasinio pasismaginimo teikia džiaugsmas, įgytas iš perskaitytų ar išgirstų minčių. Sudėtingiausių ir labiausiai vertingų pasismaginimų duoda dramos. Tenka prisiminti ir visokių lenktynių sukeltą džiaugsmą. Tie aukščiau paminėti pasismaginimai galima vadinti pasismaginimais su asociaciniu veikimu.

Brangus džiaugsmo jausmas atsiranda ir tada, kai organizmas sveikas ir žmogus nejaučia nei rūpesčio nei susikrimtimo. Tas džiaugsmo jausmas, paeinąs iš kūno veikimo, yra ryškiausias jaunystėje.

Spontaninio džiaugsmo sukelia ritmingi judėjimai, sujungti su muzika, pavyzdžiui, šokiai. Juo stipresnis išvidinis džiaugsmo jausmas, juo mažiau reikalinga tam tikromis priemonėmis sukelto pasismaginimo, bet tikrenybėj pasismaginimo priemonės vaidina svarbų vaidmenį. Tam tikras pasismaginimui vartojamas dalykas tik tada gali veikti kaipo pasismaginimo priemonė, kai jis veikia į nervų sistemą ir sukelia sąmoningą džiaugsmo jausmą. Kadangi žmogaus sąmonė turi sąryšio su smagenimis, pasismaginimo priemonių veikimas turi tiesioginiai ar netiesioginiai pasiekti tą organą. Bet nėra būtina toms pasismaginimo priemonėms pačioms įeiti į smagenis. Pasismaginimas, kurį teikia saldžių daiktų

---

*) Šis straipsnis — paskaita, skaityta Studentų At-kų Abstinentų Sekcijos susirinkime. Rašyta imant medžiagą iš Dr. *J. Scharffenberg'o* straipsnio: „*Bedeutung des Genusses in Leben des Menschen*“, kuris randasi knygoje: „*Internationales Jahrbuch des Alkoholgegners*“ 1923—1924. Be to naudotasi knygele: Lebensgenutz ohne Alkohol prof. Gaule.

vartojimas, paeina nuo to, kad cukraus tirpinys paveikia į skonies nervų išsišakojimus, kurie randasi burnoje. Smagumo jausmas, gautas kvepinant kvepiančius daiktus, jaučiamas del to, kad lakios medžiagos dalelės, pavyzdžiui, nuo gėlių — atsiskiria ir paveikia į mūsų uoslės nervų išsišakojimus.

Nors kai kada smagumo jausmai sukeliami, veikiant tam tikriems kūnams į pojūtinių nervų išsišakojimus odos paviršiuje, — bet pats smagumo jausmas atsiranda tik tada, kai tuos jausmų veikimus nervai perduoda sensoriniams centrams smagenyse, o iš jų — į sąmonę. Prie tų pasismaginimo priemonių, kurias galime vadinti periferiniai sensoriniai veikiančiomis pasismaginimo priemonėmis, priskiriamos visos priemonės, kurios, sukeldamos skonies, kvapo, spalvos, šalčio ar šilimos jutimus, sukelia džiaugsmo jausmą.

Kai kurios pasismaginimo priemonės pačios veržiasi į smagenis, ir tuo atveju smagumo jausmas yra tiesioginio šių daiktų veikimo vaisius. Šioje grupėje randame daug instancijų, kurios į pojūčių nervus visai neveikia ar turi nemalonų veikimą. Morfijaus skonis nemalonus, bet kai per virškinimo kanalą įeina į kraują, o iš ten pasiekia smagenis, tai, veikdamas į tam tikrus nervų centrus, sukelia smagumo. Kai kurių substancijų sukeliamas džiaugsmo jausmas matomai remiasi pojūčių apgaudinėjimu, ką padaro tam tikros substancijos, veikdamos į sensorinius centrus. Prie šios grupės priskiriama regėjimo haliucinacijos, kurias sukelia hašišas, pagamintas iš Indijos kanapių.

Pasismaginimo priemonės, kurios veikia skverbdamos į smagenis, gali būt pavadintos pasismaginimo priemonėmis su centraliniu veikimu. Šiai grupei priklauso šios labiausiai prasiplatinusios pasismaginimo priemonės: alkoholis, eteras, paraldehidas, chloralas, opius, morfius, hašišas, kokainas, kofeinas, nikotinas, kamferas, aspirinas, antifebrinas, antipyrinas. Prie vienos, šiai grupei priklausančios, pasismaginimo priemonės, būtent prie alkoholio, ir teks plačiau apsistoti šiame straipsny, kurio užduotis paliesti svaiginamus gėrimus, kaipo pasismaginimo priemonei.

Svaiginamų gėrimų, kaipo pasismaginimo priemonių veiksmas yra trejopas: asociacinis, periferiniai sensorinis ir centralinis.

1. Kokio pasismaginimo teikia asociacinis svaiginamų gėrimų veikimas? Asociacinis svaiginamų gėrimų veikimas yra visų pirma gėrimo papročių padaras. Jį labiau reikia priskirti padavimui, įstaigai (sugestijai), negu patiems gėrimams: mat, ištisus tūkstančius metų žmonės vartojo svaiginamuosius gėrimus per puotas, iškilmes ir įvairias šventes; poetai beveik taip pat apdainavo alkoholinius gėrimus, kaip ir meilę. Iš to susidarė tradicinė asociacija tarp puotos ir vyno ar alaus. Paskutiniais laikais susidarė tokia asaciacija tarp degtinės ir puotos. Tuo tarpu visai pamirštama kitų veiksnių reikšmė puotos atmosferos sudaryme. Tikrenybėje puotos linksmumą sukelia ir kiti veiksniai, kaip antai: susiėjimas su linksmais, gerai apsitaisiusiais, mokančiais juokauti

„Laimės žiburys“. *J. Kaminskas.*

žmonėmis, kurie džiugina susirinkusiuosius, puotai pritaikinta šviesa, gėlės, muzika, dainos, žaidimai ir kit. Bet paprastai svaiginamųjų gėrimų vartojimas laikomas svarbiausia priežastimi, del ko tuomet kitoks ūpas, negu paprastai. Tradicija puotų gyvenime užima labai svarbią vietą. Pavyzdžiui, sodžiuj vestuvės, krikštynos, laidotuvės, Velykų praleidimas atsilieka sulig tam tikrais papročiais. Kas nedaro taip, kaip priimta, prasikalsta mandagumui; jis sugadina „ūpą".

Štai kodel daugeliui žmonių taip sunku įsivaizduoti, jog galima linksmintis, džiaugtis ir be svaiginamųjų gėrimų. Žinoma, tai puotos ir svaiginamųjų gėrimų asociacijai padėjo susidaryti ir svaiginamųjų gėrimų centralinis veikimas: juk, buvo matoma, kad po užgėrimo tyla ir neva toks sustingimas pasikeisdavo kalbumu, pašnekėsiais, smagumu. Bet tas kalbumas ir smagumas tik dalinai sukeliamas svaiginamųjų gėrimų: mat, bealkoholinėse draugijose, — kaip, antai, vaikų, jaunų žmonių, ponių, — ta permaina tuoj pastebima, kai pirmutinis drovumas užleidžia savo vietą įvairiems įspūdžiams, kuriuos sukėlė puota. Bet, jei šalia malonios alkoholio ir puotos asociacijos, būtų įsivaizduojama ir nemalonios asociacijos, kaip antai: įvykę del alkoholio žiaurumai, mušt ynės, žudynės, neturtas, sifilis, savižudybė, paleistuvystė, badaują ir apleisti vaikai, jei tas viskas pamažu įeitų į tautos sąmonę, — tuomet svaiginamųjų gėrimų vartojimas puotoj sukeltų blogo ūpo, net pasibiaurėjimo, ką jau ir dabar jaučia abstinentai. Kai nauja karta bus pripratinta puotas kelti be svaiginamųjų gėrimų, kai bus daugiau dėmėsio kreipiama į kitus veiksnius teikiančius puotos metu pasismaginimo (toki veiksniai yra geri valgiai, tinkama muzika, dainos, žaidimai, šokiai, susodinimas gretimai tokių žmonių, kurie galėtų nenuobodžiai praleisti laiką besišnekėdami ir t.t.), nebebus jaučiama alkoholio stokos, nebeliks puotos ir svaiginamųjų gėrimų asociacijos. Nėra jokio abejojimo, kad tai, kam daug svarbos duoda tikri gėrėjai su saiku (kurie niekuomet tiek neišgeria, kad alkoholis veiktų į centralinę nervų sistemą), yra skonies, kvapo įspūdžiai, malonios asociacijos ir prisidėję atsiminimai. Pas juos alkoholis silpnai veikia į smagenis, nes jie maža geria, ir smagumo jausmą sukelia kitos svaiginamųjų gėrimų medžiagos substancijos. Tikrai maža gerią yra labiausiai užsispyrę abstinencijos priešai, jie labai šiaušiasi, jei juos kas pavadina „suvedžiotajais". Bet jie pamiršta, kad visai maža geriant, alkoholis neveikia į centralinę nervų sistemą ir tuomet neteikia jokio pasismaginimo. Be to, tenka prie progos paminėti, kad ir visai maža geriant, prisidedama prie palaikymo gėrimo papročių, kurie daugelį žmonių padaro girtuokliais.

2. Nagrinėjant svaiginamųjų gėrimų periferinį veikimą, tenka prisiminti, kad svaiginamieji gėrimai susideda iš alkoholio ir kitokių sudedamųjų dalių. Geriant vyną, jaučiamas malonus kva-

pas, skonis; panašiai kai kuriems patinka alaus ir likierių kvapas ir skonis, bet grynos degtinės skonis nemalonus. Nuo ko tai visa paeina, ar nuo alkoholio? Tiesa, alkoholis turi nemalonų kvapą, bet deginantį skonį, kurs sveikam žmogui yra nemalonus. Jei gryną alkoholį gertume, negalėtume jo skonies pakęsti. Tai gerai žino degtinės gėrėjai, nes kai jiems, pasak jų, esti reikalinga išgerti tam tikrą alkoholio kiekybę, jie įdeda į jį cukraus ar eterinių esencijų, kad padarytų malonų skonį. Tik visai neturį skonio asmens gali be priemaišų gerti alkoholį. Darant psichologinius eksperimentus, bandomieji asmens irgi nusiskundžia nemaloniu alkoholio skoniu. Daugeliui malonus svaiginamųjų gėrimų skonis paeina ne nuo alkoholio, bet nuo kitų medžiagų. Prof. Thunberg'as bandymais įrodė, kad alkoholis visai maža tedaro įtakos į alaus skonį. Jis destiliacijos keliu atskyrė iš alaus alkoholį. Tas bealkoholinis alus turėjo tą patį skonį, kaip paprastas alus. Bet, kai jis atskyrė iš alaus anglies rūgštį, neatskirdamas alkoholio, alus pasidarė visai neskanus. Taigi kam labai patinka alaus skonis ir alų geria ne tam, kad pasigertų, tą pasismaginimą gali įsigyti, vartodamas ir bealkoholinį alų.

Vyne alkoholis daugiau prisideda prie skonio sudarymo, negu aluje, bet ir ten malonus vyno skonis paeina iš kitų substancijų. Vynas yra mišinys, sudarytas iš alkoholio, vandens, druskų, cukraus, rūgščių ir eterų. Vynui malonų skonį suteikia cukrus pridėtas, o kartais ir rūgimo procese susidaręs, glicerinas ir rūgštys. Mūsų laikais ir vyną galima suskirstyti į sudedamąsias dalis ir iš jų kombinuoti naujus gėrimus. Dabar vynuoges galima sunaudoti ne vien svaiginamiesiems gėrimams. Pavyzdžiui, jau prieš didįjį karą Šveicarijos abstinentai įsteigė akcinę bendrovę ir ėmė išdirbinėti bealkoholinius vynus. Panašūs vynai dirbami ir kitur: Prancūzijoj, Vokietijoj, Amerikoje.

Įvairiose degtinėse alkoholis daro didelės įtakos į skonį, bet ir čia įdedamos įvairios medžiagos skoniui pagerinti. Pavyzdžiui, punše ar likery yra cukraus ir kitų vaisių dalių.

Pagaliau reikia nepamiršti, kad svaiginamųjų gėrimų ir spalva teikia pasismaginimo. Čia turim reikalo su spalvomis, bet ne su alkoholiu: mat, alkoholis yra bespalvis. Taigi, žiūrint į svaiginamųjų gėrimų periferiniai sensorinį veikimą, t. y. į mūsų kūno paviršiaus jutimus, mūsų pasismaginimas nesumažėtų, jei nevartotume alkoholio. Esant dideliam skaičiui negeriančių svaiginamųjų gėrimų, ir pas mus atsirastų įvairiausi bealkoholiniai gėrimai, pagaminti iš tų skanių, kvepiančių, putojančių substancijų, kurių yra vyne ar aluje.

Pagaliau nereikia pamiršti, kad mes gyvename jau nebe Nojaus laikais. Įsivaizduokim, kad jis gyveno labai derlingoj Mesopotamijoje, ir kad ten augo labai daug skanių vaisių, — vis delto negalim prilyginti to laiko skanių vaisių prie skanumynų, kuriuos mes galim šiandien vartoti. Nojus tada, nemokėdamas atskirti alkoholio nuo kitų skanių medžiagų, kurios yra vyne, —

turėjo būtinai vartoti alkoholį, jei norėjo jomis pasismaginti. Mes dabar ir negaudami iš kitur bealkoholinių vynų, vis delto turim čia pat įvairiausių skanumynų, kuriuos galim vartoti vietoj vyno ar alaus skaniųjų dalių, — žinoma, čia dar nekalbama apie tuos, kuriems vynas ar alus tėra reikalingi, kaipo priemonė apsvaigti.

3. Svaiginamųjų gėrimų centralinis veikimas, tai yra veikimas į centralinę nervų sistemą, paeina nuo alkoholio. Centraliniame organe alkoholis pats veikėjas. Apsvaiginimas yra aethylalkoholio darbas. Tur būt truputį veikia į smagenis vaisių eteras ar etero aliejai, o amylalkoholis (fuzelis), kurio visai maža svaiginamuosiuose gėrimuose, nedaro įtakos. Kad alkoholio tolesnis veikimas nėra gaivinąs, visi sutinka, yra abejojimų apie pradžios veikimą. Visi specialistai, dariusieji bandymus, matomai sutinka, kad alkoholis nei kiekybiniai nei kokybiniai nepagerina smagenų darbo, bet priešingai.

Iš tikrųjų, žmogus centraliniu alkoholio veikimu nenori padidinti savo veikimo galių, tik jam malonus jausmų perkeitimas. Del alkoholio ateina daugiau kraujo į smagenis, ir todel jaučiama galvoje šilima, įtempimas ar apsunkinimas. Drauge tiesioginis alkoholio veikimas į nervų centrą pakeičia sąmonės būseną: gyvenama vien dabartiniu momentu, paminamos toliau siekiančios mintys; akimirksnio įspūdžiai ir asociacijos užima jų vietą. Pripratęs prie alkoholio laiko tą būseną malonia ir naudojasi tuo smagumu, kuris vadinamas alkoholio euforia. Bet į neįpratusį alkolio veikimas daro nemalonaus įspūdžio. Darant mokslinius bandymus, bandomieji asmens nusiskundžia, kad alkoholis sukeliąs šilimos ir apsunkinimo jausmą, galvos skaudėjimą ir mieguistumą, o vartojant didelėmis dozėmis — galvos sukimąsi ir blogumą. Schweisheimeriui darant bandymus su alkoholikais, tie buvo linksmesni, bet teikiama dozė buvo didelė (1,57. c. cm. į 1 kilogr. kūno svorio). Tie faktai yra svarbūs, bet nėra pakankamai ištirti. Visas sunkumas, kad nežinoma jokių tikslių metodų ūpo gyvenimui matuoti, prie tų bandymų tenka remtis savęs tyrinėjimu ar kitų asmenų pareiškimais, o alkoholio įtakoje silpnėja savęs tyrinėjimo galios.

Specht'o ir Lange's eksperimentais konstatuota, kad net asmens, vartoją alkoholį ir ne iš įpratimo, jaučiasi gerai, nors jiems ūžia ausyse ir sukasi galva. Įpratusieji vartoti alkoholį su saiku parodė dar aiškesnio smagumo. Panašaus smagumo sukelia eteras ir vadinamas jukdinamasis gazas (Lachgaz).

Tikrenybėje nebaigtas bandymas artina prie klausimo: ar smagumo jausmas, sukeltas alkoholiui veikiant į centralinę nervų sistemą, turi tokios vertės kaip asociacinės linksminimosi priemonės (kaip turiningas, linksmas pašnekesys, grožės įspūdžiai, šviesa, gėlės, muzika). Gal tai neturi vertės? Ar visos priemonės, kuriomis sukeliamas smagumas, priimtinos, ar visos

vienodos, ar nereikia kai kurių atmesti? Reiškiant d-ro J. Scharffenbergo nuomonę, tenka pabrėžti: alkoholio, kaip ir kitų substancijų, centralinis veikimas neturi vertės. Čia yra suvedžiojimas, tikros žmogaus prigimties iškraipymas. Savęs apgaudinėjimas yra žalingiausias melas, jis siaurina asmenybę, įžeidžia ir kliudo jai vystytis. Apsvaiginant apgaudinėjama save. „Mes nesame tie patys, — sako dr. J. Scharffenberg, — mes nesame teisingi, kol mūsų galvojimo organas yra pavergtas svaiginamųjų substancijų, nes blaivumas yra sąlyga tiesai įgyti. Čia aš pamačiau giliausį pateisinimą visiško susilaikymo, kuris turėtų visą vertę ir tada, jei alkoholio vartojimas neturėtų jokių pasekmių žmonėms". Taip žiūrint į dalyką, abstinencija yra reikalavimas individualinės moralės, kuri visose apystovose reikalauja asmens teisingumo.

Gėrimo su saiku gynėjai paprastai taip pat smerkia apsvaigimą. Bet kame prasideda apsvaigimas? Kiekvienas centralinis alkoholio veikimas yra visai arba dalinai svaiginąs veikimas. Tarp apsvaigimo ir dvasios ligos tėra tas skirtumas, kad apsvaigimas tęsias tik kelias valandas, o nenormalę sielos būseną tada tevadiname liga, kai ši tęsias ilgą laiką, mažiausia kelias dienas.

Smagumas iš pasigėrimo galima palyginti su smagumu, kuris esti prie neišgydomos smarkiosios manijos arba neišgydomo chroninio paralyžo, kuris yra sifilio kilmės. Panašiai ir sergą manija ar paralyžiumi dainuoja, juokias, šoka. Jiems taip pat ateina nepaprastos mintys, jaučiasi laimingi, gabūs, stiprūs, turtingi. Bet ar iš tikrųjų tiesa, kas jaučiama narkozoje ir nenormalėse būsenose? Taigi negalima suprasti, kokiam galui normalūs žmonės turėtų save apgaudinėti nervus nuodijančiais dalykais.

Kokią pastovią vertybę duoda alkoholis? Atsakoma—jis gali liūdesį ir susikrimtimą prašalinti. Tiesa, jis tai padaro, bet kokiu būdu? Jis, tiesa, neduoda suvokti skausmo priežasties, bet nieku būdu negali pakeisti tikrų apystovų; jis gali suteikti užsimiršimo valandą, bet, pasibaigus apsvaigimui, vėl grįžta susikrimtimas, nes pasilieka ta pati tikrenybė. Ar patartina visuomet tokiu būdu silpninti susikrimtimą ar pyktį, užuot juos nugalėjus? Atlikus kokią nesąmonę, gailesys yra sąlyga pasitaisyti. Liūdesys turi daugiau vertės asmenybei vystytis, negu smagumo jausmas, kilęs iš apsvaigimo. Taigi taip žiūrint į dalyką, galima sakyti, kad alkoholio centralinis veikimas neturi vertės normaliems žmonėms. Milionai abstinentų taip mano, remdamiesi savo patyrimu. Kai kurie priskiria centraliniam alkoholio veikimui didelės vertės; jie tik apgailestauja, kad jiems truputį leista išgerti, kad alkoholis tada gaivina, kai mes vos lūpas suvilginam ir virsta pavojingu nuodu, kai norim visą taurę išgerti. Kas taip sprendžia, privalo savęs paklausti, ar apsvaigimas turi tokios didelės vertės, galinčios atsverti ar net atlyginti už visas blogybes, kurias padaro žmonijai alkoholis. Reikia prisiminti, jog daugelį žmonių vilioja ne truputis, ne pirmi pasigėrimo ženklai, bet visiškas apsvaigi-

mas. Visai mažai gerią, kurie nenori apsvaigti, neturi pasismaginimo iš alkoholio, bet iš kitų medžiagų, kurios yra svaiginamuose gėrimuose.

Negalima žiūrėti į alkoholį, kai į nekaltą pasismaginimo priemonę; bet gal jis žmonijai padaro daugiau gera, negu bloga? Farmakalogai, rinkdami migdymui medžiagas, reikalauja, kad būtų didelis tarpas tarp kiekybės, kuri užmigdo, ir tarp kiekybės, kuri jau pavojinga gyvybei: mat, paėmus truputį daugiau medžiagos, gali būti rimtas pavojus nunuodyti žmogų. Tą tarpą vadina terapeutine veikimo platuma. Kadangi daug yra įvairių pasismaginimų, turim teisės panašiai elgtis, rinkdami ir pasismaginimo priemones. Čia svarbu, kad būtų didelis tarpas tarp dozos, kuri teikia smagumo ir tarp dozos, kuri galėtų pakenkti. Tą tarpą šiuo atveju galim pavadinti hedonine veikimo platuma. Ta hedoninė alkoholio veikimo platuma yra maža. Tik svarbų vaidmenį vaidina atskirų asmenų tolerancija. Mokslo literatūroj sutinkame atsitikimus, kad individai pasigerdavo nuo 40 cm.^{3} alkoholio, t. y. suvartojant 1 cm.^{3} ant kiekvieno kūno svorio kilogramo. Kiti gali daugiau pakeiti, bet jiems reikalingos didesnės dozos, kurios galėtų daryti įtakos į smagenis. Nėra taip, kad žmogus, pasigeriąs, atitenkant 2 cm.^{3} kiekvienam jo kūno svorio kilogramui, galėtų turėti visai nesudrumsto smagumo, jei kiekvienas jo kūno kilogramas 0,5 cm.^{3}. Alkoholio teikiamas smagumas negali būti atskirtas nuo apsvaigimo. Taigi žiūrint į hedoninę alkoholio platumą, tenka kelti klausimas: ar didelis tarpas tarp lengvo apsvaigimo, kurs nei pačiam nei artimui nedarytų bloga, ir tarp stipraus apsvaigimo, kurs patį gėdina ir kenkia kitų gerovei?

Apsvaigimas pavojingas, netik geriančiam, bet dažnai ir kitiems, nes esti priežastis prasižengimų, ardančių visuomenės tvarką, kaip barniai, muštynės ir žudymai. Girtuoklystė yra dažniausi pasitaikąs nuodijimasis, kuris labai dažnai ardo visuomenės tvarką. Taigi ir del to hedoninės alkoholio veikimo platumos negalim laikyti taip didele, jog būtų galima tuo pateisinti nuodų vartojimą pasismaginimui.

Pripratimas prie alkoholio yra labai žymus ir po trumpo laiko jau nebeapsvaigstama nuo tos kiekybės, kuri pirmiau apsvaigindavo. Bet drauge nyksta ir smagumas, kai alkoholis į smagenis nebeveikia. Tada daugelis žmonių didina dozas ir prieina prie chroninio nuodijimosi, kurs silpnina žmogaus veikimo galias ir charakterį.

Be to, smagumas, kurio teikia alkoholis, kitaip sakant, svaiginamų gėrimųjų centralinis veikimas, yra brangus ir yra geriančiojo, bet ypač jį apsupančiųjų žmonių kentėjimų šaltinis. Tai žinoma, ir todel nėra reikalo įrodinėti.

Iš visa minėta seka, kad ieškojimas smagumo, kuriuos teikia centralinis alkoholio veikimas, yra nepateisinamas.

Baigdamas trumpai pakartoju, kas buvo iškelta.

1) Svaiginamieji gėrimai laikomi pasismaginimo priemone žymioj daly ir todel, kad žmonių psichikoj yra susidariusios asociacijos tarp svaiginamųjų gėrimų. Žmonės, būdami tvirtai įsitikinę, kad svaiginamieji gėrimai sukelia gerą ūpą, pamiršta, kad puotose gerą ūpą kelia ir kiti veiksmai (muzika, dainos, šokiai, žaidimai ir kit.) Ta asociacija tarp puotos ir svaiginamųjų gėrimų galės pranykti tada, kai įeis į plačių minių sąmonę alkoholio kenksmingumas, ir kai puotose bus daugiau kreipiama dėmėsio į kitas pasismaginimo priemones.

2) Svaiginamųjų gėrimų teikiamas smagumas mūsų skonies organams neina iš alkoholio, bet iš kitų medžiagų, kurios randasi svaiginamuosiuose gėrimuose, ir iš kurių paskutiniu laiku daromi bealkoholiniai gėrimai. Taigi kam malonus vyno ar alaus skonis, gali tai rasti bealkoholiniuose gėrimuose, o tie, kurie negali gauti tų bealkoholinių gėrimų smagumo, kurie veikia į priėmimo organus, gali gauti iš įvairiausių skanumynų, kurių ir mūsų krašte netrūksta.

3) Svaiginamųjų gėrimų veikimas į centralinę nervų sistemą ir smagumas, kurį įpratusiems gerti teikia mažesnis ar didesnis apsvaigimas paeina nuo alkoholio. Taigi visai mažai išgėrus alkoholinių gėrimų, nejaučiama centralinio svaiginamųjų gėrimų veikimo, smagumas gaunamas ne nuo alkoholio bet tik nuo kitų medžiagų. Smagumas, kurio gauname alkoholiui veikiant į smagenis, neturi vertės — remiasi savęs apgaudinėjimu. To pasismaginimo ieškojimas nepateisinamas, nes maža hedoninė veikimo platuma, be to, ir yra geriančiojo asmens, bet ypač jį apsupančiųjų žmonių kentėjimų šaltinis.

J. Keliuotis.

Esi išgelbėtas!..

Buvo dienos, kada aš buvau be galo be krašto turtingas ir galingas. Man prigulėjo neaprėpiami laukų plotai, plačiausios lankos, didžiausios girios. Laukuose derėjo puikiausi javai, lankose žydėjo, klestėjo rojaus gėlės, o plačiose giriose nuo ankstaus ryto iki vėlaus vakaro skambėjo stebuklingos paukščių giesmės...

Man prigulėjo ir didžiausi rūmai — dvarai su gražiausiais sodnais, parkais, bulvarais. Mano klėtys buvo pilnos javų pripiltos, o mano kluonai buvo kimštinai prikimšti, o tvartai buvo pilni visokių gyvulių bei paukščių. Galingas ir turtingas buvau: niekas negalėjo mano turtų suskaityti, mano galybę išmatuoti, mane jauną apgalėti.

Plati, turtinga ir neapgalima buvo mano karalija. Visur pasieniais stovėjo didžiulės tvirtovės, kurių niekas nedrįso pulti, į kurias niekas nedrįso veržtis. Ir ėjo garsas apie mano turtus ir galybę po visą pasaulį. Ir kasmet rinkosi visos pasaulio giminės ir klojo aukas po mano kojų ir giedojo man garbės himnus. Poetai steigėsi apdainuoti mano troškimus, muzikai kompozitoriais — išreikšti mano geismą, o dainininkai — užgauti mano sielos jautriausias stygas. Mano keliai buvo rožėmis ir laurais iškloti. Aš gyvenau patį mano gyvenimo pavasarį. Visos jėgos mano klestėjo. Ir buvo pats mano tos gyvenimo saulėtos dienos vidudienis. Išdidumo ir puikybės jausmas užvaldė pavergė mano sielą ir nebenorėjau nieko didesnio už save pripažinti: niekam nusilenkti nebenorėjau. Aš pats norėjau būti dievas. Ir kada mačiau, kad vabalas nesiklausia manęs, kur jam skristi, lakštinga — kur jai giedoti, žvaigždė — kur jai keliauti, vėjas — kur jam pūsti, tai iš skausmo virė man širdis, ir aš rugojau Aukščiausiam: — Aukščiausis, nusilenkia man visos pasaulio giminės ir tautos, tarnauja man milioninės kariuomenės, dainuoja apie mane visi pasaulio genijai, bet menka žolelė nesiklausia manęs, kur jai augti, peteliškė — kur jai skristi, upės vandenėlis — kur jam tekėti, dangaus žvaigždė — kur jai keliauti... Aukščiausis, Tu įdėjai į mano širdį begalinius troškimus, į mano sielą — neužgesinamą absoliutės laisvės, galybės ir absoliutės tiesos, grožės ir palaimos ilgesį... bet nepatenkinai nei begalinių širdies troškimų, nei suteikei sielai absoliutę tiesą, grožę ir palaimą. Kas iš to, kad aš esu ir turtingas ir galingas, jei aš negaliu ką nors įsakyti nei menkiausiai žolelei nei mažiausiam vabalėliui, jei nei saulės užtekėjimo negaliu pagreitinti nei atslenkančių audrų sulaikyti?

Kas man iš to, kad šiandie taip skaidriai man šviečia saulė, kad taip gražiai ir stebuklingai čiulba man lakštingala, kad gražiausi man pasaulio muzika groja, kad švelniausi dainos balsai man glosto širdį, kad visas pasaulis man gieda garbės himną, jei žinau,

kad ryt poryt ateis baisioji giltinė ir pakirs mano gyvybės siūlus ir reikės atsisveikinti su visu šiuo gražiuoju pasauliu, su visais jo turtais ir galybe, su šiuo garsiuoju mano gyvenimu, su šiais mano aukso rūmais ir didžiais miestais? Kas man iš to visko, jei nežinau, kokį likimą man lemia rytojus, kas laukia manęs už mirties slenkščio? Kas man iš visko, jei pasaulis tvarkosi nuo manęs nepriklausomais dėsniais, jei viskas sukasi šale manęs tuo užburtu ratu, visai neatsižvelgdami, kokios mintys, kokie norai bei siekimai kankina mano sielą?

Kas man iš to visko, jei ateis valandėlė ir aš išnyksiu kaip dūmas ir niekas nežinos, ar aš kada gyvenau šiame pasauly, ar ne? Išnyksiu... nepatenkinęs sielos alkio, begalinių širdies troškimų, nepasiekęs nei absoliutės tiesos, nei absoliutės grožės bei palaimos...

Negerai padarei, Aukščiausis, sutverdamas ne amžiną absoliutų pasaulį, bet laikiną ir reliatyvų... Negerai padarei, Aukščiausis, įdėdamas į mano sielą absoliutės tiesos, grožės, palaimos ir amžino absoliutaus gyvenimo troškimus, bet jų nepetenkinęs... Tu sutvėrei amžinai neramų, amžinai nepatenkintą, amžinai alkaną žmogų, skyrei jam visą gyvenimą kankintis, blaškytis, klaidžioti tarp tiesos ir melo, dangaus ir pragaro, ilgėtis, trokšti, siekti kaž ko ir niekuomet nieko nepasiekti. Tu įdėjai žmogų į laiko ir erdvės ribas...

Negerai padarei, Aukščiausis Tvėrėjau, sutverdamas tokį pasaulį ir tokį žmogų. Jei nemokėjai, Aukščiausis, sutverti nieko geresnio, kaip tik tokį pasaulį ir tokį žmogų, tai reikėjo visai nieko netverti, tada ir Tau nereikėtų girdėti nepatenkintų Tavo tvarinių užmetinėjimų bei skundų ir mums nereikėtų čia kankintis ir blaškytis!.. Negaliu, Aukščiausis, priimti tokio pasaulio ir tokio žmogaus ir todel negaliu pripažinti nei Tavęs, kaipo Aukščiausio Viešpačio, kaipo mano Dievo!..

Nugirdo šią šneką mano motina ir, paėmusi mane už rankos, kalbėjo: — Mano sūnau, baisiai nusidedi taip kalbėdamas ir be galo klysti taip manydamas. Taip išmetinėti savo Dievui, savo Tvėrėjui yra baisiausi nuodemė, kokią tik žmogaus sūnus gali padaryti. O, didžiausis vargas ir baisiausi nelaimė, kad išauklėjau tokį sūnų! Geriau būtų buvę, kad aš tave būčiau dar mažą prigirdžiusi jūrų gelmėse, kad tu pirmoje savo gimimo dienoje būtum numiręs, geriau būtų, kad tu būtum visai negimęs, kad tu būtum niekuomet dienos šviesos neišvydęs, negu kad dabar taip baisiais žodžiais rūstini Aukščiausįjį. Nubaus Jis tave, nubaus drauge ir mus. Melskis, mano sūnau, kol dar yra laiko ir maldauk pasigailėjimo ir tavo nuodėmės atleidimo!..

— Motin, ta kalba plaukė iš pačių mano sielos gelmių, iš visos mano būtybės.

— Aklas ir nedėkingas sūnau, ar tu nematai ten darže žydinčios gėlės ir ar nepastebi, kaip gražiai ir stebuklingai yra sudėstytas kiekvienas jos žiedelis, kiekvienas jos lapelis. Pažvelk ten

toliau į žydinčią lanką ir čiurlenantį upelį, į ošiančią žalią girią ir kiek ten grožės, kiek ten stebuklų, kiek ten dieviškos išminties pastebėsi! O pažvelk į tuos dangų remiančius kalnus, į jų snieguotas viršūnes, pažvelk į tuos bekraščius audringus vandenynus, o pažvelk į tolimąjį žvaigždėtą dangų, ir tai visa matant ar nepuls tavo siela po Aukščiausiojo Tvėrėjo kojų ir ar nepagarbins Jo! Tik paklausyk, ką šnabžda žali medžių lapai, tik įsigilink į upelio čiurlenimo, į girios ošimo, į lakštingalos giesmės prasmę, o suprasi, užgirsi, pajusi, kad visa gamta garbina savo Tvėrėją, o tu, gražiausis Dievo tvariny, visos gamtos, viso pasaulio karaliau, nenori prieš Jį nulenkti savo išdidžios galvos, nenori ant Jo aukuro uždėti aukų, nenori Jam pagiedoti padėkos giesmę...

— O mirtis, o nepasotinti širdies troškimai, o amžinai alkana siela!..

— Tai mūsų pačių darbų pasekmės. Dievas sutvėrė žmogų jo palaimai ir leido jam gyventi gražiausiuos rojaus sodnuos. Dievas sutvėrė žmogų amžinam gyvenimui, absoliučiai amžinai tiesai, grožei ir palaimai, sutvėrė jį panašų sau. Bet užgindamas vieno vaismedžio skinti vaisius, duodamas pilną laisvę pasirinkti ar amžiną gyvenimą, amžiną palaimą, ar amžiną mirtį ir amžiną prakeikimą, norėjo, kad žmogus pats pasidarytų vertas būti Dievo panašybe, kad jis pats savo pastangomis tarsi prilygtų savo Tvėrėjui.

Bet jis, užuot pasirinkęs amžiną gyvenimą bei amžiną palaimą, — pasirinko mirtį ir prakeikimą...

— Žinau, motin, girdėjau tai pasakojant jau ne kartą. Bet tik Adomui ir Ievai buvo leista pasirinkti gyvenimą ar mirtį, dangų ar pragarą; tik Adomas ir Ievą buvo įleisti į gražiuosius rojaus sodnus, ir tik jiems buvo užginta skinti vaisių nuo pažinimo medžio, ir tik juodu nuskynė ir suvalgė tą užgintą vaisių, tik juodu pasirinko vietoj gyvenimo mirtį, o vietoj dangaus prakeikimą. Bet kam ant manęs krito jų nuodėmės pasekmės. Juk manęs niekas neklausė, ar aš noriu gyventi, ar ne; juk manęs niekas neįleido į gražiuosius rojaus sodnus ir nedavė man laisvės pasirinkti, kas man tinka; juk juodu, tie pirmieji tėvai, suvalgę užgintą vaisių, taip didžiai nusidėjo, o ne aš, ir už ką man yra skirta kentėti? Ne motin, aš neprisiimu ne mano padarytos kaltės pasekmių.

— Neišmintingas sūnau, Dievybė taip gailestinga buvo, taip numylėjo žmogų, kad pati nusileido iš aukštybių į šią ašarų pakalnę, į šią prakeiktą žemę ir, mirdamas ant Golgotos kalno, vėl užlygino bedugnę, atsiradusią tarp dangaus ir žemės, ir pramynė taką iš mirties į amžiną gyvenimą, iš ašarų pakalnės į absoliutės meilės, grožės ir palaimos pasaulį. Tik žmogus privalo rasti taką ir eiti tik tuo taku, nes jis vienas tėra ir tik vienas teveda į taką grožės ir palaimos karaliją. Tai siauras ir erškėčiuotas takas, bet tiesus, turįs pasišventimo, maldos, aukų, kančios ir kryžiaus takas. O, mano nelaimingas sūnau, tu nenori eiti tuo siauru takeliu, ne-

nori nešti savo kryžiaus, nenori padaryti savo Viešpačiui aukos... Budėk ir melskis, kad nenubaustų tavęs Aukščiausis...

Tai tarusi, nelaukdama atsako, išėjo iš mano kambario, ir vėl palikau vienas ir vėl toliau kalbėjau:

— Ne, nenoriu eiti tuo siauru takeliu, nenoriu! Aš noriu keliauti tuo plačiuoju vieškeliu, kuriuo minių minios keliauja, kur laurų ir rožių vainikus man kloja... Ne, Aukščiausis, aš esu ne elgeta, kad pasitenkinčiau, tais trupinėliais, kurie nubirėjo nuo Tavo stalo, ir dar už tai Tau po kojų puldinėčiau. Aš ne elgeta, kad prašyčiau nuo Tavęs išmaldos ir malonės. Arba viską arba nieko. Tu apribojai mane, bet aš nepakenčiu jokių ribų. Tu uždėjai ant manęs sunkų kryžių, bet aš nenoriu nešti jokio krykryžiaus. Aš pats noriu būti dievas ir galingai viešpatauti pats vienas šiame pasauly!

Trūko Viešpaties kantrybė, girdžiant tokius žodžius, ir palietė mane Jo rūstybės ranka, ir pačiame mano gyvenimo saulėtos dienos vidūdieny nusileido ant mano šalies tamsi baisi naktis, ir kilo didžiausi audra. Iš visų pasaulio kraštų susirinko ant mano rūmų juodi baisūs debesys ir visiškai užtemdė mano saulę. Subliksėjo žaibai, sudundėjo baisus perkūnas, prapliupo lyti ugnies lytus. Ir baisi audra išnešiojo, išblaškė mano plačių lankų šieną, mano derlingų laukų javų pėdus išvartė, išgriovė mano plačiausias girias. Išvartė mano daržines ir kluonus, iš pat pamatų išgriovė mano aukso rūmus ir didžiausius mano miestus. Viename akimirksny sugriūvo, išvirto mano tvirčiausios tvirtovės. Įslinko žemės paviršius ir vietoj žydinčių lankų, ošančių girių, gražiai klestinčių sodnų ir parkų, vietoj dangų remiančių pilių, gražių aukso rūmų ir triukšmingų išdidžių miestų šėlo įsiutęs vandenynas. Aš pats, kad dar nenuskendau, sugriebiau mažą laivelį ir, visomis savo pajėgomis kovodamas su įtūžusiomis vandenyno bangomis, bandžiau irtis į krantą... Bet milžiniškos bangos išplėšė iš rankų irklus atėmė vairą ir patį laivelį suskaldė į šupulius. Aš mečiau nuo kūno savo brangius karališkus rūbus, ir dabar rankos buvo mano vairas, ir, surinkęs visas gyvybės pajėgas, šaukiausi Aukščiausiojo pagalbos:

— O, Viešpatie, gelbėk mane — žūstu!

Bet niekas negirdėjo ir neklausė mano žodžių, tik dar didesnė kilo audra, tik dar baisiau tūžo bangos...

— O, Viešpatie, siųsk man, nors vieną gyvybės lašelį, kurs atgaivintų mano silpstančias pajėgas, siųsk nors vieną šviesos spindulį, kurs nušviestų man kelią į išganymo uostą.

— Bet tamsu, kurtu ir baisu buvo aplinkui, tik išsižioję pragaro nasrai laukė, kad prarytų mane.

— O, Viešpatie, didis esu nusidėjėlis ir didelė mano nuodėmė ir jau nevertas esu, kad Tu manęs pasigailėtum ir man savo pagalbos ranką ištiestum. Nevertas esu, kad Tu mano šauksmą išgirstum ir mano maldą išklausytum. Tu didelėmis malo-

nėmis apdovanojai mane, didžius turtus man suteikei ir padarei viso pasaulio valdovu. O aš, nedėkingas Ievos sūnus, nenorėjau Tau nusilenkti ir Tave tinkamai pagarbinti, nenorėjau dėti aukų ant Tavo, o Viešpatie, šventyklos aukuro; o aš nenorėjau nešti kryžiaus, kurį Tu uždėjai ant mano pečių...

Aš Tavęs nepripažinau, nes pats norėjau būti Tavo vietoje, nes pats norėjau būti Dievas... Ir su aštriu kalaviju rankose veržiausi į gražiuosius rojaus sodnus, ir begaliniai užmiršęs šaukiau į kovą Tavo, o Viešpatie, pastatytą rojaus vartams saugoti angelų sargybą!..

Suprantu dabar, kas aš buvau, — tai menkutė girios žolelė, kuri niekuomet neįstengė pakilti aukščiau į auksinių saulės spindulių karaliją, tai — vabalas, kurs nuolatos šliaužioja tik po juodą žemės purvyną ir niekuomet neįstengė pakilti į debesų padanges... Nenorėjau prisiimti Adomo ir Ievos nuodemės pasekmių ir nuolatos išmėtinėjau jiems, kam juodu ragavo vaisių nuo pažinimo medžio, o ne nuo amžinosios gyvybės medžio; o pats kasdien ėjau į sodną ir skyniau užgintus vaisius nuo to pažinimo medžio ir kasdien jais sotinau savo gyvuliškus geidulius... Didelės mano nuodėmės, bet pas Tave, mano Viešpatie, yra viskas galima. Tau norint gali nurimti audra, nusiraminti įtūžusios bangos ir šis platus vandenynas gali virsti vėl žydinčiomis lankomis, ūžiančiomis giriomis, klestančiu sodnu, bet nebeprašau Tavęs, man sugrąžinti buvusius turtus, bet tik maldauju dovanoti man gyvybę ir duoti laiko padaryti užganą už mano nusidėjimus!..

Bet veltui, niekas mano šauksmo negirdėjo, niekas mano maldos nesiklausė... Tamsu ir baisu aplink buvo. Jau silpo mano nuojėgos ir gęso mano gyvybės šviesa. Ir vis aiškiau ir ryškiau galėjau įžvelgti pro atsivėrusius pragaro nasrus Tamsybės Kunigaikščio sostą. Išdidus ir puikus sėdėjo jame Tamsybės Kunigaikštis — Liucipierius ir piktai šypsodamasis žiūrėjo į mane ir kalbėjo šiuos baisius žodžius: Veltui šaukiesi savo Dievo pagalbos, kurio senai jau išsižadėjai. Veltui maldauji pasigailėjimo ir išganymo... Veltui. Jau praėjo, praslinko pasigailėjimo ir išganymo dienos ir jos jau nebegrįš amžinai!.. Klausyk!.. nebegrįš amžinai. Jau tu esi mano pavaldinys ir į mano karaliją tuoj nužengsi. Jau priruošta čia tau puiki vieta, čia pat po mano kojų, ir per amžius čia laižysi mano kojų padus ir per amžius čia grieši dantį ir keiksi savo gimtąją dieną. Nebijok, nešauk, priimsiu aš tave čia kaip svečią ir kaip svečiui paspausiu tau ranką. Plati ir vaišinga yra mano karalija ir kiekvienas, kurs tik nori, ras sau laisvą vietą. Galingasai žemės karaliau, jau tu esi mano ir tik mano karalystėj rasi prieglaudą ir tik man vienam tetarnausi, mane vieną per amžius teregėsi! Eikš pas mane, mano mielas, duok man savo ranką: aš prispausiu tave prie savo krūtinės taip karštai, taip tvirtai, kad tu pamilsi mane ir amžinai su manimi skirtis nebegalėsi! Eikš į mano glėbį — aš amžius laukiu tavęs išskėstomis rankomis! —

Man svaigo galva. O iš perkūno ugnim sužeistos krūtinės srovėmis liejosi kraujas ir raudonai dažė įtūžusių bangų paviršių.

Jau prie pat kojų stovėjo baisus mirties angelas, su aštriu kalaviju rankoje.

— Ko nori iš manęs! Ko čia atėjai! Sakyk, ko reikia tau?

Bet tylėjo baisusis angelas, o tik vis arčiau slinko ir vis baisiau žiūrėjo man į akis.

— Prakeiktas! — šnabždėjo man į ausį įtūžusios bangos.

— Prakeiktas! — švilpė vėjas.

— Prakeiktas! — nuolatos kartojo sąžinės balsas.

— O kame jūs, mano drąsūs jaunystės sapnai?

— O kame jūs, mano galingi sakalo sparnai, su kuriais anksčiau taip aukštai lekiojau?

— O kame jūs, mano mieli jauni draugai, kurie tiek daug man žadėjot?

— O kur nusidanginot jūs, mano aukso svajonės, tiek aukštai kėlusios mano jauną dvasią?

— O kame tu, mano miela motinėle, mane jauną taip gražiai išauklėjusi, man jaunam tiek patarimų davusi, tiek kartų mane persergėjusi, tiek kartų už mane maldavusi Aukščiausiąjį? . .

Visa praeitis žaibo greitumu stojo prieš mano akis, vaizdai keitė vaizdus, atsiminimai sekė atsiminimus. Prieš akis stovėjo visas mano ištvirkęs, nesuvaldomas jaunystės gyvenimas, visos mano klaidos ir nuodėmės . . .

— Prakeiktas, prakeiktas,—šaukė kiekvienas atsiminimas, kiekvienas praeities vaizdas, kiekvienas buvusis mano jaunas širdies bičiulis, mano ištvirkimo draugas.

— Tu esi jau amžinai mano . . . — nuolatos skambėjo ausyse Liucipieriaus žodžiai.

— Prakeiktas! — vis šnabždėjo bangos.

— Prakeiktas! — vis švilpė vėjas.

— Prakeiktas! — nuolatos graužė sąžinės balsas.

— O, gaislestingasis Viešpatie, o, brangusis mano Išganytojau, gelbėk mane, nes žūstu! Lai pralietas Tavo ant Golgotos kalno kraujas nuplauja mano nuodėmingą sielą ir išgelbsti ją iš baisių pragaro nasrų. Lai nekaltos mano kūdikystės dienos, gailios mano motinos ašaros suminkština mano širdį. O mano gerasis gailestingasis Išganytojau, tvirtai!..tvirtai! tikiu,kad paskutiniame mano gyvenimo momente ištiesi man savo maloningą pagalbos ir švento išganymo ranką! Visiškai pasitikiu tavimi, mano Viešpatie, ir visiškai atsiduodu į Tavo gailestingas rankas! . . Priimk mane, Aukščiausias, prie savęs, tą nelaimingą suklydusį ir dabar besigailintį Ievos sūnų? . .

Tai tarus, visos mano pajėgos išsisėmė... Paskutiniai mano gyvybės šviesos spinduliai geso... Ir aš jau grimsdau..., grimsdau į bekraščio vandenyno šaltas gelmes... į jo mauruotą dugną...

Bet kaž kieno ranka tvirtai nutvėrė mane... išsibaigė mano pajėgos, ir aš apalpau...

. . . . . .

O kai vėl atsigaivelėjau, tai pasijutau begulįs ant žalios pievelės, o šalia manęs stovėjo niekuomet neregėtas žmogus, kuris be galo nuoširdžiai šypsodamasis ir be galo meiliai į mano akis žiūrėdamas tarė:

— Esi išgelbėtas!

Vidujinis sielos balsas sakė, kad tai yra pats Kristus, pats žmonijos Išganytojas, ir aš parpuolęs ant kelių ir apkabindamas Jo kojas iš sielos gelmės kalbėjau:

— O, mano brangusis Išganytojau, kaip Tu begaliniai geras ir kaip begaliniai šventas ir gailestingas esi. Kaip aš atsidėkosiu Tau, mano brangusis Išganytojau.

— Esi išgelbėtas, — sakau tau — eik ramybėje ir daugiau jau nebenusidėk!

Pažvelgiau į save ir pastebėjau, kad nuogas beesąs ir tariau:

— O, Viešpatie, kur aš eisiu, kad nuogas esu.

— Kiekvienas kūdikis ateina į pasaulį nuogas, kiekvienas paukštelis negimsta su plunksnomis... Tu tik šiandie užgimei savo Sutvėrėjui, todel nesistebėk, kad nuogas yra tavo kūnas. Tu šiandie užgimei naujam gyvenimui, naujiems žygiams ir darbams, todel negaišk... štai čia pat ošia giria, eik, pridenk savo kūną žaliais medžių lapais ir eik į pasaulį, eik, aukštai iškeltą žibintą nešdamas...

Tai pasakęs, ištiesė aukštyn rankas, pakilo nuo žemės ir pranyko ten, žydriose dangaus gelmėse.

Taip viskas atsitiko kaip sapne: aš suklydau ir buvau atsiduręs ant pat bedugnės kranto, buvau bežustąs amžinas, bet paskutinėje valandėlėj Aukščiausis man ištiesė savo pagalbos ranką ir aš buvau išgelbėtas...

Taip vienaine akimirksnyje sutrupėjo visa mano galybė ir žuvo visi mano dideli turtai, ir aš, berods, pasidariau didžiausis pasaulio elgeta... Bet niekada nebuvau taip turtingas ir galingas, kaip šiandie kad esu! Niekada taip skaidriai nešvietė saulė, kaip kad šiandie šviečia. Niekada tiek laimės savo širdyje neturėjau, kaip kad šiandie turiu. Niekada taip gražus neatrodė man pasaulis, kaip kad šiandie atrodo. Neaprėpiamas, neišmatuojamas žydrusis dangus šiandie viliote vilioja mano sielą. Ir auga, man auga galingi sakalo sparnai ir visos mano sielos galios šaukia:

— Pirmyn, pirmyn, prie aukšto idealo! Mano sieloj šiandie šventė! Mano sieloj šiandie sužydo visos gėlės. Mano pasauly šiandie patekėjo nauja, šviesi saulė ir naujais, šviesiais, auksiniais spinduliais apibėrė visą žemę! Šiandie mano pasauly šviesu, erdvuir linksma. Ištiestomis rankomis, atvira širdimi, šiandie laukiu ateinant jaunųjų svečių. Ateikite į mano buveinę ir pasidalykite su manim mano džiaugsmą mano laimę.

Kaip gražu ir erdvu šiandie mano pasauly! Va, žaliuoja plačiausios lankos. Va, žydi gražiausios gėlės ir skleidžia taip

malonų, taip skanų kvapą. Va, žiba tviska sidabriniai rasos lašeliai. Va ten, pakraštyje, paslaptingai ošia žalioji giria, ir harmoningai šlama medžių lapai. Va, tyliai, tyliai upelis čiurlena. O, va, aukštai ore čiulba ulba giesmininkai paukšteliai. Va, ten plauko šilkosparniai debesėliai. O kaip stebuklingai, kaip šviesiai šiandie saulė šviečia ant dangaus!

Ir kaip jūra begaliniai plati ir didelė yra, taip šiandie mano širdies troškimai nežino jokių ribų. Ir kaip audros sujudinta jūra nerimsta ir griauna verčia savo krantus, taip audringa mano jaunystė, gražus, kupinas gyvybės mano gyvenimo pavasaris veržte veržias iš mano vulkaninės širdies ir graso neišvengiama mirtimi kiekvienam, kurs drįs man pastoti kelią!

Atnaujinti dangų ir žemę, sukurti naują gyvenimą ir naują pasaulį — štai mano karščiausis troškimas, štai mano didžiausis geismas!

Nesenai nugirsti žodžiai iš Kristaus lūpų: „Tu šiandie užgimei naujam gyvenimui, naujiems garsiems žygiams...“ nuolatos skambėjo mano ausyse.

Apsidengęs žaliais medžių lapais ėjau per nepažįstamus man laukus ir pievas ir kalbėjau:

— Paukšteliai, kodel, šiandie taip gražiai ir žavinčiai skamba jūsų giesmės?

— Plačios lankos, kodel šiandie jumyse tiek daug niekad neregėtų gėlių sužydo?

— Zalioji giria, kodel tu šiandie taip paslaptingai, taip nepaprastai gražiai ošiai?

— O, tolimasai dangau, kodel šiandie taip vilioji prie savęs mano jauną dvasią?

— O, platusis pasauli, kodel tu šiandie taip gražus, taip stebuklingas atrodai?

— Esi išgelbėtas, todel taip ir gražu pasauly ir širdy,—šnabždėjo į ausį švelnus vėjelis.

— Esi išgelbėtas, todel tai aukštai ir lekioja tavo siela,—giedojo man lakštingala.

Dr. L. Bistras.

Gimęs 1890 m. spal. 20 d. Liepojuje. Tėvas iš Šeduvos parapijos. Pradžios mokslą ir gimnaziją išėjęs Liepojuj. Baigęs 1911 m. gimnaziją pastojo Ženevos universitetan studijuoti mediciną. Po kiek laiko persikėlė Šveicarijos Fribuorgan filosofijos fakultetan. Grįžęs iš užsienio pastojo Dorpato universitetan, kame tęsė medicinos studijas (4 semestrus). 1914 m., ištikus karui, buvo paimtas kariuomenėn ir ištarnavo, kaipo felčeris prie karo lauko ligoninės iki 1918 m. pavasario. 1918 m. grįžo Lietuvon ir dirbo Kaune su a. a. V. Endziulaičiu įvairaus darbo. 1919 m. išvažiavo užsienin ir 1920 m. 19 d. sausio mėn. baigė Šveicarijos Fribourge mokslus filosofijos daktaro laipsniu.

Baigęs mokslus grįžo Lietuvon ir dirba visuomenės ir valstybės darbą. Buvo I Seimo pirmininku, dabar II Seimo narys ir Švietimo Ministeris. Be valstybės ir visuomenės darbo, darbuojasi ir mokslo srityje. Teologijos Filosofijos fakultete dėsto gamtos filosofiją ir teodiceją.

Gimnazijoj būdamas sudarė lietuvių katalikų moksleivių kuopelę 1908 ar 1909 m. (ateitininkų tada dar nebuvo). Baigęs gimnaziją prisidėjo prie ateitininkų sąjungos ir iki šių dienų aktyviai dalyvauja ateitininkų judėjime — daug rašęs ir rašo „Ateity“, skaitęs daug paskaitų iš pasaulėžiūros srities įvairiuos sus-muose, ypač Voroneže, nuo 1920 m. iki 1923 m. redagavęs „Ateitį“.

Gimtinis kaimas.

Graži gamta Lietuvos krašte. Gražūs miškai, pievos ir laukai, bet niekur nėra taip gražu ir malonu, kaip mano gimtame kaime. Gimtinis mano kaimelis, kuriame esu praleidęs mažas dieneles, yra paprastas Lietuvos kaimelis, kur panašių neretai galima užeiti mūsų krašte. Iš vienos pusės jį supa nedideli kalneliai, kurie traukiasi visa eile nuo rytų į vakarus, iš kitos — Nemunas, už kurio yra tamsi didelė giria. Čia praleidau savo mažas dieneles, tai ant Nemuno kranto, tai ant kalnelio bežaisdamas su savo draugais. Žinomas man kiekvienas medelis, kiekvienas takelis, kuriais vaikščiojau mažas būdamas.

Stovi dar tas pats kryžius, kur su draugais, nupynę iš gražių pievos žiedelių vainikus nešėm Dievuliui ir supom kryžiaus kamieną. Kaip tada mums visiems buvo linksma, malonu, smagu. Kiek pas mus buvo linksmų vaikiškų kalbų, žaislų... Čia upelis pamažu sruvena, kur irsčiaus su draugais įsitempę kokią niekočią ar kitką.

Štai ant kalnelio stovi dar tas pats beržas, kurį mes taip labai buvom pamilę, ir kas rytas, saulelei šildant atbėgdavom mes prie jo... Dabar jis apleistas, stovi vienas nuliūdęs. Šakos nulinkę siūbuoja vėjo pučiamos, vienur kitur su nulaužtomis, nežinia ar vėjo, ar žmogaus. Ko jis nuliudęs? Gal liusta praeitų laikų, kada mes lankėm? Ar gal liudi savo gražių šakų, kurios dabar nulaužtos yra? Bet jis vis liudniau ir liudniau judina savo šakas. Vėjas nešioja lapus į visas puses... Kur tik pažvelgi visur prisimeni kūdikystės dieneles ir koks tai malonumas pripildo sielą. Ir taip malonu — mano gimtame kaimelyje, nes čia ant kiekvieno žingsnio prisimeni kudikystės laikus. Čia praleidęs esu saulėtas vasaros dieneles ir šaltas žiemas.

Vargo Sūnus.

Simasužas.

Našlaitės rauda.

(Trioletas).

Kukavo gegutė, kukavo raiboji,
Kukavo berželių krūme.
Kalbėjo berželiai, o žodžius raudoje
Kukavo gegutė, kukako raiboji...
Liudėjo našlaitė, ir verkė, raudojo,
Ir guodės tik viena giesme,
Kai gegė kukavo, kukavo raiboji,
Kukavo berželių krūme...

1922. IV. 6 d.

Monopolis.

Pons „Organo“, mėnesinio laikraščio, redaktorius išsitraukė iš palovės redakcijos kupariuką, sekvestravo kampą stalo, išsiėmė pundą raštų ir pradėjo ruošti naują numerį. Šiemet bepiga redaktoriauti, straipsnių yra net perdaug, ir vis labai mokslingi. „Apie musių melodijas bei katinų mimiką“, „Elektros psichologija“, „Delčia ir frizūros“, „Kaip apsisaugot nuo įsimylėjimo“ — net miela. Kaip aktualu! Mokslo skyrius—tas laikraščio pagrindas — gatavas kaip bematant.

Dabar prie poezijos. Čia tai bėda. Nieko gero neatsiunčia. Bepiga būdavo pirmiau: eilėraščių, vaizdelių, net tikrų romanų būdavo pilnas kupariukas, pilnas stalčius, kiti džiaugdavosi kašėje gavę vietos. O dabar — išvertė pons redaktorius kupariuką, peržiūrė stalčių, iškniso ir kašę—nieko gero, įkvėpto nėra. Ar padūko! Ką veikia tie poetai?

Galvojo pasirėmęs alkūne ant stalo p. redaktorius, perkošė ranka ilgus retus plaukus, pasitaisė guminę apykaklę ir nuėjo ieškoti poezijos skyriaus vedėjo.

— Nėr geros poezijos.

— Ir aš žinau, kad nėra. Nieko neparašo, teisinosi skyriaus vedėjas.

— Reik rūpintis, raginti, kad rašytų.

— Aš neįkvėpsiu. Tu redaktorius, rūpinkis pats. Aš važiuoju į provinciją.

Likęs viens p. redaktorius pasijuto, kad ant jo pečių guli didelė atsakomybė už jaunąjį tautos meną, ir, sutvarkęs mokslo raštus, kupariuką pakišęs i jam prideramą vietą, ėmė galvoti. Galvojo tris dienas ir tris naktis (čia aiški neteisybė, ale ką darysi— taip visi rašo) ir sugalvojo didelę mintį. Sėdo ir parašė šltokį laišką.

Gerbiamasis Pirmininke.

Prašau atkreipti šviesias savo akis į mūs jauną atgimusią šalį, kur trumpu laiku pasiekta didelių laimėjimų, nudirbta daug kilnių darbų, tačiau kur dar daug yra neartų dirvonų, ir padėt mūs poetams, atsiųsti Hipokreno šaltinio vandens, kurs sukeltų šventą įkvėpimą, sukurtų galingą juose ugnį, nes jau senai sudžiūvo jų širdys, užgeso šventi jausmai, praskambėjo grakščios kalbos, senai neturi jie įkvėpimo ir redakcijos neprisiprašo raštų.

Reiškiąs ir t. t.

Paėmė p. redaktorius vokus, įdėjo savo raštą ir užadresavo:

Oro paštas.

J. M.
pil. Apolonui
Parnasas
Mūzų flygelis.

. . . . . .

Apolono tuo laiku nebuvo namie — Amerikoje aukų rinkosi. Sugrįžęs, bevartydamas korespondenciją, rado mūs redaktoriaus laišką. Perskaitė ir pasileido:

— Cha-cha-cha! — lygiai tokiu juoku, kaip Homeras yra aprašęs. — Cha-cha-cha! Aš buvau manęs, kad jie kaip įsismagino, tai kažin kol varys poezijas nesustodami! Ir kvatodamas nuėjo Mūzų ieškoti. Bet nė vienos nerado namie. Iš čia nuėjo tiesog į radio stotį ir liepė dar kartą paskelbti, kad 15-I. šaukiamas panelių Mūzų posėdis, kuriam atsirado naujas punktas — Lietuvos poezijos reikalas. Jeigu neįvyktų 15-I. tai 16-I. neatsižvelgiant į nieką.

Išaušo rytas, užtekėjo saulutė, sublizgo žolėse deimanto akutėm rasos spinduliai, — žodžiu, prasidėjo 15 I. Tačiau posėdis neįvyko, nebuvo reikalingiausių mūzų: nei Kalijopos nei Euterpos nei Eratos, o be epikos, lyrikos, o ypač erotikos kas per poetas!

. . . . . .

Ištrauka iš Mūzų posėdžio protokolo 16 I.

Apolonas. Skaito redaktoriaus laišką.

Mūza Polihimnija. Visais cerberio nasrais ir uodegom sakau, į tokį barbarišką raštą neatsakyt!

Mūza Kalijopa. Turim ir be jų daug darbo. Viens valiutos nepastovumas kiek sugaišina.

Mūza Euterpa. Dabar geriausia Amerikoj. Kitur neapsimoka.

Apolonas. Prašau konkrečiau...

M. Erata. Palaukit: kokia jų valiuta.

Apolonas. Aš teiravausi — tvirta.

M. Kalijopa. Juokingas dalykas. Poetas be mūs įkvėpimo nieko negali parašyt. O kai mes įkvėpiam — honararą jis paima. O mes ką gaunam? Nieko! Aš siūlau: jeigu jų poetai nori įkvėpimo, tegu bent pusę honoraro skiria Mūzai įkvėpėjai. Tada bus išrokavimo kvėpti...

M. Erata. O pinigus mums doleriais.

M. Euterpa. Perdaug rizikinga pradėt su jų poetais piniginius reikalus.

M. Erata. Gal jie nė honoraro negauna?

M. Euterpa. Aš siūlau užpatentuot ir paleist į apyvarta Hipokreno šaltinio — įkvėpimo vandenį. Čia turės pinigus pirma atiduoti ir nė cento nenusuks.

M. Kalijopa. Manai, kad jų pilstytuvininkai neims falšuoti įkvėpimo vandenį? Aš siūlau steigti monopolį. Pardavinėti pavest redakcijoms. Tie kas 3 mėnesiai turės atsiskaityt su mumis.

Triukšmingas bravo!

M. Erata. Tik būtinai doleriais.

Apolonas. Turiu pasiūlymą. Įkvėpimą leidžiam į pasaulį užpatentavę, butelių pavidalu. Redaktoriai turės savo žinioj jo monopolį ir į valias raštų. Kad dovanai nedingtų nei lašelis įkvėpimo, mes vesim tikslią atskaitomybę. Kas prieš? Nėra. Priimta.

Apolonas tuoj parašė p. redaktoriui raštą, kokiom sąlygom panelės Mūzos apsiima tiekti įkvėpimo ir pašalinti raštų krizį.

Redaktorius, perskaitęs tą raštą, labai nudžiugo. — „Ot bus gera, poezijos — kiek tik norėsi, ir vis įkvėptos!“

Tik antrusyk beskaitydamas pastebėjo: monopolis, monopolinis įkvėpimas, jis — redaktorius vėdėjas...

— Betgi aš — abstinentas!

O varge, nelaiminga mano galvelė! Ir biesas papynė man tą redakciją!

Gal, nusižūrėjus į „Blaivybę“?

K. ir V.

A. D. Sertillanges.

Intelektualis gyvenimas.

Antras skyrius.

Krikščionies protininko dorybės.

1. Bendrosios dorybės. 2. Nuosavi protininko dorybė. 3. Maldos dvasia. 4. Kūno drausmė.

I.

Galima būtų pasakyti: dorybė turi intelektualumo galimybėje (en puissance), nes vesdama mus į tikslą, kuris yra protinis, dorybė prilygsta aukščiausiam žinojimui.

Iš čia galima daug išvadų daryti, nes iš tos moralės tvarkos pirmenybės išplaukia tiesos, grožio, harmonijos, vienybės (unité), net pačios esybės priklausomybė nuo moralybės, kuri taip pat gimininga pirmiausiam dėsniui.

Vienok geriau bus sekti kuklesniu keliu.

Būdo savybės visur kur nusveria. Protas tėra įrankis; išdavos priklauso nuo naudojimosi būdo. Geram proto vadovavimui reikalinga visai kitų savybių nei pats protingumas.

Kiekvienas teisus žmogus inkstintyviai jaučia, kad bet kuris pranašumas turi savyje dvasinio pranašumo dalį. Reikia būti didžiam, kad pajėgtum teisingai spręsti.

Ar gi mūsų nestebintų koks nors žymus išradimas, kilęs iš menkutėlio žmogaus. Visa, kas įžeidžia žmoniškąją harmoniją mus piktina. Perlų prekiautojams, kurie patys jų nenešioja, netikima. Bendrauti su įstabingu šaltiniu ir nieko nepasisavinti iš jo moralės prigimties — atrodo parodoksas. Turėti proto galybės ir paversti ją izoliuota galybe — yra pavojinga, nes kiekviena izoliuota galybė lygsvaringoje visumoje tampa auka.

Griūvant charakteriui, reikia laukti, kad didžiųjų tiesų nuovoka nukentės. Sau pačiai palikta dvasia, neberasdama tikrojo lygio (niveau), nuklys klaidžiais takais, nes yra žinoma, kad mažutė klaida pradžioje tampa didintėle pabaigoje. Logikos galybė galės juo žemiau nustumti tą, kurio siela paliko be priežiūros skirtumų jutimų (discernement). Iš čia kyla tiek garsingų puolimų ir tiek kartais genialių kvailybių, kurių autoriai pametė tikrąjį kelią.

Gyvenimas yra vienybė: būtų nuostabu, jei galima būtų vieną to gyvenimo funkciją naudoti visu platumu, nepaisant kitų, ir lygiai stebintų kiekvieną, jei gyvenimas idėjomis nepadėtų jų pagauti, jas įkūnyti.

Iš kur eina šioji gyvenimo vienybė? Iš meilės. „Pasakyk man, ką myli, ir aš tau pasakysiu, kas tu esi“.

Meilė mumyse yra visa ko pradžia, ir tas bendras pažinimo ir praktikos išeinamasis punktas negali likti be reikšmės vieno ir antro kelio tiesumui.

Tiesa eina į tuos, kurie ją myli, kurie jai nusilenkia ir toji meilė nėra be dorybės. Delto dirbantis genijus, nepaisant jo neigiamųjų pusių yra doringas; jo šventybei užtektų, kad jis juo labiau, juo pilniau būtų tuo, kas yra. Tiesa dygsta toje pat dirvoje, ką ir gėris; jųdviejų šaknys susieina. Vienas ar kitas, atplėštas nuo bendro kelmo ir tuo pačiu menkiau besiekdamas gimtosios dirvos, kenčia, — siela tampa mažakrauje, o protas vysta. Priešingai, ūgdant tiesą, nušviečiama sąžinė; gaivinant gėrį, vadovaujama žinojimui. Praktikuojant žinomą tiesą, pelnoma nežinomoji. Pelnoma ji pirmiausia Dievo akyse; bet pelnoma ji ir savaime, nes visos tiesos glaudžiai susiriša. Kadangi veiksmu pasireiškusi pagarba visų vertingiausia, tai teikdami tokios pagarbos gyvenimo teisybei, tuo pat artinamės prie vyriausių šviesybių, o kartu ir prie tų, kurios tiesioginiai nuo jų pareina. Sėsdamas laivelin didelios upės prieupy, žinau, jog atvyksiu į didžiąją upę, o iš ten jau pasieksiu ir pačią jūrą.

Akyliau pažiūrėkime į šią svarbią doktriną, tiek svarbią, kad tik jai iškelti būtų pravartu buvę parašyti šią knygą.

Ar gi dorybė nėra sielos sveikata? Ir kas galėtų pasakyti, kad sveikata nieko nereiškia regėjimui (vision)? Pasiklauskite okulisto. Išmintingas gydytojas rūpinasi ne tik lėlukės kreivosios matavimu, ir atatinkamų stiklų parinkimu ar lašų pirašymu, jis įdomaujasi bendru sveikatos stoviu, gyvenimo tvarka ir t. t. Nereikia stebėtis, jei to vieno organo gydytojas klausinėja apie kitus, apie kitų vertybę. Dvasinis regėjimas ne mažiau to susidomėjimo reikalingas.

Nejaugi manote, kad mes tik protu tegalvojame? Ar gi žmogus nėra įvairiausių galių virtynė, kurioje šiam ar kitam reikalui pasirenkama norimas įrankis. Mes galvojame „visa siela“—skelbė Platonas. Mes gi tuojau parodysime, kad žmogus galvoja visa savo būtybe. Pažinimas liečia viską mumyse, pradedant gyvybės idėja ir baigiant mažiausio narvelio chemine sudėtimi. Įvairiausios rūšies beprotybė, klejonės, haliucinacijos, astremija ir hypersthemija, neprisitaikymas realybei, kurios rūšies jos bebūtų—visa tai pakankamai parodo, kad ne vienas protas tegalvoja, bet žmogus.

Kokiu būdu galėsi deramai galvoti, turėdamas sergančią sielą, iškrypimų ardomą, aistrų neraminamą, gaivalinės ar nuodėmingos meilės paklaidintą širdį? Esama aiškiaregės (clairvoyant) ir aklos sielos būsenos — sakė Gratry — sveikos, kuri savaime yra nuosaki ir liguista, savaime nenuosakios (sensé et insensé). Šv. Tomas Akvinietis savo keliu sako: „Moralių dorybių praktika, tų dorybių, kurios valdo aistras, yra be galo svarbi mokslui įgyti“*).

*) VII Physic., lib. 6.

Taip yra iš tikrųjų! Analizuokite. Nuo ko pirmiausia pareina mokslo pastanga? Nuo dėmesio, kuris apriboja ieškojimo plotą ir sutelkia ten visas mūsų pajėgas; paskiau nuo sprendimo, kuris nuskina ieškojimo vaisių. Aistros gi ir iškrypimai pirmiausia išblaško ir suklaidina dėmesį ir pasiekia sprendimo suktumais, kuriuos parodė Aristotelis ir daugelis kitų galvočių.

Visi šių dienų psichologai su tuo sutinka—dalyko aiškumas nebepalieka vietos mažiausiai abejonei. „Jausmų psichologija" vadovauja praktikai, bet lygiai didele dalimi ji vadovauja ir minčiai. Mokslas priklauso nuo mūsų aistringų ir moralių gairių. Nusiraminti — reiškia atpalaiduoti savy visumos nuosaiką (sens); atsitiesti (nous rectifier) ar save atitiesti — reiškia atpalaiduoti mumyse teisingumo atjautimą (sens du vrai).

Analizuokime toliau. Koki žinojimo priešai? Aišku — kvailybė Vienok, palikę ją ramybėje — kame dar tų priešų rasime? — Tingėjimas ateina galvon pirmas: nejaugi jis nepalaidoja geriausių dovanų, talentų; juslingumas, kuris susilpnina ir apsunkina kūną, aprūkina vaizduotę, sumažina protą, išblaško atmintį? Puikybė, kuri čia nušviečia, čia aptemdo, kur mus taip stipriai stumia savingumo keliai, kad visumos nuosaika lengvai išsprunka? Pavydas, kuris atkakliai atsisako matyti kaimyno šviesą? Pyktis, kuris atstumia kritiką ir užsidaro klaidoje?

Šias kliūtis pašalinus, studijų žmogus palypės žemiau ar aukščiau, atsižvelgiant jo paties išgalių ir apystovų; vienok jis atsieks savo asmeninio genijaus, savo paskyrimo lygio.

Be to, visos aukščiau įvardintos blogybės viena kitą iššaukia; josios kryžiuojasi, šakojasi ir tampa gėrio meilei ar jo nekantai tuo, kuo yra susipynusios žemėje vandens gyslos šaltiniai. Minties skaistybė yra reikalinga sielos skaistybės: štai pamatinė tiesa, kurios niekas nenuneigs. Tegu mokslo neofytas gerai šią tiesą įsidės širdin.

Palypėkime aukštėliau ir, kadangi apie šaltinius kalbame, pirmojo jų nepamirškime. Tikriausioji metafizika mus moko, kad aukštybėse gėris ir tiesa ne tik kad yra glaudžiai surišti, bet ir tapatingi. — Tikslumo dėliai reikia pažymėti, kad gėris, apie kurį kalbama, tebėra tik moralis gėris; tiesioginiai imant, gėris bus tai, ko geidžiama, ko norima (désirable); vienok jungiasi netiesioginiai.

Moralis gėris yra norimasis, protu matuotas ir valiai, kaipo tikslas, pasiūlytas dalykas. Tikslai gi jungiasi, visi pareina nuo paskutiniojo. Sujunkite šiuos teigimus ir rasite, kad, jei moralis gėris ir nėra visad tapatingas tiesai, vis tik nuo jos pareina per norėjimo (vouloir) tikslus. Tarp abiejų visad esama tampraus ar palaido, bet nesutraukomo ryšio.

Tiesą mes pasiekiame, jei prisitaikome ne tuo, kas mumyse yra asmeningo, bet tik dalyvaudami visuotinybėje. Mes negalime pagerbti tą visuotinybę, kuri kartu yra tiesa ir gėris, kaipo tiesą,

su ja glaudžiai sutapti, jos takus įspėti ir jos įtakos galingai patirti, jos kartu nepripažindami ir jai netarnaudami kaipo gėriui.

Lipkite tais didžiuliais laiptais, kurie taip gražiai vaizduoja kopimą į Tiesą, lipkite į Didžiąją Piramidę. Ar gi galėsite kopti šiaurės šonu, neartėdami tuo pat į pietų šoną? Lygiai ir tiesos genijus pats siekia susijungti su gėriu, ir jei nutolsta tas nutolimas išeina aukštumų pasiekimo nenaudai.

„Palaimintos grynos širdys — josios Dievą regės“ — sakė Viešpats. „Laikyk sąžinės skaistybę, nesustok šventųjų ir gerųjų žmonių elgėsį sekęs — sakė savo mokiniui Š. Tomas. Sielos klusnumas neapsakomam šaltiniui, jos vaikiškoji meilė atveria kelią šviesai, teisumui ir galingiems jausmams. Teisybė pamilta ir realizuota gyvenime, pareiškia kaipo dėsnis; žmogus mato sulig tuo, kuo jis pats yra. Teisybėje dalyvaujama tik dalyvaujant Dvasioje, iš kurios anoji gyvena. Didžiųjų asmenybių nujautimai, smaigios (pėnêtrant) šviesos kyba iš moralio tobūlėjimo, iš pasiliuosavimo nuo įprastų banalybių, iš nusižeminimo, juslių ir vaizduotės drausmingumo, iš smeigimosi į aukštus tikslus.

Nesvarbu parodyti dorybės blizgėjimą, bet svarbu pajusti ją esant gyvenimo centru, šviesos židiniu, ją pagerbti ir pačiam paskęsti jos garbėje.

Ar gi ne tą pat reiškia pagarsėjęs posakis: „didžiausios mintys kyla iš širdies“?

II.

Pamatėme, kad dorybė, bendrai paimta, mokslui reikalinga ir kad, juo daugiau bus moralio teisumo, juo studijos bus vaisingesnės.

Vienok mokslo žmogui reikia dar ypatingos dorybės — mokslingumo (studiosité). Šv. Tomas šią dorybę vadino švelninančiu susilaikymu (tempérence modératrice), tuo parodydamas, kad žinojimas yra geras dalykas, bet kad gyvenimo apystovos reikalauja žinojimo geismą *sušvelninti* ar joms pritaikinti, nes sau paliktas jis perdeda.

Mokslingumui priešinasi dvi ydi: iš vienos pusės *apsileidimas*, iš kitos — *tuščias smalsumas* (négligeance ir vaine curiosité). Palikime pirmąją, nes šiame rašte ne jai vieta. Antroji gali pasinaudoti geriausiais mūsų instinktais, juos iškreipdama kaip tik tada, kada rodysis juos patenkinanti.

Mes jau minėjome ambiciją kaipo klaidinantį veiksnį. Net nepaklaidindama pašaukimo, ambicija vis tik gadina mokslingumą ir jo naudingas išdavas. Kas del ambicijos siekia mokslo, tas nebevertas protininko vardo.

Bet iš kitos pusės, net teisios ir be praktikos išrokavimų studijos ne visada tėra savo vietoje. Jei taip atsitinka, protininkas pamiršta žmogaus amatą — kas gi belieka iš to protininko, kuris nebėra gyvu žmogum. Yra pareigų, kurios nelšvengiamos.

Jei pažinimas absoliute prasme ir yra aukščiausias mūsų gėris, vis tik esama vertybių, kurioms dažnai čia žemėje jis privalo nusilenkti.

Kaimo klebonas, kuris atsiduoda savo parapijiečiams, gydytojas, kuris apleidžia mokslingumą, gelbėdamas žmones, šeimynos sūnus, kuris pasirenka amatą, kad pagelbėtų saviškiams, nenusižengia mokslui ir savo asmenybei. Priešingai, jie garbina Tiesą, kuri sudaro su Gėriu vieną Esybę. Jei jie kitaip elgtųsi įžeistų vieną ir kitą, nes Gyvąją Teisybę jai pačiai prieš pastatytų.

Pasitaiko daug žingeidų *), kurie mokslui pašvenčia svarbiausias pareigas. Tie nėra mokslinčiai, bet diletantai. Arba vėl, jie apleidžia mokslą, kurį jų pareigos jiems nurodo ir seka tą, kuris kutena geismus — bevertybė lieka ta pati.

Tie, kurie siekia daugiau, negu jo jėgos leidžia ir delto brenda klaidon, tie, kurie vėjais paleidžia reales asmens galimybes, kad įsigytų iliuzorinių — lygiai yra žingeidos senąja prasme. Šv. Tomas jiems skiria net du iš šešiolikos savo patarimų. „Altiora te ne quaesieris: neieškok virš savęs (daugiau, negu pajėgi).

„Volo ut per rivulos, non statim, in mare eligas introire“. Noriu, kad ryžtumeis ne tiesioginai, bet upeliukais sekdamas, jūrėn išplaukti. Brangūs patarimai naudingi lygiai mokslui, lygiai dorybei.

Neperdėkite, kraudami ant žemės, ir nestatykite aukščiau, negu pamatai leidžia, arba aukščiau nei pamatai sutvirtinti. Visas rūmas grius taip darant.

Kas esi? kur esi nužengęs? kokius protinius pagrindus esi įgijęs? Štai klausimai, kurie apspręs išmintingą darbą. Miško augintojai sako — „nori didelį matyti — mažą pasodink“ — toks pat ir šv. Tomo, kitaip išreikštas, patarimas. Išmintingas pradeda nuo pradžios ir nežengia antro žingsnio, nesutvirtinęs pirmojo. Štai delko savamoksliai jaučia tieka silpnų vietų. Pradėti galima pačiam vienam ir nuo pradžios. Kada gi įsibraukiama į keliaujančią grupę, ji parodo jums pereitus etapus, bet neparodo paties perėjimo, pačios kelionės.

Šis dėsnis mums itin svarbu įsidėmėti, nes Lietuvoje yra be galo daug mėgėjų savamokslo. Pradedant gimnazijos klasių „šokinėjimais“ ir baigiant inteligentų autodidaktika, priminus dar mūsų kaimišką kilmę, baugu darosi, kad rytdienos Lietuva nebūtų kiaurai diletantiška, nes nėra baisesnio priešo tautos kultūrai kaip improvizuotas, be tradicijos diletantas. Saugokimės ir kovokime su gresiančia nelaime.

Ir vėl, kas yra teisinga kiekvienam del jo vystymosi etapų lygiai teisinga jojo santykiams su kitais. Nereikia savę pernelyg vertinti, bet teisingai spręsti. Priimdami save tokiais kokiais esame mes nusilenkiame Dievui ir ruošiame tikriausių pergalių. Ar

---

*) Žingeida vartoju prasmėje curieux, liubopitnij, ciekawy. *(Vert.)*.

gi gamta siekia daugiau, negu pajėgia. Visa joje yra teisingai išmatuota be bergždžių pastangų, be klaidingų įvertinimų. Kiekviena esybė darbuojasi sulig savo kiekybe bei kokybe, sulig savo prigimtimi ir pajėgomis, paskiau gyvena ramybėje. Tik žmogus gyvena pretenzijomis ir liūdėsiu. Koks didelis mokslas ir kokia didelė dorybė save teisingai apspręsti ir savimi likti! Tau priklauso vaidomu, kurį tu vienas tegali suvaidinti ir kurį privalai geriausia atlikti. Paskyrimai nesiduoda sukeičiami. Eik pirmyn, savim likdamas, Dievą vadu turėdamas.

Šv. Tomas primena, kad negalima savo dėmesio vien žemės dalykais apriboti. Tegu studijos palieka vietos religijos praktikai, maldai, tiesioginei meditacijai apie Dievo daiktus. Pačios studijos, tiesa, yra tam tikra tarnyba Dievui (office divin.) bet tik atšvaistėje (en reflet); jos ieško ir garbina Kūrėjo „pėdsakus“ ar „paveikslus“, žiūrint, kurių objektų — gamtą ar žmoniją — bus pasirinkusios; bet jos privalo, savo laiku, duoti vietos tiesioginiam bendravimui; jei toji didelė pareiga apleidžiama, Dievo paveikslas sutvėrime nutrinamas ir pėdsakai tepagelbsti nuklysti toli nuo To, Kurį jie liudija.

Studijuoti taip, kad neliktų laiko maldai, susitelkimui, Šventojo rašto, šventųjų paskaitymui, taip, kad ir vidaus svečius pamirštum, kad visu įtempimu vien į studijų objektą tesikoncentruotum — tokios studijos yra perdėjimas ir apgavystė. Manyti, kad tuo būdu bus daugiau padaroma ir toliau nužengiama būtų lygu manymui, kad upelis gausiau tekės jo šaltinį išsekinus.

Dvasios tvarka privalo atatikti daiktų tvarkai. Realybėje visas siekiasi į dievybę (divin), visa nuo jos pareina, nes visa iš jos kyla. Realybės atvaizdas mumyse apreiškia tą pačią priklausomybę, jei mes nesame sutraukę santykių su tiesa.

III.

Aukščiau kalbėti reikalavimai bus laikomi, jei, be kiekvienai studijai reikalingo dievotumo, patį darbą dirbant bus ugdoma maldos dvasia.

Jau šv. Tomas sako mokslo aistros pagautam — „Orationi vacare non desinas“ — niekad maldos neapleisk; o Van Helmont paaiškina šią mintį kilniu pasakymu: „Kiekviena studija yra amžinybės studija“.

Mes vis kartojame, kad mokslas yra pažinimas iš priežaščių. Smulkmenos niekis; faktai — niekis; kas svarbiausia tai priklausomybės santykiai, įtakos komunikacija, ryšiai, pasikeitimai, kurie sudaro gamtos gyvenimą. Gi visų priklausomybių užpakalyje yra pirmiausioji priklausomybė; visų jungių mazge — vyriausioji jungė komunikacijų viršūnėje — Šaltinis; po pasikeitimais — Dovana; pasaulio širdies susitraukimų ir įsiplėtimų apačioje (sous la

systole et la diastole) — Širdis, begalinė Esybės Širdis. Ar gi nereikia, kad dvasia nuolat ten šauktųsi ir niekad nenutrauktų ryšio su tuo, kas yra visų daiktų ir tuo pat visokio mokslo visuma?

Protas tikrai atlieka savo vaidmenį tik atlikdamas sykiu religinę funkciją, atseit per susmulkintą ir išbarstytą tiesą melsdamasi vyriausiai Tiesai.

Kiekviena tiesa yra nuotrupa — fragmentas, kuris visa esme liudija savo priklausomybę; Tiesa savyje yra viena ir ta Tiesa yra Dievas.

Kiekviena tiesa yra atspindis: užpakalyje atspindžio yra Šviesa, kuri jam teikia vertybės. Kiekviena esybė yra liudytojas; kiekvienas faktas yra dieviškoji slaptybė (secret): anapus yra apreiškimo objektas, liudymo karžygis. Kiekviena tiesa išsiskiria iš Begalybės kaip iš perspektyvos fono, su Begalybe giminiauja ir Jai priklauso. Atskira tiesa gali užplėsti matomąją sceną, bet begalybė yra toliau. Galima sakyti, kad atskira tiesa tėra tikrumos simbolis, absoliuto sakramentas; ji yra ir figuruoja, bet ne pati iš savęs; pačios sau jai neužtenka; ji gyvena iš skolos ir mirtų savo nepastovumui palikta.

Realybės gyvenimas nėra tik tame, kas matoma, kas mokslo įrankiais patiriama. — Realybė turi dar paslėptą gyvenimą, kaip Kristus, ir tas gyvenimas yra taip pat gyvenimas Dievuje; lyg paties Dievo gyvenimas; tai Jo išminties reiškimasis dėsniuose galybės — išdavose, gerumo — vertybėse, linkmės į atsidavimą — pasikeitimuose ir augime: pritinka mums šią įsikūnijimo rūšį garbinti ir mylėti pakylant į Tą, kuris pats įsikūnija. Atplėšti tą „Dievo kūną“ nuo Jo Dvasios reikštų daryti iš jo — nedorą panaudojimą, lygiai kaip kad būtų blogas Kristaus panaudojimas tematant Jame vien žmogų.

Kristaus įsikūnijimas baigėsi Komunija, kurioje neskirstoma Išganytojo kūnas, kraujas, siela ir dievybė: Dievo tariamas įsikūnijimas esybėje amžinosios Tiesos — kiekvienoje atskiroje tikrenybėje privalo lyg nuvesti į dangiškąją ekstazą, vietoj mūsų išblaškytų ieškojimų ir tuščių susižavėjimų.

Ryžkimės dirbti didžiųjų įstatymų ir Vyriausiojo įstatymo globoje. Nei pažinimas, nei bet kuri gyvybės apraiška neprivalo atsiskirti nuo savo šaknų sieloje ir realybėje, ten kur širdies kamieno, kelmo ir dangaus Dievas apsireiškia ir jungiasi. Tarp mūsų veiksmų (neišskiriant nė mokymosi veiksmo), minčių ir pirmutinių tikrenybių privalo susikurti vienybė. Turėkime su savimi visame kame, visą savo sielą, visą prigimtį, visą savo tapsmo trūkmę ir net pačią Dievybę.

Šiai maldos dvasiai moksle įsigyti nėra reikalinga kokio nors slaptingo susižavėjimo. Nereik net jokios išorinės pastangos. Be abejo, šaukimasis Dievo ir Jo specialus įsikišimas čia gali turėti vietos. Šv. Tomas prieš diktuodamas raštą, ar prieš kalbėdamas

iš sakyklos melsdavosi. Mokslo kūdikis, vos pradėdamas kalbėti ieško dieviškame žvilgyje žodžio, kurio jam trūksta. Bet pačiame moksle, krikščioniškame moksle, randama toji papėdė, kuri, pakylėdama mus į Dievą, leis grįžti į studijas su labiau apšviesta siela, tarsi pranašo dovanomis nešina.

Visa, kas moko, neregimu keliu veda į Dievą. Kiekviena tikra tiesa yra savyje amžina ir amžinybė, kurią ji savyje laiko, kreipia žmogų į tąją, kurios jinai yra apreiškiamuoju atspindžiu. Per gamtą ir sielą kur kitur galima nueiti, jei ne į jų šaltinį? Jei šaltinis ne visada prieinama — reiškia, jog beeinant buvo pasukta iš kelio. Įkvėpta tiesi dvasia vienu šuoliu prašoka tarpinius laipsnius ar į kiekvieną klausimą, kuris joje kyla, kokie bebūtų atskiri jos atsakymai, slaptas balsas atsako — Dievas!

Tada belieka palikti dvasią jos galybei ir dėmesiui, kad tarp atskiros studijos ir religinės kontempliacijos objektų susidarytų nuolatinis bendravimas tiek vieno, tiek kito naudai. Staigiu ir dažnai nesąmoningu dvasios pakilimu pereinama nuo žymės ar paveikslo į Dievą ir iš čia, naujomis jėgomis pasispyrus, grįžtama į dieviškojo Eigulio (Marcheur) pėdsakus. Tai, kas ten surandama, paskui yra komentuojama bei branginama, nes tame yra matoma vienas tik didingo dvasinio įvykio epizodas; net menkniekį dirbdamas, žmogus jaučiasi dalyviu tiesų, prieš kurias kalnai tėra šešėliais; begalinė esybė ir begalinė trūkmė apsupa žmogų ir jo studija tampa tikrai „amžinybės studija."

IV.

Jau sakėme, kad žmogaus sudėties doktrina priešinasi dvasios funkcijų atpalaidavimui nuo kūno funkcijų, regimai labiausia svetimų grynajai minčiai. Aristotelis ironizuodamas yra pasakęs: sakyti, kad siela viena pati supranta „yra lygiai juokinga, kaip ir sakyti, kad ji namus stato arba drobę audžia." Šv. Tomas, primindamas pasakytąją mintį, toliau tęsia — „Įvairūs žmonių nusiteikimai sielos žygiams priklauso nuo jų kūno palinkimų." [1]) „Geram kūno sudėjimui atliepia dvasios kilnumas." [2]) nieko stebėtina. Mintis mumyse gimsta po to, kaip visa kūno mašina yra jau ilgai dirbusi. Narvelių chemija yra viso to darbo pagrindas; tamsiausieji jutimai ruošia mūsų patyrimą; šis, atseit patyrimas, yra juslių darbo išdava, kurios ilgai apdirba tai, ką jis pagauna, ir paskui visa tai įspaudžia atmintyje. Proto žygis įvyksta tarp fiziologinių fenomenų, nenutrūkstamajam sąryšy su jais ir priklausomybėje. Niekas negali mąstyti, net senai įgytąją idėją naudodamas, nesukeldamas visos eilės vaidinių, emocijų, jutimų, kurie sudaro idėjos kultivavimo dirvą.

---

[1]) De memoria, lect. 1.

[2]) In II. de Anima, lect. 19.

Kaip mes elgiamės, norėdami sumažinti kam nors bet kurią mintį? Mes sukeliame jame žodžiu, mostu (gestu) ar kitu kuriuo ženklu atatinkamos vaizduotės, atminties būsenas, kuriose jis atras ir galės pasisavinti mūsų idėją. Dvasios susisiekia tik per kūnus. Lygiai ir kiekvieno žmogaus dvasia bendrauja su tiesa ir pati su savim tik per kūną ir tai tokiame laipsny, kad permaina įvykstanti pereinant iš nežinojimo į žinojimą būsenų privalo, sulig šv. Tomu, būti laikoma tiesioginiai kūnui ir tik „per accidens" intelektualei žmogaus daliai.[1]).

Tikra doktrina nuolat šv. Daktaro pabrėžiama privalo pagimdyti įsitikinimą, kad norint mąstyti ir dargi mąstyti išmintingai ir su atsidėjimu per visą gyvenimą, būtinai reikalinga palenkti minčiai ne tik sielą su josios įvairiomis galiomis, bet taip pat ir kūną su visa jo organinių funkcijų visuma. Pas protininką visa privalo tapti intelektualu. Fizinis ir protinis kompleksai pati žmogaus substancija tarnauja tam ypatingam gyvenimui, kuris kai kuriais atžvilgiais atrodo taip maža žmogiškas. Tapkime harmonija, kurios išdava bus tiesos laimėjimas.

Yra du dalykai, du reikalavimai, kuriuos reikia aiškiai pasisakyti, nors pirmasis silpnai galvojančius žmones gali papiktinti.

Visų pirmiausia nesigėdinkite sveikais būti.

Buvo, tiesa, genijų menkasveikačių ir jei Dievas taip norėjo ne mūsų dalykas. Bet jei tai atsitinka iš paties žmogaus kaltės— yra labai smerktinas D i e v o g u n d y m a s. Genijų mokiny, ar esi tikras turėsiąs tiek, kiek jie kad turėjo stiprybės, kad laimėtumei nuolatinę sielos ir susilpnėjimo kūno kovą? Niekas nerodo, kad net genijų fiziologiniai trūkumai nebūtų neiškreipę ir nenumažinę jų talentų. Daugybė intelektualinių anomalijų pas geriausia apdovanotus asmenis ir menkas darbingumas kai kurių greičiau tik tuo teišaiškinama.

Nėra abejonės, kad gabumams prilygstant liga yra didelis atsilikimo veiksnys; ji mažina našumą, trukdo sielai švelniausias savo pareigas atlikti, atpalaiduoja dėmesį, gali net sprendimą suklaidinti vaizduotės ir jausmingumo padarais, kentėjimo pagamintais. Pilvo liga keičia žmogaus būdą; būdas daro įtakos minčiai. Jei Léopardi[2]) nebūt buvęs pamestinis, ar matytume jį tarp pesimistų?

Jei kas ketina gyventi aukštu gyvenimu, tenemano jį nužeminsiąs, besirūpindamas kūno reikalais. „Sveika dvasia — sveikame kūne" — liks visada idealas. Minties žmogus turi savo tam tikrą fizijologiją; reikalinga kad jis tuo rūpintųsi ir nebijotų reikale žinovo pasiklausti[3]).

---

[1]) S. Thomas. Q. XXVI de Veritate, art. 3 ad 12-m.

[2]) G. G. Leopardi (1798—1837)—didelis italų poetas.

[3]) Réveillé Parise: „Phyziologie et hygiene des hommes liorés aux travaux de l'esprit. 1881.

Paprastos ir žinomos taisyklės privalo būti išlaikomos. Gera hygiena įgyja kuo ne inteiektualės vertybės. Mūsų amžininkai, kurių filosofija yra taip sumenkusi hygieną turi gana turtingą. Neneikime jos, nes ji praturtins mūsų filosofiją. Kuo daugiausia laiko leiskite gryname ore. Visų pastebėta, kad dėmesys, tas vyriausias mokslo nervas, glaudžiai rišasi su kvėpavimu ir lygiai visiems žinoma, kad deguonis (oxygenius) sveikatai yra pirmoji sąlyga. Dieną ir naktį, kada tik išmintis ir įprotis leidžia, atviri langai, dažnai ir platūs oro įkvėpimai, ypač įkvėpimai sutaikyti su judėsiais, kurie juos praplečia ir normuoja [1]), pasivaikščiojimai, jei galima net, graikų papročiu sutaikomi su darbu — visa tai puikios pratybos.

Svarbu dirbti tokioje padėtyje, kurioje laisvai darbuojasi plaučiai ir nespaudžiama kiti organai (širdis, pilvas ir t. t.). Gera laiks nuo laiko nutraukti darbą, kad įsikvėptum giliai oro, pasitampytum ritmingais judėsiais, kurie atleidžia sustipusius raumenis ir neleidžia kūnui kreivai susistovėti. Pastebėta, kad gilūs įkvėpimai pakylant ant kojų pirštų galų, prieš atvirą langą yra labai naudingi.

Reikalinga užsiimti kūno mankštymu. Atsiminkite anglų gydytojo posakį: „Tie, kurie nesuranda laiko kūno mankštinimui, turės rasti laiko sirgti“. Yra daugybė sistemų, tarp kitų I. P. Müllerio, kurios pagelbės negalintiems didesniu sportu užsiminėti.

Geras daiktas yra rankų darbas. Mūsų tėvai puikiai juo nauduojasi; bet gyvenamasis amžius, virtęs verguvės amžiumi, tyčiojasi iš gamtos; delto ši keršija. Kasmet sudarykite sau rimtas atostogas. Šiuo nenoriu pasakyti, kad atostogos būtų be jokio darbo, kas perdaug išlepintų laisvamėges žmogaus galias, bet, kad poilsis, grynas oras ir mankšta gamtoje vyrautų.

Rūpinkitės valgiu. Lengvas paprastas, kiekybėje apskaitytas valgis leis lengviau ir laisviau dirbti. Protautojas negali leist gyvenime virškinimo seansams.

Dar labiau kreipkite rūpestingumo į miegą. Nei perdaug nei permaža. Perdaug miego — apsunkina, sustangina kraują ir mintį, aptingina; permaža grestų pavojumi persidirbti ir perdaug įtempti pajėgų. Taip valgio, kaip ir miego dalykuose reikia pačiam sau prisistebėti ir rasti sau tinkamą normą, kurią jau reikia aklai sekti. Nėra čia bendros taisyklės.

Bendrai ėmus, reikia suprasti, kad rūpinimasis kūnu, sielos įrankiu, yra protininkui dorybe ir išmintimi. Šv. Tomas tai aiškiai pripažįsta ir tą kūniškąją išmintį padeda tų elementų tarpan, kurie gelbsti įsigyjimui laikinosios palaimos (béatitude) žadančios amžinąją [2]). Nepasidaryk rachitinu, nevykėliu, ar be laiko pasenusiu ir tuo pat kvailu taupytoju Mokytojo tau įtikėtųjų talentų.

---

[1]) I. P. Müller. Mon système de respiration — parašyta vokiečių kalba.

[2]) Contra gentes, III cap. CXLI (état clairovyant).

Bet rūpinimosi kūnu turi ir kitų reikalavimų. Aukščiau minėjome aistras ir iškrypimus, kaipo didelius dvasios priešus. Tada turėjome omenėje jų psichologines išdavas, jų, neigiamą įtaką sprendimui bei dvasios orientavimuisi, priminėme kad, pasiekę aukšto laipsnio, pačią dvasią jie gali paremti patamsių galybe. Dabar kalbama apie jų kūniškąsias pasekmes, kurios, netiesiogiai, virsta sielos ligomis.

Bet liekant goduliu, tinginiu, miego ar valgio vergu; perdedant vyną, tabaką vartojant; užsimirštant nesveikuose suerzinimuose; silpninančiuose ir nervinančiuose pratimuose, kurie kaipo periodinės nuodėmės dovanotinos, bet kurių padariniai vis tik lieka — kuo būdu išlaikysime tą hygieną, kurios reikalingumą gynėme.

Smagumų draugas yra savo kūno nedraugas ir veikiai tampa savo sielos priešu. Jautulių marinimas yra būtinas ir tik jis galės atvesti į tą aiškiaregystės stovį, kurį nusakė Gratry. Mėsai (chair) pataikaudamas greit pats virsi mėsa, tuo tarpu, kada privalu stengtis dvasia patapti.

Kodel šv. Tomas vadinamas Angeliškuoju Daktaru? Nejaugi tik del jo sparnuoto genijaus? Ne. Tik del to, kad visa jame pakluso genialiai ir šventai jo minčiai, kad jo kūnas kilęs nuo Tyrrhenijos [1]) krantų, įgijo Karmelio ir Hermono[2]) baltybės; delto, kad skaistus, blaivus, veikus pakilimui (élan) ir tolimas visokiam perdėjimui, jis visas buvo siela, tariant pagarsėjusiu posakiu — „Organų aptarnaujamas protas“.

Kūno drausmė ir jo marinimas, jungiamu su būtinu rūpestingumu, kurio geriausią dalį kaip tik šita drausmė ir šitas marinimas ir sudaro: štai geriausias ir brangiausias jūsų, krikščionys darbuotojai, ir ypač jūsų, jaunuoliai, ateities laidas.

Lietuvino *Ed. Turauskas.*

Pastaba. Manau būtų svarbu, jei kuris mūsų krikščionių sportininkų ar hygienistų, gerai pažindamas įvairias sistemas, parašytų atatinkamą knygelę šiuo klausimu, aiškiai išdėdamas, ko mažiausia reikalinga, be ko negali apsieiti nepalūždamas protininkas. Reikia branginti kylančią kartą ir padaryti visa, kad ji ateitų sveika, normali, nebeapčiupomis, bet tikrom rankom ir stiprom galvom kurti savos tautinės kultūros. Mes būsime daug padarę, jei paruošime įnagius ir apystovas. Nei istorija, nei Dievas daugiau iš etapininkų nenorės.

Vertėjas.

---

[1]) Tyrrhenija vadinama Vidužemio jūros dalis taip Italijos, Korsikos ir Sardinijos.

[2]) Hermonas—Judėjos kalnų virtynė.

Keturi istoriniai obuoliai.

Dabartis yra praeities padaras ir pagrindas ateičiai. Dabarties liudininkais esame mes patys, o apie žmonijos praeitį galime sužinoti iš istorijos, kurioje pasakojama apie žmonių gyvenimo nuotikius ir kas buvo tų nuotikių priežastimi. Tikrai galima pasakyti, kad istorija yra tarsi šventosios tautų knygos, žmonijos gyvenimo, veikimo ir evoliucijos veidrodis, įvairių dėsnių ir taisyklių rinkinys, prosenuolių testamentas ainiams, dabarties išaiškinimas ir pavyzdys bei pranašas ateičiai. Istorija teikia mums religinių, moralinių, filosofinių, politinių, ekonominių, kultūrinių ir socialių idėjų, kurios praplečia mūsų proto horizontą ir kas kartą vis labiau praskleidžia uždangą į platesnę žiniją.

Istorinių įvykių priežastimi yra buvę įvairūs daiktai. Pasirodo, kad kartais paprasčiausi daiktai yra buvę įvairių nuotikių priežastimi. Čia noriu papasakoti apie keturis neva tai istorinius obuolius.

Pirmasis iš jų — tai tas obuolys, kurį, anot Šventraščio, smalsioji Jeva, pagundai pasidavusi, nuskynė rojuje nuo Dievo uždraustojo medžio ir nuskynusi pati valgė ir Adomui davė. Per šitą obuolį pirmieji tėvai nusižengė prieš Dievo įsakymą ir buvo išvaryti iš rojaus. Nuo to laiko žmonių giminei tenka vargti „ašarų pakalnėje“, nes Dievas Ievai pasakė: „Aš padauginsiu tavo vargus ir tavo gimdymus; tu sopuliuose gimdysi ir būsi po vyro valdžia, o jis bus tavo ponas“, o Adomui tarė: „Kadangi tu paklausei savo pačios ir valgei iš medžio, iš kurio aš tau buvau įsakęs nevalgyti, žemė bus prakeikta del tavo pasielgimo... Ji tau želdins erškiečius ir usnis... Savo veido prakaite tu valgysi duoną, iki nesugrįši į žemę, iš kurios esi paimtas, kadangi tu esi dulkės ir vėl į dulkes pavirsi“.

Antrasis — tai tas obuolys, kuris, anot „Iliados„ ir „Odisejos“ autoriaus Homero, buvęs Trojos karo priežastimi. Apie tai graikų mitologijoje šitaip pasakojama. Į Pelėjo ir Fetidos vestuves buvę pakviesti visi Olimpo dievai. Tik viena nesantaikos deivė Erida nebuvusi kviesta. Ši užsigavusi ir kerštо dėliai nematomai įmetusi į puotaujančių tarpą auksinį obuolį, ant kurio buvę parašyta „Gražiausiajai“. Gėra, Afina ir Afrodita susiginčijusios ir pavedusios Parisui, kaip trečiųjų teismui, išspręsti, kuriai iš jų gražusis obuolys turįs tekti. (Mat, graikų mitologijos dievai buvę su visomis žmogaus silpnybėmis ir ydomis ir jie tik nemirtingumu ir didesne gale nuo paprastų žmonių tesiskyrę). Trojos karalaitis Parisas išsprendęs ginčą meilės deivės Afroditos naudai, kuri, gavusi obuolį ir atsilygindama už tai, padėjusi Parisui pavogti Spartos karaliaus Menelajo žmoną Eleną gražiausiąją pasaulyje moterį. Menelajas drauge su kitais graikų kunigaikščiais paskelbęs Trojai karą ir ją apgulęs. Per devynerius metus graikai neįstengę Trojos paimti. Tik dešimtaisiais karo metais, gudriajam Odisėjui sugalvojus, graikai

padirbinę didelį medinį arklį, į kurį įlindę keli graikai. Naktį kariuomenė atsitraukusi ir palikusi ties Trojos vartais didelį medinį arklį. Trojiečiai nieko blogo nemanydami įvilkę arklį į pilį ir ėmę puotauti. Kitą naktį graikai išlipę iš arklio ir įleidę graikų kariuomenę į Trają, kuri likusi paimta.

Trečiasis obuolys buvęs akstinu garsiam anglų matematikui ir fizikui Niutonui (Newton) nustatyti visuotinosios traukos dėsnį. Pasakojama, kad tai šitaip atsitikę. Niutonas (1643—1727) sėdėjęs sodne ir pamatęs, kaip obuolys nukritęs nuo obels ant žemės. Jam tuoj momentaliai kilęs klausimas, kodel obuolys krito, kodel jis statmenai, o ne į šalį, krito ir t. t. Čia jis konstatavo traukos jėgą esant. Vėliau jis tai benagrinėdamas nustatė visuotinosios traukos dėsnį, kuriuo einant bet kokios dvi materijos dalelės traukia viena antrąją jėga, tiesiog proporcinga jų masių sandaugai ir atvirkščiai proporcinga kvadratui jų atstumo nuo viena antrosios. Dėliai visuotinosios traukos visi pasaulio kūnai juda erdvėje griežtai nustatytomis orbitomis (keliais). Iš čia matyti, kaip kartais paprastas momento mažmožis yra akstinu dideliems išradimams ir garsioms idėjoms kilti, tik reik sugebėti momento mintį pagauti ir stengtis ją sunaudoti.

Ketvirtasis čia vadinamasis istorinis obuolys buvo priežastimi koperacijos idėjai atsirasti. Prancūzas Šarl Furje (1772—1837), pragarsėjęs naujo visuomeninio gyvenimo sutvarkymo svajonėmis ir projektais falansteriuose (bendromenėmis) gyventi, atvykęs į Paryžių ir restorane nupirkęs obuolį, už kurį užmokėjęs 16 kartų brangiau, negu kad toks pat obuolys jo tėviškėje kainavęs. Tuo Furje labai pasipiktinęs ir obuolį valgydami apsvarstęs, kad tarp produkto gamintojo ir pirkiko-suvartojo yra ištisa tarpinikų-išnaudotojų eilė, kuri keleriopai produktus pabrangina. Jam tai atrodę panašu į parazitizmu ir jis ėmęs galvoti naujos teorijos projektus, iš kurių vėliau išsivystė svarbus dalykas — koperacija.

Iš čia minėtųjų obuolių pirmieji du yra buvę žmonėms nelaimingi, o kiti du — laimingi.

Norėčiau, kad atsirastų penktasis obuolys, kuris, būdamas labai gražus ir vyliojąs iš paviršiaus, bet sukirmijęs viduje, paragintų kurį nors įtakingą ir genialų asmenį pradėti kovą prieš vadinamąją „išviršinę kultūrą“, kad jos vietoje žmonėse galėtų prigyti išvidinė arba vidujinė kultūra. Kristaus žodžiai, pasakyti farizėjams; „nebūkite, kaip tie pabaltinti ir papuošti karstai, kurie išviršaus gražūs atrodo o viduje visokių puvėsių pilni“ labai pritinka ir šių dienų žmonėms, nes mėgstama pasistengti iš paviršiaus gražiais, švelniais gerais ir simpatingais atrodyti, tuo tarpu kad viduje veidmainingumas, suvyliojimas, nedėkingumas ir išnaudojimas paslėpta.

Kaz. Barkauskas.

— L. K. M. At-kų Centro Valdyboj be kitų darbų ypatingai susirūpinta Jaunesniųjų At-kų organizacijos sutvarkymo ir veikimo reikalais. Manoma Jaun. At-kų darbavimos sutvarkyme įvesti žymių reformų. Kuopos, kuopelės ir sekcijos bus taip sutvarkytos, kad visi nariai galėtų visuomet turėti lengvo, gražaus ir naudingo užsiėmimo. Lavinimos darbe bus daugiau kreipiama domės į paklusnumo, mandagumo, pasišventimo ir kitų dorybių išvystymą. Pasaulėžiūros klausimai bus aiškinama išeinant iš regimos gamtos reiškinių ir t. t. Tikslo įvykinimui Jaun. At-kų gyvenime bus įvesta griežtesnė drausmė.

Kadangi At-kų narių daug dalyvauja Skautų eilėse, tad sureguliavimui šitų dviejų organizacijų At-kų ir Skautų santykių ruošiama pruojektą, kuriuo einant, bus galima prie Jaun. At kų kuopų kurti skautų sekcijos, kurios nors sekcijomis vadinamos, bet veiks kuopelės teisėmis ir turės atlikti tą pat lavinimo pasaulėžiūros klausimuose darbą, ką ir kitos kuopelės. Šitais reikalais yra tariamasi su Skautų Vyresnybe. Susitarus bus atatinkamų nurodymų aplinkraščiais ir At-kų organizacijos Centro ir Skautų Vyr. Štabo. Jaun. At-kų Reikalų Vedėju C. Valdybos yra paskirtas J. Steponaitis.

— Vyriausios At-kų Valdybos nutarimu bendroji trijų organizacijų (Moksleivių, Studentų ir Sendraugių At-kų) konferencija įvyks š. m. rugpiūčio 11 dieną. Darbai tęsis 2 dienas. Po šios konferencijos tuoj, rugpiūčio 13 d., prasidės L. K. M. At-kų Organizacijos konferencija.

— Žemaičių At-kų Centras šaukia Žem. At-kų konferenciją š. m. rugpiūčio 1, 2, 3 dieną. Darbų eilė didelė ir gana įvairi. Po šios konferencijos ruošiama dalyviams ekskursija į Latvius.

— Velykų atostogomis At-kų skautams manoma suruošti skiltininkų, draugininkų etc. kursus. Vasaros atostogoms prasidėjus bus ruošiama At-kų skautų stovyklos.

— Ateitininkų Susišelpimo Fondo Valdyba yra nutarusi statyti Kaune didelius mūrinius at-kų rūmus. Tam tikslui pastaruoju laiku išrinkta rūmų statybos komitetas į kurį įeina: Kun. Dogelis,

p. Grajauskas, p. Kaupas, inžinierius Skardinskas, p. Endziulaitis ir studentai: Matulionis, Grigaitytė, Bistrickas, Aleksandravičius ir Daugirda.

Komitete dar dalyvauja moksleivių ir studentų at-kų Centrų Valdybų du atstovu su sprendžiamuoju balsu.

Jau pradedama priruošiamieji darbai.

— Š. m. vasario 6 d. Šiaulių Gimnazijos Mokytojų Taryba leido viešai veikti At-kų kuopai.

— Š. m. sausio m. Šiaulių Mokyt. Seminarijos Pedagogų Tarybą davė pilną laisvę Seminarijos at-kams.

— Vasario 9 d. įvyko Šiaulių Mokyt. Seminarijos At-kų kuopos vakaras dviejų metų kuopos gyvavimo paminėjimui. Programoj buvo nario J. Petkevičiaus paskaita iš kuopos istorijos ir „Pražydo nuvytusios gėlės“ 3 v. pjesė bei gyvasis paveikslas — „4 metų laikai“.

— Sausio 12 d. Šiaulių At-kų kuopa surengė vakarą, kurs davė 208 lt. 60 cnt. pelno. Iš jo paskirta 50 lt. „Ateičai“, 25 lt. „Nauj. Vaidilutei“ ir 50 lt. kuopos knygyno didinimui. Be to knygynui paskyrė kuopos S. Fondo skyrius 50 lt.

— Šeštoms Lietuvos Nepriklausomybės sukaktuvėms paminėti Kauno moksleiviai ateitininkai suruošė paskaitą tema: „Ateitininkas ir visuomenė“. Paskaitą laikė D-ras Raulinaitis. Po paskaitos buvo tautiniai žaidimai, dainos, deklamacijos.

Vienas iš narių paskaitė savo tai šventei sustatytas eiles.

— 27 d. sausio mėn. š. m. Mariampolės eucharistininkų būrelis minėjo savo Globėjo, šv. Pranciškaus Saleziečio, dieną. Iš vakaro šv. Vincento bažnyčioje buvo konferencija. Ryte pamaldos — missa recitata. Po pamaldų bendri pusryčiai — agapė, dalyvaujant jo Ekscelencijai Seinų vyskupui. Laike agapė buvo daug turiningų, džiaugsmu ir jaunyste tryškančių, kalbų, padainuota daug gražių dainelių. Po pietų 4 — 8 val. surengta koncertas ir tautiški žaidimai, kur dalyvavo ir daug svečių.

— Kauno moksleivių ateitininkų kuopą sudaro įvairių mokyklų moksleiviai. Tarp ateitininkų vienos mokslo įstaigos ir kitos buvo jaučiama stoka draugiškumo, šaltumas. Kad duoti progos įvairių kuopelių nariams arčiau pasipažinti, šiais metais daromi vadinami vieši susirinkimai; juos daro viena kuopelė, bet kviečia visus kuopos narius. Pirmą tokį s-mą padarė „Aušros“ gimn. mergaičių kuopelė. Po turiningo referato buvo gan įvairi ir neblogai atlikta koncertinė dalis. Susirinkimas ėjo labai gyvai, ūpas kuo geriausias. Atrodo jog, darant tokių susirinkimų, nariai tikrai pajus esą vienos idėjos draugai; be to, šie sus—mai rodo, kad galima pasilinksminti ir maloniai laikas praleisti be šokių, kuriuos paskutiniu laiku moksleiviai yra tai pamėgę.

— Stud. Ateitininkų Centro Taryba yra rimtai susirūpinus savo organo leidimu. Yra daug vilties, kad dar šiais mokslo metais Stud. ateitininkų organas pasirodys.

— Yra daroma žingsnių suorganizuoti visus ateitininkus sendraugius. Į sendraugių organizaciją manoma sutraukti ne vien aukštąjį mokslą baigusius ateitininkus, bet ir tuos, kurie, nors nėra išėję aukštojo mokslo, mokytojauja ar kokią kitą vietą yra užėmę.

— Vasario m. 10 d. Kauno stud. at — kų visuotiname susirinkime galutinai priimta unifomos ir vėliavos projektas. Pagrindinė uniformos ir vėliavos spalva fioletinė. Kepurės bus dideliais bryliais, vienodos bernaičiam ir mergaitėm.

— Šiais metais ateitininkai dzūkai daro pastangų susiorganizuoti į vieną bendrą šeimyną. Konferencija manoma sušaukti vasarą Alytuje.

— Lietuvos Universiteto at-kų kuopos visuomeninkų sekcija, užsibrėžusi tikslu nusistatyti visuomenės bei politikos pažiūras ir padėti dabartinėms organizacijos ir partijoms, varo savo darbą sekmingai. Jau suruošta keletas paskaitų: Karvelio, Vilimo, Krupavičiaus, Šilingo, Raulinaičio, Ambrozaičio ir Maliausko, be to aplankyta daug įvairių organizacijų susirinkimų Kaune ir provincijoje.

— 1924 m. sausio 12 d. įvyko Vilkaviškio Jaunesniųjų at-kų kuopos visuotinas susirinkimas. Išrinkta nauja kuopos valdyba: P. Karuža — pirm., J. Navickas — vicep. J. Radzevičius — rašt., P. Masys — iždin. ir M. Lukšys — knygin.; revizijos kom. sudaro: St. Danilevičius, J Naujokas ir Kirvaitis. Kuopa padalinta į 5 kuopeles: 3 bernaičių ir 2 mergaičių. Kol kas gyvuoja abstinentų, sporto ir literatūros sekc. Visų narių ūpas geras ir manoma smarkiai dirbti visose užsibrėžtose srityse.

— 1924 m. vasario 10 d. Prienų Jaun. A-kų bendrame kuopelių sus-me, vyr. A-kų iniciatyva, reorganizuota „Abstinentų“ sekcija, į kurią įsirašė 27 nariai.

— Nuo šio mėn. „Ateitis“ pradeda eiti nauju viršeliu, pieštu mūsų jauno dailininko J. Kaminsko.

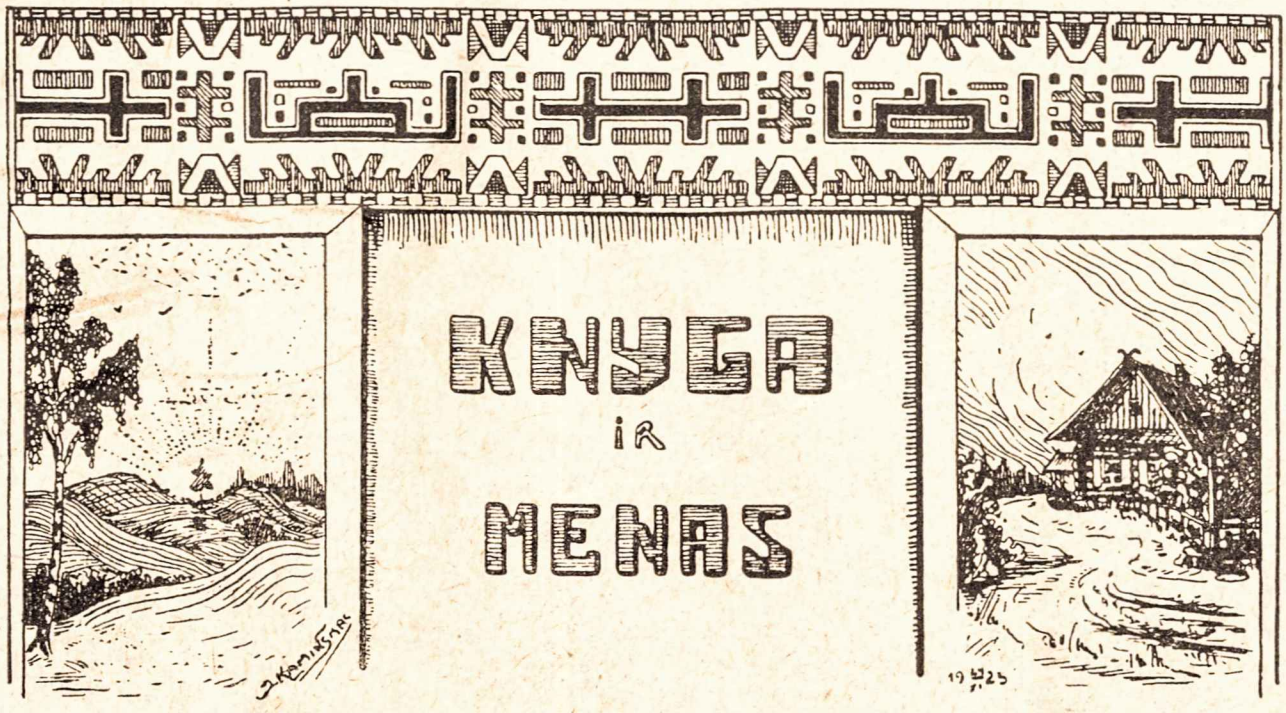

„Granatų pavėsy“. Oscar Wilde, vertė K. Puida. II Laida. „Vaivos“ B-vės leidinys. Kaunas, 1923. Panteonas Nr. 1. Knygutė 126 pusl., kaina 2 lt. 40 c.

Panteonas tai pasaulinių rašytojų kūrinių serija. Toliau manoma tolimesniais numeriais leisti Rabindranatas Tagore, Gr. A. Tolstojaus, Ch. de Coster, Selma Lagerlöf, Jack London ir kitų senesniųjų ir naujesniųjų rašytojų kūriniai. Pirmutiniu pastatytas ar tyčia ar netyčia Oskar Wilde, tas „gyvenimo karalius“, kurio idealas buvo l'art pour l'art, menas menui ir didžiausia gyvenimo filosofija smagumai. „Smagumai yra tai vienintėliai kam žmogus gyventi turi“ sako jis pats. Mokinys didžiausio anglų esteto Walter Peters'o, jis ieškojo gyvenime vien grožio ir smagumų, doros ir tikybos klausimai visai jam nerūpėjo. Gimęs 1856 m. Dubline jis tik 1891 iškilo į viršų, ačiū kelioms satirinėms komedijoms. Nuo to laiko prasideda „auksinės dienos“. Jo metinės išlaidos siekia 150.000 frankų.

Jis atsiduoda visiems gyvenimo smagumams, kokių dabartinė miestų civilizacija gali duoti, neatmesdamas nei pačių biauriausių. Važinėja po Europą ir Ameriką. Buvo net Alžire. Apleisdamas jį išsitarė: „Aš tikiu tą miestą visai demoralizavęs“.

Ištvirkimas privedė prie labai liūdno galo. 1895 m. papuolė į Readingo kalėjimą ir buvo nuteistas dviem metam kalėti. Pasisekimas ir garbė, kaip vanduo nubėgo. Visa Anglija nuo jo atsigręžė. 1900 m. mirė Paryžiuje menkame viešbutyje. 7 žmonės lydėjo jo grabą, vienas vainikas gulėjo ant jo nuo viešbučio šeimininko savo „gyventojui“.

Arthur'as Symons apie jį nusako: „Jis nebuvo joks mintytojas, bet taip darė lyg būtų; nebuvo joks poetas, bet taip darė lyg būtų; nebuvo joks menininkas, bet taip darė lyg būtų“.

Raštijoj jis yra daugiau formalistas, technikas, lošėjas.

Rašė jis daugiau savo talento vedamas, negu genijaus. Genijų jis atidavė gyvenimui.

Cia išverstos keletas pasakėlių. Vertimas geras. Skaityti lengva ir įdomu. Manau ne vienas įsigys ir pasiskaitys šią įdomią knygelę, tik į mūsų Panteoną, į Dantės, Schillerio, Goethės, Mooz'o draugiją jis nepateks. Gražūs žaidimai masina akį, bet tik tikroji grožis širdį traukia ir ją gaivina. *J. Ž.*

Naujųjų laikų kryžiaus karas. Sekdamas Ackermaną parašė J. Gvildys. L. K. „Blaivybės" Dr. leidinys. Pusl. 24. Kaune, 1923 m. Kaina 20 c.

Girtuokliavimas šiandien labai paplitusi socialinė liga, kurios epidemija, kaip koks kirminas ėda visas tautas, neišskiriant nei Lietuvos, naikindama jų fizines ir dvasines jėgas. Negeistinos girtavimo pasekmės privertė geros valios žmones paskelbti jam karą. Ir štai visame pasauly verda tarp blaivybės ir girtuoklybės kova. Toji kova, del aršumo, autoriaus yra lyginama Viduramžių Kryžiaus karams. Ir iš tiesų, šis autoriaus palyginimas gana teisingas. Toji kova yra apėmusi visas sferas ir kariautojų su girtybe skaičius tūkstančiais auga. Į tą kryžiaus karą ir mes, at-kai, privalome neatidėliojant stoti, pirmoj eilėj patys tapdami abstinentais ir steigdami abstinentų sekcijas. Bet pirm viso perskaitykime šią knygelę. Parašyta ji labai dailiai, lengvu stilium ir gražia kalba, tik vietomis pasitaiko minčių kartojimas ir kai kur perdaug pamoksliško gaivalo. *G. Valančius.*

Keturi vėjai 1 Nr. 1924 m. Saus. m. 65 psl. Kaina 4.50 c.

Sąsiuvinys storokas. Forma žymiai praneša pirmuosius „Keturius Vėjus". Viršus savotiškai pagražintas net vienolikos kalbų įvardyjimais. Yra keletas kryžių mukelių iliustracijų.

Neapsiimu nagrinėti, recenzuoti turinio. Juk tai naujas, revoliucijos menas; jam senų taisyklių nepritaikinsi, o jis jų ir nebos. Nemanau taip pat ir savotiškesnes vietas kelti, naujojo meno takus rodyti, nes jis mums svetimas ir nesuprantamas. Čia reikalingas šiaip ramus, rimtas žodis del naujojo meno.

Ko nori naujieji menininkai? Visų pirma griauti, neigti. Išsprogdinti seną miesčionišką arba buržuazinį būdą su jo nuduotais švelnumais ir tariamomis dorybėmis. Išjudinti jį iš miego ir... k stenke! O paskui daužytis, dukti, beprotiškai dukti.

Tai mieste sužvėrėjęs girtas proletariatas. Jam nereikia nieko. Jam ir Dievas kumas su kuriuo koliotis galima ir profesorių galvos tik akmeniu triuškinti. Tėvynė, tai ir griešna, matuška.

Bet jis prie to nepasilieka. Ne vien griauti jis nori, nori pirmyn. Veržiasi, ieško naujo pasaulio, naujų pradų. Nusibodo jau sena tvarka. Jis nori to pasiekti, ko nežinojo nieks prieš juos, jis nori perlaužti visai pasaulio gyvenimą ir pastatyti naujais pamatais. Viskas statoma aukštyn kojom, kas pirma buvo gražu ir

šventa, pas naujuosius menininkus biauru ir prakeikta, kas pirma buvo biauru dabar sudaro tikriausį meno požymį. Nevien savosios meno taisyklės, nevien senieji doriniai nusistatymai piaunami, piaunama net loginė tvarka, einama prie beprasmio eiliavimo. Tikra žodžiui laisvė bus tada, kada jis ištruks iš prasmės nagų. Įkvėpimas irgi pamainomas geležiniu valios įtempimu.

Teisybė! Galima daug primesti ankstesniųjų mokyklų menininkams, daug prigadino nepašauktieji menininkai zulindami gražiausius žodžius ir formas, bet mes netikime į revoliucioniško meno stebuklus, kaip netikim į įvairių okultistų, spiritistų, budistų ar visuomenės tvarkoje socialistų stebuklus. Žinome gerai, kad blaškymusi ir klyksmais žmogus iš savo kailio neiššoks, neliks virššmogis, gal liks žemesnis už dabartinį žmogų, gal liks „dada“, reiškia tykiu ar smarkiu bepročiu, bet beprotiškumas nevairus ir nenaujoviškas, o senas nuo neatmenamų laikų žinomas ir vis vienodai reiškiantisis.

Nesuprantama dar prieš ką kovoja revoliucijos menas? Prieš seną išdilusį buržuazinį meną? Bet juk čia tas pats. Tas pats dvasios skurdas. Ir ar ne tie patys mieščionys dabar rykauja ir grumoja, kurie pirm to ramiai meistravo sulig visokiais rimais, ritmais ir kitokiomis taisyklėmis banalines eiles. Nusibodo jiems žibučiai, nusibodo ramus snuduriavimas, užsimanė revoliuciją kelti, bet, manau, gal nusibos ir dirbti ir vėl bus nustatytos taisyklės, režimas, gal bolševistinis, durtuvais paremtas ir vėl prasidės ramus buržuazinis gyvenimas: padėtis neatsimaino.

Nors revoliucionierių grumojama, neturime bijoti, bet ir pasyviai užsilaikyti neleistina. Turime kovoti ir kovoti kuo smarkiausiai, ne su futuristų eilėmis, bet su tuo dvasios skurdu, kurs jį pagimdė. Mums vistiek ar buržuazija, ar proletariatas, mes kovojame tik su ta dabartinio miesto kultūros supuvusia dvasia.

Mes tikime į stebuklus, bet ne į klaidingų pranašų, bet į tikro geniališkumo stebuklus, į dvasios susikaupimo darbus, o ne į išsiblaškymo nesąmones.

J. Ž.

„Valdovo sūnus“,

trijų veiksmų Putino lyrinė drama, statyta Valstybiame Dramos Teatre Kaune, 20 - XII - 1923 m.

Ši drama ne tik Kaune, bet ir provincijoj to paties Valstybinio Teatro, buvo ne kartą statyta. Statė ją ir artistai mylėtojai ištisame ar sutrumpintame pavidale. Todel manau ji visoj Lietuvoj žinoma, tuo labiau kad ji yra (ir bus) mielai kiekvieno skaitoma. Taigi nepasakodamas jos turinio ir nenagrinėdamas jos charakterių einu prie pačios dramos pastatymo.

Kaip žinome, Putino „Valdovo sūnus“ yra pavadintas lyrine šešių vaizdų drama, o tuo tarpu Valstybinis Teatras statė tik trijų veiksmų. Iš čia jau kiekvienam aišku, kad veikalo kai kurie veiksmai turi būti jungti į vieną, arba kokia nors kita kombinacija

padaryta. Iš tikrųjų Valstybinis Dramos Teatras sujungė pirmą ir antrą vaizdus, taip pat pasielgė su penktu ir šeštu, tretį išmetė, o ketvirtą paliko vieną; be to sujungiant ar paliekant pasirodo padarytos nemažos kupiuros (iškarpos, sutrumpinimai) ir taip gauta trijų veiksmų drama. Tik ar tokie trumpinimai išėjo pačiam veikalui į sveikatą? Žinoma, ne. Išėjo taip, kad kai kurios gražios vietos skaitymui, negalėjo būti vaidinamos, ir užtai jos buvo išleistos. Juk giliau įsigalvojant ar galima iš tikro lyrinę dramą padaryti vaidinimui be skriaudos veikalui? Lyrinėj dramoj, skiriamoj skaitymui, patsai lyrizmas, deklamacija turi didelės svarbos ir teikia pasigėrėjimo, o vaidinimo dramoj tai turi būti išmesta, kaip kliudąs balastas veiksmo išsivystimui. Taigi trumpinant Putino drama tuo žvilgsniu jau padaryta skriaudos.

Dabar toliau. Putino dramos penktas veiksmas įvyksta Krušnos pilies menėj, o šeštas — pilies kuoro kalėjime, o tuo tarpu sutrumpinto pavidalo dramoj, kaip statė Valst. T., įvyksta kuore, ar kitoj kokioj atviroj vietoj. Iš to išeina, kad vaidinant sutrumpinus, tėvo nužudytą Gytį reikia išnešti nuo scenos, kad jis nekliudytų kitiems veikti. Bet tai mažmožis. Tik yra svarbesnis truputį dalykas. Kada Gytis apgina Danguolę nuo Mauro glamonėjimų kardu, tai jis tą kardą palieka asloje ir jis visą laiką guli, o kai ateina Mauras viskam baigiantis, nužudyti Skaidros, tai šis tuo besivoliojančiu kardu nesigina, o apgina jį Danguolė, žudama nuo Mauro kardo — iš tikrųjų gi Skaidra, narsus vadas, tik dabar sugautas, turėtų pamestu kardu ir save apginti ir apginti Danguolę. O kai Skaidra to nepadaro, tai jo ir taip jau neryškiausias būdas tampa dar neryškesniu, ir mums kyla abejonė, ar tikrai Skaidra gali būti narsus vadas ir valdovas? (Tokios išvados plaukia iš Valst. Dr. Teatro vaidinimo). Tuo tarpu Putino Skaidra iš tikro negali gintis, nes jis yra kalėjime. Tiesa originale Gytis apgina Danguolę nuo Mauro glamonėjimų ne kardu, paimtu nuo stalo ar sienos (kaip vadino V. Dr. T.), bet paprasta fizine jėga. Bet veikalui nepakentų, jei Gytis pavartotų ir sugriebtą kardą ir paskui numestų, nes pasikeitus dekoracijai šeštam vaizdui (kaip yra pas Putiną) ir kardo nebebūtų.

Trečia, kas krinta akin, tai dramos galas. Kada Skaidra lieka gyvas, atėjęs Burtininkas veda jį, kad kareiviai pasveikintų valdovo sūnų, ir šie, žinoma, sveikina sušukdami „valio.“ Bet tas „valio“ visą estetinį įspūdį gadina, nubaido visą susikaupimą ir lieka gale viso brutalus „valio“, tuo tarpu, kai paskutinis įspūdis turėtų būti pats gražiausias (taip yra vaidinant Valst. Dr. T. sutrumpintą veikalą). Originale tas „valio“ susijungia su muzika, savaip toliau tęsiasi, ir baigiasi scena įstabiai gražiu vaizdu. Skaitydamas gauni įspūdžio, kad veikalas bus tęsiamas toliau ir sudarys atskirą dramą, jei tik gerb. autorius panorės. Taigi ir užbaigoje Valst. Dr. Teatras nusidėjo, nes sumažina reikalingą įspūdį.

Šį kartą vaidinant „Valdovo Sūnų“ Valst. Drama dar vieną klaidą padarė, ko kituose vaidinimuose nebūdavo. Būtent šį kartą,

kai Danguolė išskaito ateitį iš žvaigždžių, dangus ir scena nušvinta visai raudona spalva, o tuo tarpu originale pažymėta, kad tik Danguolės veidą ir Burtininką apgaubia mėlynos šviesos srovė, kuri turi savo reikšmės. Kam pakeitimas reikėjo daryti, tikrai nesuprantama.

Šiomis keliomis pastabomis visai nenoriu išpeikti Valst. Dramos. Ji norėdama taip įdomų Putino kūrinį parodyti visuomenei, šiek tiek nusidėjo, bet užtat visuomenei ir tokiame pavidale didelį siurprizą pateikė. Ne be reikalo šis veikalas 10 kartų Kaune vaidintas. Kad tik daugiau tokių veikalų ir jų autorių turėtume!

Vaidilos, kaip ir paprastai, vaidino gerai. O. Rymaitė rodos lyg Danguole gimusi. Be Steponavičiaus sunku ir Gytį įsivaizdinti. Gerai vadino Kubertavičius (Krušna), V. Dineika (Skaidra) ir St. Pilka (Mauras). Tik, gaila, šiem dviem pastariesiem dikcija (patetinis tonas) kliuva, ko neturėtų būti. *J. Grinius.*

Gauti raštai:

Šventasis Antanas Paduvietis. Pagamino A. Keblaitis sekdamas Karoliu Wilku. „Mažesniųjų Brolių“ leidinys N 1.

Švietimo Darbas. N 11-12. 1923 m.

Jėga ir Grožis, kūno kultūros mėnesinis laikraštis. N 2.

Lietuvos Ūkis, N 16.

Žvaigždutė, Angelo Šargo vaikų laikraštėlis. N 2.

Žiburėlis, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vaikų laikraštėlis.

Lietuvos Miestų S-gos atstovų suvažiavimas.

Rabindranatas Tagore, **Gitanžali.** „Vaivos“ b-vės leidinys. 1924. Panteonas N. 2 k. 1 lt. 20 cnt.

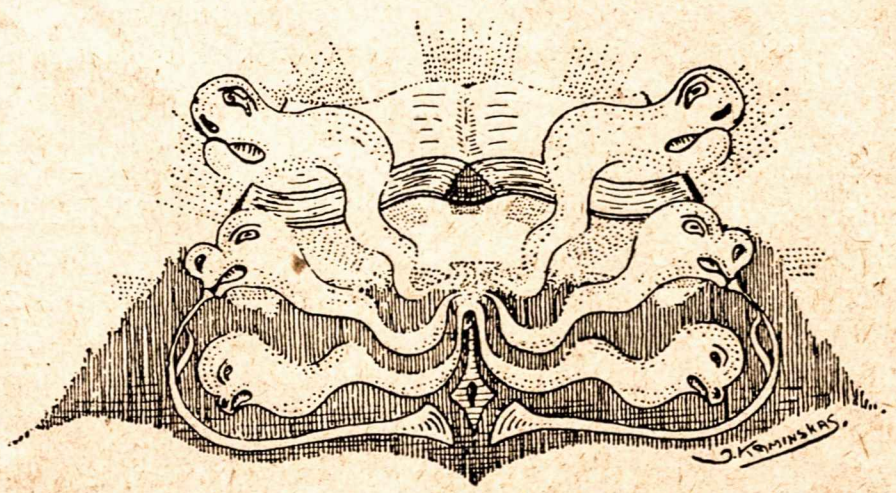

Miunsteris. Miunsterio ateitininkų kuopa jau gyvuoja nuo 1921 metų. Protarpiais jos narių skaičius tai didėja, tai mažėja, kaip ir pati Miusterio lietuvių studentų kolonija. Daugiausia narių (11), rodos, turėjo 1922 m. vasaros semestre, tame pat semestre lietuvių studentų skaičius siekė 14. Bet drėgnas ir ūkanotas Vestfalijos sostinės oras lietuvius studentus verčia keltis į patogesnius klimato atžvilgiu miestus.

Miunsteris palyginamai nedidelis Vokietijos miestas, gyventojų turi tiek pat kaip Kaunas, bet tik žymiai švaresnis ir tvarkingesnis. Jo universitetas savo pradžia jau siekia viduramžio. Jis išsivystęs iš katalikų kunigų akademijos, kuri prieš 40 metų buvo pertvarkyta į pilną universitetą, be medicinos fakulteto. Vėliau buvo atidarytas medicinos fakultetas su penkiais semestrais. Šiais metais medicinos fakultetui įrengtos klynikos, tai ir tas fakultetas liks pilnu. Mokslas pastatytas lygiai taip, kaip ir kituose vokiečių universitetuose. Mokslo pajėgoms pasižymi katalikų teologijos fakultetas, yra dar evang. teologijos fakultetas. Taip gi pasižymi ir gamtos institutai savo profesoriais.

Kaip pačiam Miunsterio mieste, taip ir jo universitete vyrauja katalikiška dvasia. Čia reikia priminti, kad Miunsteris yra vienas iš žymesnių Vokietijos katalikų centrų. Čia yra daug vienuolynų ir įvairiausios rūšies vienuolių. Kiekviename žingsny galima sutikti įvairiomis uniformomis. Pats Miunsterio miestas protestantizmo laikais buvo jau visai suprotestantėjęs, bet po Vestfalijos taikos, kuri kaip tik buvo pasirašyta Miunstery, jezuitams pravedus griežtą converzacijos akciją miestas sukatalikėjo. Miesto katalikiškumą gali liudyti, kad ir miesto valdyba, kur iš 60 atstovų — 50 priklauso katalikams. Eina trys dienraščiai katalikų dvasioj vedami. Mieste yra daugybė įvairiausių katalikiškų draugijų ir brolijų. Veik visos pradžios mokyklos ir konfecionalinės (tikybinės) dažnai vienuolių vedamos. Be to šiame mieste vienuoliai ir vienuolės vaidina žymę

rolę ir socialiame gyvenime kaip tai: veda ligonines, studentams bei moksleiviams bendrabučius, prieglaudas ir kitas labdarybės įstaigas. Šventadieniai švenčiami tyliai, bažnyčios pilnos žmonių. Vasaros metu dažnai būna po miestą viešų bažnytinių procesijų, kuriose dalyvauja daugybė gyventojų, tas daro gilaus ir gražaus įspūdžio, ypatingai tai matant pirmu kart.

Studentų pereitą semestrą buvo 2.400, jų tarpe 30 svetimtaučių. Vokiečių studentų gyvenimą reguliuoja jų korporacijos bei organizacijos, kurių ir šiame universitete yra apie 40. Kiekviena korporacija turi savo nariams pažymėti spalvuotas kepuraites, kurios skiriasi savo forma ir spalvų suderinimu. Kitų korporacijų nariai dar dėvi persimetę per krūtinę spalvuotus kaspinus. Ne vokiečiui ir prie to nepratusiam tai atrodo įdomu, marga, bet istoriniu anachronizmu. Nežinau ar tai vertėtų sekti Lietuvos studentam. Girdėjau, kad ir Lietuvos ateitininkai rengiasi taisytis kepuraites, man rodos, būtų netikslu sekti istorinius anachronizmus, o visokios uniformos tuo yra. Čia reikia pasakyti, kad korporantai savo kepuraites gerbia. Jos jiems nebūtinos kasdienos gyvenime, bet tik šventėse ir šaip kartais oficialiam gyvenime. Bet jos nešiojamos daugelio ir kasdieniniame gyvenime. Korporantai kavinėse ir tam panašiose įstaigose sėdi su kepuraite, tai jo privilegija. Man kartą teko matyti, kaip kartą 12 valandą nakties trys korporantai įeidami į stoties bufetą, savo kepuraites paslėpė po skvernais, kad kas nepastebėtų, kad jų korporacijos nariai per vėlai vaikštinėja po bufetus. Čia reikia pastebėti, kad ir vokiečių studentų ne visos organizacijos turi savo kepuraites, daugiau tikybinio atspalvio savo kepuraičių neturi, tuo labiau pasižymi tautinės. Korporantai saugo savo korporacijos garbę, už ką yra atsakomingi prieš korporaciją. Kiekviena korporacija turi savo pirmininką, „buršmajorą“ ir „fuksmajorą“. Pirmus du semestrus korporacijon studentai priimami tik „fuksais“. Kiekvienas „fuksas“ įstojant korporacijon turi pasirinkti sau tam tikrą vardą (dažniausia trumpą ir juokingą) ir viešai su įvairioms ceremonijoms korporacijos susirinkime būna alumi apkrikštytas. Po to fuksas pasirenka sau jau iš buršų „leibburšą“, kuris išmokina fuksą korporacijos taisykles ir tvarkos. Kiekviena korporacija, kas savaitė laiko savo „kneip'ą“, kur prie stiklo alaus skaitoma kokia nors paskaita, aptariama korporacijos reikalai, dainuojama, juokaujama ir tam panašiai. Visa tai atliekama tam tikra nustatyta tvarka, kurios prižiūri majoras iš kitų išsiskyręs savo šaune pilna uniforma, ir kurio galybės ženklu yra priešakyj kabantis kardas. Čia reikia dar pastebėti, kad čia labai dažnai galima sutikti studentus su daugeliu randų ant veidų, tai duelių pasekmės. Suprantama, kad čia dueliai niekad mirčia nesibaigia, nes duelis vedamas griežtai nustatyta tvarka ir prieš tai visos pavojingesnės kūno vietos aprišamos tam tikromis prietaisomis. Čion dar sakoma, kad kai kurie studentai laiko sau už garbę, kad jų veidas turi daug tokių randų, ir kad toki studentai turi didesnio pasisekimo panelių tarpe. Prie šio universiteto yra didžiulė treni-

ruotės salė, kur nuo ankstaus ryto iki vėlaus vakaro studentų treniruojamasi tokiam sportui. Tikybinio antspalvio organizacijoms draudžiama dalyvauti dvikovose, kitų net propaganda su tuo kovojama.

Čia studentai turi atskirą savo bažnyčią ir savo pamaldas, ir kur jiems gabaus pamokslininko sakoma pamokslai. Žinoma čia nė vienai studentų organizacijai neateina net mintis į galvą šventadieniais laike pamaldų daryti bent kokias p-skaitas ar susirinkimus. Tas jau prieštarauja išsidirbusiai viešai opinijai. Tikybinio antspalvio organizacijos kas trys mėnesiai turi bendrą viešą komuniją, bendrus pusryčius, po to kartais dar pasivaikščiojimą. Panašiose šventėse dalyvauja privačiai asmens ir profesoriai. Vasarą kuomet būna viešos bažnytinės procesijos visos studentų korporacijos su savo vėliavomis, jų majorai pilnoj uniformoj, nariai su frakais ar vizitinėmis pirštinaitėmis viešai dalyvauja vaikštynėse. Vasarą studentai daro dažnai ekskursiją, dar dažniau „ausflugų“. Reikia pastebėt, kad vokiečių studentai drauginiame gyvenime neturi progos susidurti su studentėmis. Čia mokama laikas praleisti ir be panelių. Studentės turi savo organizacijas. Žinoma, jos modernesnės ir neturi taip ribotų tradicijų kaip studentai, nes neperseniausia į vokiečių universitetus jos sileista.

Baigdamas grįžtu prie ateitininkų kuopos. Šį semestrą ji turi 6 narius. Tiek ten yra ir iš viso lietuvių studentų Miunstery. Susirinkimai daroma kas mėnesį, skaitoma referatai, ir tariamasi šiaip įvairiais klausimais. Miunsterio ateitininkų kuopa yra užmezgus artimesnius ryšius su industrijos krašto lietuvių darbininkų kolonija, kuri čia dar susikūrus nuo prieškarinių laikų, ir juos remia moraliai ir žadina tautinį jausmą, kuriems gresia suvokietėjimo baubas.

Sausio mėnesio gale, Miunsterio ateitininkų pirmininkas Kazys Trukanas gavo filosofijos daktaro laipsnį.

Šiaip visas laikas sunaudojamas tiesioginiam studijų darbui. Gyvenimas šį semestrą labai pabrango, mažiausia reikia 30 dol. Už mokslą 30 dol., prie to dar 5 kart yra pabrangę knygos.

V. Jas—tis.

Vilkaviškis. Vilkaviškio „Žiburio“ gimnazijoje 1919 m. spalio 19 d. įkurta Ateitininkų kuopa. Pirmomis savo gyvavimo dienomis stropiai stvėrėsi darbo. Beveik visi mokytojai ateitininkams prijautė. Tais 1919/20 mokslo metais veikta vienoje kuopoje. Narių buvo iš viso apie 40. Veikimo ūpas stovėjo taip aukštai, kad net atostogų metu nepertraukta darbas ir padaryta keletas susirinkimų.

Sekančiais 1920/21 m. padidėjus narių skaičiui veikta dviejose, o nuo Naujų Metų net trijose kuopelėse. Išsisklaidžius jėgoms, darbas susilpnėjo, ir todel 1921/22 metais veikta vėl dviejose kuopelėse. Visoje gimnazijoje kitų srovių organizacijų nebuvo.

Užstojus 1923 m., mergaitėms pageidaujant, kuopa skilo į dvi: mergaičių ir bernaičių kuopeles. Nuo šio laiko mūsų kuopoje prasideda nauja lavinimosi era. Dirbant atskirose mergaičių ir bernaičių kuopelėse arčiau nagrinėjami reikalingi gyvenimo klausimai, drąsiau reiškiamos mintys, ir tuo būdu visas darbas tampa įdomesnis, našesnis. Antras dalykas, susidaro nauja, gyva konkurencija. Mergaitės, lig šiol maža tepasižymėjusios (nebent eilių sakymu), dabar moka ruošti referatus ir juos giliau nagrinėti, kritikuoti. Rašo rašinėlius ir sprendžia įvairius gyvenimo, mokslo klausimus. Savo darbštumu net bernaičius pralenkia. Šį gyvo, energingo darbo laikotarpį pažymėsime statistinėmis žiniomis.

Mergaičių kuopelė, turėdama 23 narius, laike šio pusmečio padarė 8 susirinkimus, kuriuose perskaitė 12 referatų šiose temose: 1. Ar reikalinga mergaitėms organizuotis? 2. Darbo reikšmė. 3. Mūsų pasiryžimai. 4. Alkoholio kenksmingumas visuomenei. 5. Ar verta gyventi? 6. Kame laisvė? 7. Gyvenimas — kova. 8. Kalk geležį, kol karšta. 9. Ar verta vaidinti? 10. Ar civilizacija bei kultūra daro žmoniją laimingesne? 11. Apie knygų skaitymą. 12. Pažink pats save ir pergalėk save. Perskaityta 5 rašinėliai ir išrišta daug klausimų.

Bernaičių kuopelė, turėdama 28 narius, tuo pat laiku padarė irgi 8 sus-mus ir perskaitė 10 referatų šiose temose. 1. Karas ir jaunimo dvasios stovis. 2. Priežastingumo dėsnis Dievo buvimo išrodymui. 3. Solovjovo istorinės pažiūros. 4. Apie elektrą. 5. Mūsų pažinimo subjektivumas. 6. Perkūnsargis ir jo įtaisymas. 7. Gyvenimo reikšmė. 8. Matematika, logika, gnoseologija. 9. Kas atidaro mokyklas,—kalėjimus uždaro. 10. Švietimo reikalingumas.

Bendriems kuopos reikalams aptarti, sušaukta 3 visuotini susirinkimai. Juose skaityta šie referatai: 1. Astronomijos vystimosi bruožai. 2. Ar materialus žmogaus stovis atsiliepia į dvasinį stovį?

Prie kuopos veikė vakarams rengti ir „Ateičiai“ platinti komisijos. Metų pabaigoje įsikūrė eucharistininkų ir sporto sekcijos (sporte dalyvavo tik bernaičiai). Knygynas, įkurtas pirmaisiais kuopos gyvavimo metais, šiais metais tapo prijungtas į bendrą visų Vilkaviškio katalikiškųjų organizacijų knygyną.

1923/24 metų pirmojo pusmečio veikimas įnešė į kuopą daug gyvumo. Iš pat pradžių, užaugus narių skaičiui daugiau 60, susidarė net 4 kuopelės: 2 mergaičių ir 2 bernaičių. Susiskirstymas įvyko sulig išsilavinimo laipsniu. Ir taip keturiose kuopelėse dideliu užsimojimu ir pasitikėjimu pradėta darbas. Bet, proporcingai imant, pažvelgus į visą pusmečio veikimo apyskaitą, nors pasyvumo nepastebima, bet jau pirmasis ūpas puolė, jau nėra tos energijos, noro ir iniciatyvos, kur taip pasižymėjo mūsų veikimas tik susiskaldžius į bernaičių ir mergaičių atskiras kuopeles.

Veikimas paaiškės iš statistinių žinių: I-oji (VIII ir VII kl.) mergaičių kuopelė padarė 6 sus-mus. Perskaitė 8 referatus. 1. Į drauges mergaites! 2. Būdo lavinimas. 3. Laisvas žmogus. 4.

Jaunystės reikšmė. 5. Gyvenimo prasmė. 6. Asmeninė žmogaus laimė. 7. Dora — mūsų galybė. 8. Knygos ir kaip jomis naudotis. Kuopelėje narių 13.

II-oji (VI ir V kl.) mergaičių kuopelė padarė 7 sus-mus. Perskaitė 8 referatus. 1. Jaunystė. 2. Ar visa pasibaigia mirtimi? 3. Dirbk, o visa atsieksi. 4. Moteris ir krikščionybė. 5. Žmogaus tikslas gyvenime. 6. Gerosios ir blogosios nuošalumo pusės. 7. Nelaimėje pažinsi draugą. 8. Valios svarba gyvenime ir jos išsivystymo būdas. Perskaityta taip pat 6 rašinėliai. Narių kuopelėje 15.

I-oji (VIII ir VII kl.) bernaičių kuopelė padarė 6 sus-mus. Skaitė 6 referatus. 1. Jaunimas po karo. 2. Panteizmas. 3. Auklėjimo reikšmė. 4. Apie žmogaus valią. 5. Šokiai bei žaidimai. 6. Apie auklėjimą. Narių kupelėje yra 18.

II-oji (VI ir V kl.) bernaičių kuopelė padarė 6 sus-mus. Skaitė 9 referatus. 1. Mūsų idealai. 2. Apie darbuotę kuopoje. 3. Blaivybės reikalu. 4. Senovės graikų auklėjimasis ir mokymasis. 5. Mėsos kenksmingumas žmogaus kūne. 6. Sportas. 7. Rymėnų auklėjimasis ir mokymasis. 8 ir 9. Gerosios ir blogosios nuošalumo pusės. Kuopelėje narių 21. Bendriems reikalams aptarti sušaukti 2 visuotini susirinkimai.

Eucharistininkų sekcija turi 15 narių. Padarė 3 bendrus susirinkimus. I-mame išsirinko valdybą. II-ame kun. globėjas V. Vaičiulis turėjo paskaitą: Religinė praktika ir III-me Dr. prof. Eretas laikė paskaitą: Laiko išnaudojimas.

Abstinentų sekcija turi 12 narių.

Sporto sekcija kartu su jaunesniaisiais ateitininkais turi 110 narių (dalyvauja mergaitės ir bernaičiai). Jų bendrame sus — me prof. Eretas laikė paskaitą: Sportas.

Pusmečio pabaigoj įsikūrė kalbėtojų ir jaunimo sekcijos. Jaunimo sekcija turi tikslą dirbti sodžiaus jaunuomenės tarpe, ypač atostogų metu.

Apskritai, Vilkaviškio At—kų kuopos veikimas yra gana gyvas. Sąlygos geros — mokytojai iš savo pusės nedaro jokių kliūčių. Narių skaičius, ypač šiemet veikiant 8-nioms gimnazijos klasėms, yra gana didelis. Veikiama kiek galima, kontakte su jaunesniaisiais ateitininkais ir pavasarininkais. Kasmet rengiama metinė šventė birželio mėnesy; prasideda bažnyčioje pamaldomis, religine praktika, baigiasi paskaita ar bendru pasilinksminimu. „Ateities“ išplatinama į mėnesį apie 50 egz. [1])

Laikui bėgant, kaip visa žmonijos kultūra, taip ir mes ateitininkai savo idėjose žengiame pirmyn; mūsų skaičius auga, veikimo dirva plečiasi; tvirtai pasiryžę skleisime Kristaus idėją visame pasaulyje ir, pasitikėję Aukščiausiuoju, lauksime šviesios, laimingos ateities. *Z-kė ir K-sė.*

---

[1]) Paskutiniu laiku jau pradėjo pasisiųsdinti 100 egz.

Skuodas. Mūsų kuopa 1923 mokslo metais veikė ganėtinai. Bendrai imant veikimas šitaip atrodo.

Visuotinų susirinkimų padaryta 6, kuriuose gvildenta įvairūs klausimai, skaityta atatinkamos paskaitos, kurių žymesnės šios: 1) ateitininkų idealingumas, 2) laisvės ieškojimas, 3) visame kame alkoholis.

Kuopa dalijasi į dvi kuopeles: mergaičių ir berniukų. Kuopelių susirinkimai daromi kas dvi savaites.

Mergaičių kuopelė padarė 6 susirinkimus, kuriuose skaityta šios paskaitos: 1) du broliu ir auksas, 2) atgailos ašaros, 3) mergaitės vertybė, 4) mokslo lavinimas, 5) valdymas kūno, 6) į mergaites, 7) dvasios auklėjimas, 8) valios lavinimas.

Berniukų kuopelė padarė 6 susirinkimus, kuriuose kalbėtos šios kalbos: 1) savęs valdymas, 2) knygų skaitymas, 3) mūsų jaunuomenei draugiški patarimai, 4) dalykas be vilties, 5) pasisekimas.

Iš sekcijų pažymėtinos šios: eucharistininkų, sporto, abstinentų, visuomenininkų ir folklioristų.

Yra leidžiamas šapirografuotas laikraštėlis: „Sielos žiedai", platinama „Ateities", kurios kuopon pareina 30 egz. ir „Sargyba".

Knygynas nedidelis iš viso tik 168 knygos.

Iždas sudaro 104 lt, 77 ct. Lapkričio 25 d. surengtas viešas vakaras. Vaidinta: „Gedimino Sapnas". Po vaidinimo sekė žaislai, šokiai ir dainos.

Pelno dauta 200 lt., kuris skiriama V klasės ateitininkams, nes šiemet. Švietimo Ministerija V k. nepalaiko.

Per Kalėdų atostogas išplatinta sekanti literatūra: 1) „Sargybos" 135 egz., 2) „Laimės kalendoriaus" 142 egz., 3) „Naujųjų laikų kryžiaus karo" 175 egz, Be to, atostogų metu, beveik visa kuopa dalyvavo at—kų kursuose Kaune. Nors ir ne kas mūsų šį pusmetį nuveikta, tačiau sekantį tikime veikti gyviau.

Banga.

Veiveriai. Veiverių ateitininkų kuopa įsikūrė 1920 m. lapkričio 20 d. Narių kuopa turėjo 37. Tais metais buvo kuopos nuveikta nedaug.

1921 m. buvo padaryta 8 susirinkimai. Surengta dvi paskaitos, išpręsta keliolika svarbių klausimų, padaryta keli šeimyniniai vakarėliai, paskaityta keli referatai.

1922 m. buvo padaryta 9 susirinkimai, iš kurių 6 buvo vieši Surengta dvi paskaitos ir 4 referatai. Per paskutinį susirinkimą 1922 m. birželio m. 12 d. kuopa tapo padalinta pusiau ir išrinkta bendra valdyba abiem kuopom. Po to mokytojų taryba uždaro ateitininkų kuopą. Bet moksleivija pastūmėta prie kilnaus obalsio, „Visa atnaujinti Kristuje" veikė toliau, darydama slaptus susirinkimus.

1922 m. buvo padaryta dar 3 slapti susirinkimai, per kuriuos buvo išspręsta keli svarbūs klausimai.

1923 m. padaryta 5 slapti susirinkimai, per kuriuos pasakyta 1 paskaita, paskaityta keletas referatų, padeklamuota eilučių; išleista 2 num. kuopos laikraštėlio „Atžala“. Mokytojai matydami, kad pastūmėta moksleivija prie kilnaus obalsio negalima nuo to darbo jokiu būdu atgrasyti, galų gale leido padaryti viešą susirinkimą 1923 m. lapkričio 23 d. Per tą susirinkimą buvo daug gyvumo. Po to Veiverių ateitininkų kuopa sparčiais žingsniai žengia pirmyn. Per tą trumpą laiką buvo padaryta 5 susirinkimai, laike kurių buvo padaryta daug reformų. Padaugėjus narių skaičiui ligi 55 tapo kuopa padalinta pusiau: į berniukų ir mergaičių kuopeles. Nutarta kas 2 savaiti daryti suririnkimai. Per kiekvieną susirinkimą nutarta asmenims paruošti ką nors susirinkimui, kas jau pradėta vykdyti. Sutvarkyta knygynas, kuriame yra apie 200 knygų.

1924 m. padaryta 2 susisinkimai, per kuriuos paskaityta keletas referatų. 1924 m. tapo išleista 2 numeriu laikraštėlio. Dabartiniu laiku pastebimas didelis kuopelių veikimas. Dieve padėk jiems darbą laimingai tęsti toliaus.

Dabartiniu laiku įsikūrė Veiveriuose „Bendro laivinimosi kuopa“, kurios tikslas kaip numatyt iš jos veikimo yra toks: Išsilavint bendrai užpuldinėti tikybą, kad išėjus galima būtų tas darbas tęsti toliau vienam.

Klevo Žiedas.

Alytus. Skaitai „Ateity“ ir randi, jog visur mūsų įdėjų draugai kruta, dirba kiek galėdami, bet Alytaus negirdėti, lyg, rodos, nėra visai jo pasauly.

Alytaus vidurinoji mokykla įsikūrė 1919 m. Tuojaus, dėka musų gabesnių draugų, susipažinom su ateitininkų organizacija ir įkūrėm kuopelę. Netrukus subruzdo ir kankliečiai. Šalia šių pažangių kuopelių, susiorganizavo socializmo raugo — aušrininkai. Pastariesiems buvo labai gerai veikti, nes buvusis mokyklos direktorius buvo jų pažiūrų žmogus. Aušrininkai visu savo įnirtimu norėjo sugriauti, bet mūsų atkakliems vadams atsistojus priešakyje buvo atremtas jų žygis. Nežiūrint visų kliūčių ateitininkai stovėjo už juos aukščiau ir stipriau. Baigus keturias klases mūsų organizatoriams teko, gerai neprirengus tinkamų vadų toliau vesti kuopą, iškeliauti tęsti toliau mokslą. Mums smūgis buvo didelis, nes nebuvo kam veikti, ir kuopa griuvo. Aušrininkai taip pat neišturėjo. Ir iki šiai dienai ateitininkai neįstengė pastatyti tvirto pamato, ant kurio galėtų dirbti amžius. Bet visgi Alytiškiai daugiau energijos, jau dabar organizavimuisi dirva patogi. Alytiškiai snausti gana, į darbą!!!

Kadugys.

Redakcijos atsakymai.

B a n g i n i u i. Už eiles dėku. Eilės „Gyvenimo akyvaizdoj“ ir „Svajonių aidais“ mums atrodo dirbtinės. Tuo tarpu „Skriskit aidai“ jau žmoniškesnės. Tik draugas žodžius kirčiuoji savo, o ne literatūros tarme; pav., „Skaistaus“ dr. kirtį dedi ant pirmo skiemens, o reikia ant paskutinio, „nesenai“ dr. kirtis krenta ant antro skiemens, o reikia kad kristų ant paskutinio. Taigi eiles atidavėme „Pavasariui“.

K i r t i k l i u i. Už raštus dr. dėku. Sonetai persilpni, o didžiosios eilės „L. S.“ perdaug ištęstos, todel nuobodžios ir nepadaro tinkamo įspūdžio. Šiaip ar taip perdidelis ištęsimas kiekvienam raštui nesveikas. Patartume dr. rašyti daug trumpiau, o dr., rodos, rašyti gali.

M o n t v i l a i. „Ateis pavasaris“ dedame šin numerin, kitas gal vėliau sunaudosime.

V a r g o S ū n u i. „Vieno sekmadienio įvykių“ nedėsime, nes iš tikrųjų negalima suprasti, kas gi įvyko? Antras rašinėlis kiek geresnis, dedame šin numerin. Kitą kartą siųsdamas redakcijai raštus, dr. pasirūpink rašyt vienoje lapo pusėje.

A. K u d r a i. Eiles gavome, bet sunaudoti negalime, nes atrodo silpnos. Rašydamas dr. stenkis aiškiai reikšti savo mintis, nes kai kur nieko negalime suprasti.

P i r m a j a i Ž i b u t e i. Dėku už eiles, vienas jų dedame šin numerin. Prašome ir toliau neužmiršti „Ateities“, nes dr. rašyti sekasi.

T. „Nemylėk manęs“ nedėsime.

S v a j o n i ų S a p n u i. Bendrai imant eilės atrodo silpnos, nors vietomis yra tikrai gražių vaizdelių. Dr. matyt gali gražiai rašyti—tat gavę geresnių mielai sunaudosime.

L a i m ė s K r i s l u i. Už raštus ačiū. „Vargingoj bakūžėj“ negalėsim sunaudoti

E. Š ė k š t u i. „Ar meni“... nedėsim, nes sunku suvokti mintis: ir žydinčios gėlės, ir snaigelės ir net sniegas girgžda; ir visa tai tuo pačiu laiku. Be to nebaigti sakiniai ir daugybė daugtaškių neleidžia minties suprasti.

M i s e v i č i u i. Rašinėlis būtų neblogas, tik viską gadina pabaiga, kur kyši aiškus pamokinimas. Bet dr. vis delto rašyt gali, tat nereikia nusiminti — pirmieji žingsniai visada sunkūs. Lauksime daugiau.

A-t e i. Dr, korespondeciją iš Mažeikių įdėsime sekančiam numery.

Pr. R. Venk dr. beletristikoje nereikalingų protavimų, ypač kol dar nesi įpratęs. Atsiųstų straipsnelių negalėsime sunaudoti, bet dėku, kad nepamiršti „Ateities“.

L a z d u t e i. Dr. rašinėlių ir eilių tuo tarpu negalime sunaudoti. Laukiame daugiau.

A. S. Dr. per daug ištęsi savo eilėraščius, ir delto jie pasidaro nuobodūs ir sunkūs skaityti. Sunaudoti negalime.

Ą ž u o l i n i u i. „Prie Kryžiaus“ gal vėliau įdėsime. Permainyk dr. savo slapyvardę, nes viens „Ąžuolinis“ senai jau rašo „Ateity“.

M o k i n ė l i u i. Dr. rašinėlis silpnas, ypač formos žvilgsniu. Sakiniai nepabaigti, mintis nuolat nutraukiama.

L i u d ė s i o b a n g a i, S k i r p s t u i, Ž i l v i t ė l i u i, J. S t . i u i, J. Š i l o v a r n i u i, J. L e n d r e i, P e t r u i S a k a l ė l i u i, Ž a g a r u i, J. L. J o k ū b u i, K a k t u s u i, Gr. V l., M e d i n i u i J u r g i u i, V a i n i u i A m a č i u i dr-gų raštus gavome. Ačiū. Skaitysime.

Redaktorius-leidėjas stud. J. Mičiulis. Spaustuvė „RAIDĖ“ Kaune

Spaudos klaidos atitaisymas.

76 psl. šio num. per apsirikimą po eilių „Ateis pavasaris“ a tspausta bereikalingai *Simasužis.*

Aukos „Ateičiai“.

Kan. Jurgila Meteliuose 100 lt. Šiaulių at-kų kuopa 50 lt. Už aukas ačiū. *„At.“ Administracija*

At-kų Susišelpimo Fondo pranešimai.

1). Fondas savo žinion yra perėmęs knygutes „Mūsų Idėjos“. Jos pardavinėti pavesta Šv. Kazimiero dr-jos knygynui. Kuopos norinčios tų knygučių įsigyti prašoma kreiptis minėtan knygynan. Knygučių kaina tik 150 cn. Primename, kad jau ruošiama spaudon „Mūsų idėjų“ II-sios knygos. Tat, prašoma pasiskubinti įsigyti I-sios.

2). Greitu laiku pasirodys Fondo leidinys — Vinco Stonio eilėraščiai „Ašarėlės“, kurios jau spauzdinamos. Prašoma draugų-ių susidomėti.

3). Kiekvienos at-kų kuopos nariai turi mokėti giedoti savo himną. Tuo tikslu atspausdinta jo gaidos „Ateitininkų himnas“. Jų dar galima gauti Šv. Kazimero dr-jos knygyne. Kaina 2 litu.

4). Įvykusios pereitais metais Fondo lioterijos fantų atsiėmimo galutinas terminas yra paskirtas š.m. balandžio 1 diena. Po to laiko fantai pereina Fondo nuosavybėn.

A. Tylenis.
Reikalų Vedėjas.

Kaž kas yra iš manęs senokai paėmęs tris aptaisytus 1911, 1912, 1913 metų „Ateities“ komplektus.

Kadangi tos knygos yra visų brangiausias mano bibliotekos turtas, melste meldžiu paskolinusį grąžinti.

Del viso ko, jei kas turėtų vieną kurį ar visus tris tomus pardavimui prašau atsiliepti — mokėsiu gerą kainą. Ypač esu reikalingas 1913 metų.

Visiems kas man pagelbės atgauti ar išnaujo įsigyti mano brangų turtą būsiu neišsakomai ir nepamirštamai dėkingas.

E. Turauskas
57. Av. de l'Observatoire
Paris XIV
Prancūzija.

Gauta iš Herderio.

Reine Jugendreife. Von Dr. *Tihamer Toth.* Mit einer Einführung von Dr. Linus Bopp: Mit 4 Bildern. 8° (XII u. 160 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. 2. 10.

Naturwissenschaft—Weltanschauung—Religion. Bausteine für eine natürliche Grundlegung des Gottesglaubens. Von D. Dr. med. Dr. phil. *Johanes Reinke,* Professor an der Universität Kiel. 8° (VIII u. 172 S.) Freiburg i. Br. 1923, Herder. Geb. 3.—(G.-Z. od. Schw. Fr.)

Nuo 1924 m. vasario 1 d. Klaipėdoje pradėjo eiti nauj. politikos, ekonomijos ir kultūros dienraštis

„KLAIPĖDOS ŽINIOS“

Dienraštis yra skiriamas taip Klaipėdos krašto taip ir Didžiosios Lietuvos skaitančiajai visuomenei; jis yra rašomas lotyuų raidėmis ir literatūrine kalba.

„Klaipėdos Žinios“, būdamos bepartinės, išeidamos iš bendrų valstybės reikalų ir remdamosi bendrais plačiosios Lietuvos demokratijos principais, stovės sargyboje visų tų mūsų tautos interesų ir siekių, kurie yra rišami su Klaipėdos uostu ir Lietuvos pajūriu apskritai, kartu rūpindamos suartinti Klaipėdos kraštą su visa Lietuva bendrais valstybiniais, kultūriniais ir ekonominiais ryšiais.

„Klaipėdos Žinios“ galima užsisakyti nuo kiekvieno mėnesio 1 dienos. Prenumeratos kaina: atsiimant iš administracijos mėn. 2 lt.; metams 24 lt., siunčiant paštu mėn. 2 40 lt., metams 28 80 lt.; kitur pristatant per agentus mėn. 3,25 lt., metams 39.00 lt.; užsieniuose mėn. 3.50 lt. metams 42 lt.

„KLAIPĖDOS ŽINIOS“ taip pat nori, kad jose atsispindėtų ir visos **Lietuvos**, ypač **Klaipėdos** krašto ir **Žemaičių** gyvenimo reikalai visose savo įvairiausiose šakose

„Klaipėdos Žiniose“ yra pasižadėję bendradarbiauti visa eilė Mažosios ir Didžiosios Lietuvos veikėjų ir literatų

Pavyzdiniai „Klaipėdos Žinių“ numeriai siunčiami visiems, kas tik atsiųs savo adresą.

„Klaipėdos Žinios“ bus gaunamos pirkti visuose gelžkelių stočių kioskuose, knygynuose ir pas specialius agentus.

Sutinkantieji „Klaipėdos Žinias“ platinti arba pardavinėti prašomi yra atsiliepti.

„Klaipėdos Žinių“ Redakcijos ir Administracijos adresas:

Klaipėda, Turgaus g-vė 48-49 Telegr. adr. Viskas Klaipėda — Tel 889

„Klaipėdos Žinių“ Redakcija ir Administracija.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams	. . .	15 lt.
Užsieny „	. . .	20 lt.
Atskiras num.	. . . .	1.50 lt.

Mokslei̇viams imant kuopose 1 lt.

Spaustuvė „RAIDĖ“ Kaune, Šiaulių g-vė 14 nr.